

Årsrapport 2010

Fylkesmannen i Oppland

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 9
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 17
Kongehuset	Side 17
Miljøverndepartementet	Side 17
Landbruks- og matdepartementet	Side 25
Kunnskapsdepartementet	Side 41
Statens Helsetilsyn	Side 61
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 64
Justis- og politidepartementet	Side 67
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 73
Arbeidsdepartementet	Side 78
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 80
Samferdselsdepartementet	Side 94
Utenriksdepartementet	Side 94
Kulturdepartementet	Side 95
Fomyings-, administrasjons- og kirke departementet	Side 95
Andre	Side 100
Endringer i årsrapporten	Side 101

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

Utviklingstrekk i Oppland

Befolkningsutvikling

Den 01.01.2010 var folketallet i Oppland 185 216. Det var en svak oppgang i løpet av 2010, og den 01.01.2011 var folketallet 186 087. Totalt var det en befolkningstilvekst i fylket på 871 personer i løpet av 2010. Dette til tross for et fødselsunderskudd på 142 personer. Nær 500 av de 871 har flyttet til de store byene Gjøvik og Lillehammer, og til Hadelandsregionen, der alle kommunene har solide plusstall. Det er til dels store forskjeller på befolkningsutviklingen mellom kommunene i de andre regionene.

Oppland har en høy andel "eldre eldre", altså over 76 år. Forventet levealder for menn i Oppland er nå 76 år, for kvinner 81 år. Dette gir selvsagt utfordringer innen helse- og omsorgssektoren, og Oppland topper fylkesstatistikken over andelen av befolkningen som mottar pleie- og omsorgstjenester.

Arbeids- og næringsliv

Arbeidsledigheten var 2,5 % av arbeidsstyrken ved utgangen av 2009. Ved utgangen av 2010 var arbeidsledigheten sunket til 2,25 %, noe som var litt lavere enn landsgjennomsnittet på 3,6 %

Også Opplandskommunene merket finanskrisen siste halvdel av fjoråret, blant annet med en betydelig reduksjon i bygg- og anleggsaktiviteten. Verst rammet ble kommunene Vestre Toten og Jevnaker.

Den typiske opplandsbedriften er enkeltmannsforetak eller småbedrift med 1 - 4 ansatte. Dette gjør at næringslivet totalt sett ikke er spesielt robust. Typiske næringer er landbruk, reiseliv, industri, bygg og anlegg. Oppland er blant fylkene i landet som har størst andel arbeidsplasser i det offentlige.

Kommuneøkonomi

Oppland hadde ingen ROBEK-kommuner ved slutten av 2010. Fire kommuner har akkumulerte underskudd fra tidligere, som må dekkes i 2010 eller 2011. Underskudd fra 2009, som må dekkes senest i 2011, er innarbeidet i budsjettet for 2011. Regnskapet for 2010 vil vise om planlagt inndekning i 2010 er gjennomført. Anslag på regnskapsresultat for 2010 viser at de fleste kommuner kommer ut med balanse eller overskudd.

Kommunene i Oppland hadde i 2010 betydelig høyere årsgebyrer for vann- og avløp enn gjennomsnittet av kommunene utenom Oslo. Opplandskommunene hadde i 2010 litt lavere årsgebyr på avfallstjenester enn gjennomsnittet. Tre kommuner i Oppland har ikke innført eiendomsskatt. For de kommuner som har innført eiendomsskatt utgjør denne fra 0,1 % til 8% av de totale driftsinntekter, og ligger samlet sett omtrent på landsgjennomsnittet.

Kommunale planer

Planarbeidet i fylket ble i 2010 preget av at nytt lovverk (pbl, naturmangfoldlov) ble tatt i bruk. Det var en tydelig økning i henvendelser om løpende saker, mens antall hørings saker gikk noe ned i forhold til toppåret 2009. I tillegg til å drive omfattende veiledning overfor kommunene tok Fylkesmannen også initiativ til møter med regionale myndigheter for å oppnå omforent veiledning på overlappende fagområder.

Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med bl.a. fylkeskommunen en rekke kurs/seminarer. På slutten av året ble det forberedt en stor to-dagers plansamling for planpolitikere og planleggere i kommunene. Samlingen ble gjennomført i slutten av januar 2011, med stor deltakelse fra kommunene.

Fylkesmannen mottok 349 hørings saker på planområdet, fordelt på 47 kommune(del)plansaker, 293 reguleringsplansaker og 9 andre plansaker. Fylkesmannen fremmet innsigelse(r) i 31 planuttalelser, gjennomførte 4 meklingsmøter og oversendte 2 saker til miljøverndepartementet. Fylkesmannen behandlet i tillegg 269 søknader om dispensasjon fra kommune- og reguleringsplaner og klaget på 9 dispensasjonsvedtak.

Fylkesmannen ønsker å være en tydelig og tidlig aktør i kommunenes planarbeid, ved å tilstrebe besøk eller befaringer i større saker, bred deltakelse i regionalt planforum og ved å vektlegge behandling av

oppstartmeldinger. Kommunene opplever fortsatt at nasjonale føringer for arealbruk kommer i konflikt med ønsket bruk av areal for næringsutvikling, særlig gjelder dette på områdene jordvern og biologisk mangfold.

Utdanningsnivået

Oppland er stadig blant de fylker i landet som har innbyggere med lavest utdanningsnivå. Landssnittet for personer i aldersgruppa 16 år og over med høyere utdanning er nå 27,3 %, mens tilsvarende tall i Oppland er 20,7 % (Kilde: SSB, sist oppdaterte tall er fra 2009).

Hver tredje opplending har ”kun” grunnskole, 45,8 % har videregående skole, 17,1 % har inntil fire år høyere utdanning og 3,6 % har mer enn fire år høyere utdanning.

Andelen kvinner med høyere utdanning er større enn for menn. På landsbasis har 29,2 % av kvinnene og 25,3 % av mennene høyere utdanning. Tilsvarende tall for Oppland var 23,4 % og 17,8 %.

Andelen innbyggere med høyere utdanning varierer mye fra kommune til kommune. Lillehammer kommune har flest med høyere utdanning, (33,7 %), mens Nordre Land har færrest med 14,0 %.

Utviklingstrekk i embetet

Rekruttering

Embetet hadde i 2010 en økning i antall ledige stillinger sammenlignet med året før. Totalt ble det utlyst 23 stillinger eksternt – mot 17 året før. 12 fast tilsatte sluttet, hvorav fem gikk av med pensjon. Dette ga en turnover på 8,8 %.. I snitt hadde vi 15,8 søkere per utlyst stilling, mot 16,1 i 2009.

IA-arbeid

Det totale sykefraværet er redusert de siste årene. I 2007 var det totale sykefraværet på 5,59 %, i 2008 4,78 %, i 2009 4,11 %, mens det i 2010 kun var på 2,91 %. Dette er en svært gledelig utvikling og ved utgangen av 3.kv 2010 var sykefraværet vesentlig lavere enn gjennomsnittet for statlige virksomheter og privat sektor.

Det ble ikke tilsatt nye personer med nedsatt funksjonsevne i embetet i 2010. Embetet fikk imidlertid i løpet av 2010 flere ansatte med tidligere innvilget delvis uførepensjon samt langtidssykemeldte tilbake i fullt arbeid.

Når det gjelder måltallet knyttet til å utsette reell pensjonsalder, og tiltak relatert til dette, vises det til embetets seniorpolitikk som innebærer bl.a. økte muligheter til fleksibel arbeidstid og arbeidssted, trening i arbeidstiden samt muligheter for å tilpasse arbeidsoppgavene til den enkelte senior. Disse tiltakene gjelder for ansatte fra fylte 58 år. Fra 60 år får man i tillegg tilbud om pensjonsforberedende kurs, samt mulighet til å søke om 1 time av kjøretid beregnet inn i arbeidstiden for ansatte med lang arbeidsvei. Det er også fremforhandlet lokal særavtale om de 6 dagene som omtales i HTA, 5.9.1 b.

Tverrfaglig arbeid

En rekke arbeidsområder fordrer tverrfaglig arbeid for å sikre samordning og helhetlige løsninger. Dette skjer daglig ad hoc mellom enkeltmedarbeidere eller grupper av medarbeidere fra forskjellige enheter. Det er også organisert gjennom arbeidsgrupper på tvers, slik som:

- Planteam som håndterer embetets plansaker
- Kommunegruppe som blant annet utarbeider ”kommunebilder”
- Tilsynsgruppe som koordinerer embetets tilsyn
- Klimagruppe som skal bli et kompetanseknutepunkt og pådriver for klimaarbeid, se pkt. 2.5
- Kompetanseløftet løses som tverrfaglig arbeid mellom Oppvekst- og utdanningsavdelingen og Helse- og sosialavdelingen
- Bruk og vern er et samarbeid mellom Landbruksavdelingen og Miljøvern avdelingen

Det ble iverksatt flere interne prosesser i 2010, slik som:

- Varslingsplakat og rutiner for å håndtere varsling (dette er vedtatt og implementert i februar 2011)
- Kvalitetssystem for embetet (ikke iverksatt)
- Strategi 2011-2013 (denne er språkvasket av Språkrådet, vedtatt og presentert i februar 2011, og vil bli implementert i det videre arbeidet)
- Revisjon av administrasjonsordningen (denne er vedtatt og presentert i februar 2011, og vil bli implementert i det videre arbeidet i embetet)

Miljøskapende arbeid

Det gjennomføres årlig flere tiltak for å utvikle kulturen og engasjementet på arbeidsplassen, blant annet med ”kulturdag” og felles utflukt. I 2010 var kulturdagen viet temaet ”mangfoldighet i Oppland”. Årets utflukt gikk, i anledning Bjørnsonåret, bl.a. til Aulestad.

Det ble gjennomført seks ”vannhull” i løpet av 2010. Vannhullene er faglunsjer for faglig påfyll hvor både interne og eksterne foredragsholdere inviteres. I tillegg ble det gjennomført seks allmøter i forbindelse med bl.a. organisasjonsendringen, det interne kurstilbudet, medarbeiderundersøkelsen og brukerundersøkelsen. Intranett brukes aktivt som informasjonskanal for de ansatte. Det ble publisert 237 oppslag på intranett i 2010.

20 medarbeidere i embetet deltok i 2010 på kurs i prosessveiledning/coaching.

Det ble gjennomført to medarbeiderundersøkelser. Se pkt. 1.3

Ny assisterende fylkesmann

Sigurd Tremoen ble tilsatt som ny assisterende fylkesmann i embetet med virkning fra 1. desember 2010, da Knut Berg sommeren 2010 sa opp sin stilling for å bli ny assisterende fylkesmann i Aust-Agder. Stillingen ble lyst ut, og det meldte seg totalt tolv søkere, hvorav fire kvinner og åtte menn. Det er Fornyings- og administrasjonsdepartementet som tilsetter ass. fylkesmann.

Husleiesituasjonen

Husleieavtalen i Storgata 170 for Fylkesmannen i Oppland går ut september 2015. Embetet må varsle en eventuell forlengelse av kontrakten to år før dette tidspunktet. Det ble høsten 2010 derfor startet en prosess knyttet til å se på alternative løsninger for husleieforhold etter 2015.

Organisasjonsjustering

Embetet gjennomførte i 2010 en organisasjonsjustering med virkning fra 15. august. Som en konsekvens av dette ble tidligere juridisk avdeling oppløst, samt at det ble opprettet en ny samordnings- og beredskapsstab. Organisasjonskart finnes på Fylkesmannens hjemmesider (<http://www.fylkesmannen.no/enkel.aspx?m=2290>)

1.2 Rapportering på ressursbruk

Total for 1510 stemmer ikke med tildelingsbrevet for 2010. Dette skyldes at lønnsrefusjoner fra fullmakter ikke er trukket fra. Se kommentarer under hvert enkelt departement.

Departement	Kap1510	Fagdep
Miljøverndepartementet	kr 10 670 118,66	kr 490 275,95
Landbruks- og matdepartementet	kr 12 718 418,73	kr 0,00
Kunnskapsdepartementet	kr 4 874 752,87	kr 2 518 630,38
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 2 648 868,65	kr 0,00
Justis- og politidepartementet	kr 3 088 072,74	kr 225 700,93
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 2 710 838,69	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 1 216 205,99	kr 0,00
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 8 622 341,32	kr 1 042 539,37
Andre	kr 27 885 724,27	kr 0,00
Sum:	kr 74 435 341,92	kr 4 277 146,63

1.3 Andre Forhold

Forvaltningsreformen

Fylkesmannen har i 2010 bistått fylkeskommunen faglig med oppgaver som i 2010 ble overført fra Fylkesmannen til fylkeskommunen. Innenfor fagområdet vannforvaltning og fisk har fylkeskommunen kjøpt tjenester av Fylkesmannen som en overgangsordning.

Bruker-/medarbeiderundersøkelser

Fylkesmannen i Oppland benytter brukerpanel i sitt fornyingsarbeid. I "Brukerpanel 2010" deltok ti ordførere, fem rådmenn og fire beredskapsansvarlige for å gi råd til fylkesmannsambetet. Det skjer gjennom en to timer lang samtale brukerne imellom - der ledelsen i embetet er "på lytt". Formålet med brukerpanelet er å få innspill fra kommunene i forhold til å styrke og videreutvikle fylkesmannsrollen. Det inviteres til dialog og tilbakemeldinger innenfor seks områder; informasjon, samhandling, tilgjengelighet, kompetanse, myndighetsutøvelse og fornyingsarbeid. Alle kommuner i Oppland har i løpet av treårsperioden vært med på brukerpanel. Kommunene har trukket frem metoden med brukerpanel som vellykket.

I en brukerundersøkelse Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet sto bak, som en del av arbeidet med Fylkesmannen 2010, fikk Fylkesmannen i Oppland høy score på områder som tilgjengelighet, tydelighet og serviceinnstilling. I Oppland svarte 19 rådmenn og 21 ordførere – altså henholdsvis 73 og 81 prosent, og det er for ordførerne langt over landsgjennomsnittet. De 40 kommunelederne ga via internett score til fylkesmannsambetet på områdene

- Kontaktmønster og faglige utfordringer
- Service, saksbehandling og kompetanse
- Fylkesmannens roller og oppgaver
- Fylkesmannens kjennskap til kommunen
- Tilfredshet med Fylkesmannen alt i alt

På mange av områdene ligger fylkesmannsambetet i Oppland nesten i landstoppen – når det gjelder informasjon og bruk av nettsider på en førsteplass. Også når det gjelder klart språk scores det høyt i Oppland (4,73 av 6 poeng).

Kommunelederne ble også spurt om på hvilke av Fylkesmannens områder de tror kommunen vil få utfordringer framover, og på hvilke områder kommunene har behov for veiledning og kompetanseutvikling. Her utpeker planarbeidet seg som et område der det både forventes utfordringer og der det er behov for veiledning og kompetanseheving. Det er for øvrig Fylkesmannen som er den viktigste formidler av statlige styringssignaler til kommunene, mener de spurte. Langt flere oppgir Fylkesmannen som viktigere kilde enn departementer/direktorater og KS.

Det ble i 2010 arbeidet med endringer som følge av resultater fra to medarbeiderundersøkelser. En medarbeiderundersøkelse på intranett viste bl.a.

- 99 % ønsker å få informasjon fra sin nærmeste leder
- Nesten 80 % av de ansatte leser ledermøtereferatene på intranettet
- Mange mener at frekvensen av allmøter bør økes

En medarbeiderundersøkelse Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet sto bak, som en del av arbeidet med Fylkesmannen 2010, avdekket bl.a. behovet for en varslingsplakat og en vurdering av behovet for å kunne arbeide hjemmefra.

Det er arbeidet videre med resultatet av medarbeiderundersøkelsene, og forhold som ble påpekt i disse, er endret.

Kommunikasjon

Embetet har i 2010 arbeidet ut fra en vedtatt kommunikasjonspolitikk som samsvarer med statens kommunikasjonspolitikk, der målet er å sikre at innbyggerne og kommunene i Oppland skal

- få tilstrekkelig informasjon om sine rettigheter, plikter og muligheter
- ha tilgang til informasjon om Fylkesmannens virksomhet
- inviteres til dialog om politikk, ordninger og tjenester

Fylkesmannen har stor oppmerksomhet i fylkets media, delvis på grunn av direkte kontakt, men også fordi Fylkesmannen informerer bredt og folkelig om beslutninger og oppdrag via sin hjemmeside. I 2010 ble det publisert 435 saker på førstesida.

Det ble gjennomført større kommunikasjonsopplegg for flere temaer. Mest ressurskrevende var kommunikasjonsarbeidet knyttet til Kongeparets fylkestur 2010, som var lagt til Valdres.

Språk

"Klart språk" prosjektet har gitt økt oppmerksomhet om språk, og ledelsen besluttet en rekke tiltak for å kvalitetssikre språket i det daglige. Det er gjennomført to arbeidsøkter i regi av en lokalspråklektor som også har

vært benyttet tidligere år.

Det er videre gjennomført nynorsk kurs for ni medarbeidere i regi av NRK Nynorsk mediesenter, og synonymordbok bokmål-nynorsk "Med andre ord" er kjøpt inn til alle. Språkrådet gjennomførte et halvdagsseminar med utgangspunkt i prosjektet "Klart språk hos fylkesmennene".

Lærlinger

Embetet hadde i løpet av 2010 tre lærlinger, to innen kontor og administrasjonsfaget og en IKT-lærling. IKT-lærlingen er inne i sitt andre år, mens en av kontorlærlingene avsluttet sitt opphold sommeren 2010, og en ny kom inn fra høsten. Embetet rekrutterte i 2010 sin nye kontorlærling via LIGA-prosjektet ved Mesna videregående skole. Dette er et spennende prosjekt som innebærer at elever som går sitt andre år ved salg, service og sikkerhet får tilbud om elleve ukers praksis i bedrift. Denne ordningen har vist at flere elever velger lærefaget innen dette fagområdet (kontor og administrasjon), og er en god opplærings- og rekrutteringsarena for fremtidige lærlinger. Embetet vil fortsette å ta i mot elever fra dette prosjektet.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentleg sektor

Kommunene i Oppland arbeider kontinuerlig med tiltak for å forbedre og fornye seg selv, samt forbedre tjenestene til innbyggerne. Fylkesmannen er en aktiv bidragsyter i dette arbeidet, og støtter mange ulike tiltak med tildeling av skjønnsmidler til fornying, nettverksstøtte, veiledning, kurs og konferanser. Fylkesmannen gir årlig en vurdering av kommunens tjenesteproduksjon som presenteres i et dokument og i de regionvise møtene.

Regionvise møter er gjennomført med kommunene også i 2010, hvor fylkesmannen sammen med ledergruppen møter politisk og administrativ ledelse i kommunene. Møtene er et ledd i styringsdialogen. Til regionmøtene utarbeides det "kommunebilder" som i hovedsak baserer seg på KOSTRA-data og klage- og tilsynsresultater. Dokumentet er omfattende og beskriver status på sentrale tjenestoområder i den enkelte kommune. Regionmøtene evalueres gjennom tilbakemeldinger fra regionlederne i ettertid, og både kommunebildene og møtene i seg selv oppnår stadig bedre tilbakemeldinger, og anses av kommunene som svært nyttige.

Et betydelig tiltak for å støtte kommunene i omstilling og utvikling er Fylkesmannens tildeling av skjønnsmidler til fornying. Midlene fordeles til kommunene etter søknad, og utgjør en betydelig motivasjonsfaktor for fornyingsarbeid i kommunal sektor.

For 2010 ble det fordelt 9,85 millioner kroner til i alt 34 ulike prosjekter. Det kom inn 78 søknader. Av de 34 prosjektene som ble støttet var 11 regionale prosjekter, 6 interkommunale og 17 kommunale. Fornyingsprosjekter er viktige bidrag til økt fokus på effektivisering og kvalitet i den kommunale tjenesteproduksjonen. Stadig flere kommuner går sammen om regionale og interkommunale prosjekter, noe som bidrar til større grad av samarbeid og erfaringsdeling. Evalueringer viser at kommunene i all hovedsak er fornøyd med ordningen med tildeling av skjønnsmidler til fornying, og at den fungerer etter hensikten.

De siste åtte årene er det fordelt 73,2 millioner kroner til fornyingsprosjekter.

Samarbeid med KS

Fylkesmannen har tett dialog med KS og gjennomfører flere fellestiltak med organisasjonen.

Fylkesmannen arrangerte sammen med KS Oppland for tredje gang en fornyingskonferanse i 2010. Konferansen har blitt godt mottatt av kommunene, og har blitt en årlig begivenhet. Tema på konferansen i 2010 var "Innovasjon og ledelse, hvordan lykkes?". 70 ledere fra 21 av fylkets kommuner deltok i tillegg til en rekke sentrale personer fra ulike statlige etater.

Fylkesmannens fornyingspris tildeles en kommune som har utmerket seg i sitt fornyingsarbeid ved å være aktive, ha forankret utviklingsprosjekter i kommuneledelsen, nådd mål og resultater, ha vektlagt dialog, oppnådd læring, formidlet og delt erfaringer og resultater med andre, vært synlige i relevante fora, nyttiggjort seg ny teknologi og nye metoder, samt vært en pådriver i nytenking og inspirert andre gjennom sitt arbeid. Fylkesmannens fornyingspris for 2010 ble tildelt Sør-Aurdal kommune for et stort og vellykket fornyingsprosjekt hvor hele kommunens organisasjon ble gjennomgått med tanke på effektivitet og kvalitetsvurdering i tillegg til å sikre nødvendig økonomisk kontroll.

Fylkesmannen har sammen med KS Oppland gjennomført en møteserie med et fulltregnet ledernetverk også i 2010. Denne gangen har fokus vært på innbyggerundersøkelser og implementering av resultater i det kommunale planarbeidet og styringssystemene. Tilbudet er etterspurt og nettverket vil bli videreført med en ny gruppe deltakere i 2011. Hittil har 112 kommunale ledere deltatt i slike nettverk de tre siste årene, og vi regner med at alle kommuner i Oppland har vært deltakere i ett eller flere nettverk i løpet av 2012. Nettverk er en effektiv metode for veiledning og læring. Nettverkene evalueres av deltakerne, og oppnår svært høy score på relevans, faglig innhold og nytte.

Den gode kontakten mellom Fylkesmannen og KS Oppland er videreført med faste treffpunkt hvor det utveksles erfaringer og planlegges felles tiltak og støtte ut mot kommunene. Både Fylkesmannen og KS har avsatt faste kontaktpersoner som ivaretar den løpende kontakt og oppdatering. Det oppleves et stadig større behov for koordinering og samordning.

Samordning

Fylkesmannen ivaretar samordning på flere områder, og dette arbeidet evalueres og utvikles fortløpende. Fylkesmannen leder NAV-forum Oppland, et viktig samarbeidsorgan for å sikre god samordning av tjenesten i fylket. Tilbakemeldinger fra kommunene viser at Fylkesmannen oppleves å ha en viktig og tydelig rolle i forumet, og at rollen utøves på en god og hensiktsmessig måte.

Fylkesmannen leder også Tilsynsforum Oppland, et organ som ivaretar samordningen av statlige tilsyn rettet mot kommunene i henhold til kommunelovens kapittel 10A § 60 e. Forumet samordner tilsynsplanlegging og utarbeider felles tilsynskalender, noe som blant annet innebærer en vurdering av tilsynsbelastningen i den enkelte kommune. Det er utarbeidet egen rutine for å ivareta lovkravet som gjelder ved iverksetting av vedtak om pålegg og sanksjoner av vesentlig betydning for tilsynsobjektet. Fylkesmannen mener mange har mye å lære fra egne og andres tilsyn, og kommunene oppfordres til å bruke tilsynsrapporter som grunnlagsmateriale i eget forbedringsarbeid. Formålet er at kommunene skal møte en forutsigbar og samordnet stat, og at læringseffekten av gjennomførte tilsyn skal bli større og mer effektiv. Fylkesmannen og Tilsynsforum Oppland arrangerte i 2010 en "Tilsynskonferanse" for kommuner og statlige aktører.

Fylkesmannen har månedlige planforummøter med bla Oppland fylkeskommune, det arrangeres etatsjefsmøte for de statlige etatsjefene i fylket, og det gjennomføres møter i fylkesberedskapsrådet.

Dialog StatBedrift

Fylkesmannen har i flere år ledet et samarbeid med ti andre statlige etater i Oppland under navnet Dialog StatBedrift. Gjennom denne satsingen arbeider etatene for å styrke samhandlingen og den gjensidige rolleforståelsen mellom stat og næringsliv. Staten ønsker å framstå enhetlig og samordnet der det er naturlig, og målet er at staten skal oppleves som en enda bedre tilrettelegger for næringslivet. Dialog StatBedrift har arrangert flere samlinger og konferanser i 2010.

Tilsvarende samarbeid mellom stat og næringsliv er også etablert i fylkene Buskerud og Vestfold. I 2010 ble det utført en uavhengig evaluering av dette samarbeidet. Evalueringen konkluderer med at samarbeidet har gitt gode resultater både for staten og næringslivet.

2.2 Velferd, helse, personleg tenesteyting og likestilling

Fylkesmannen i Oppland har en omfattende portefølje innenfor områdene barnevern, helse- og sosialtjenester. Målene for 2010 på disse områdene var ambisiøse og omfattende.

Fortsatt avdekker tilsynene for mange og alvorlige avvik. Vi må derfor stille spørsmål ved læringseffekten av tilsynene. Vi må også arbeide mer med å skille mellom grove forsvarlighetsfeil og mer tekniske skjønnhetsfeil som man kan finne i enhver organisasjon. For å få til dette må vi sikre bedre brukerrinnflytelse og dialog med tilsynsobjektene.

Det ble gjennomført systemrevisjoner i 5 kommuners arbeids- og velferdsforvaltning i 2010, tilsvarende måltallet i oppdragsbrevet. Alle ble gjennomført etter Helsetilsynets retningslinjer. Det ble funnet avvik i fire av fem kommuner, og merknad i en kommune. Dette er bekymringsfullt, da det viser at arbeids- og velferdsforvaltningens internkontroll i disse kommunene, dvs. det som er knyttet til den kommunale styringslinjen, ikke avdekker, korrigerer og forbygger svikt i egen drift. Avvikene viser regelstridige vedtak som neppe ville blitt oppdaget uten dette eksterne tilsynet, og det er uvisst hvor lenge praksisen kunne vedvart. Risikoen for at rettsstridig praksis også skjer i andre kommuner, er stor. Dette kan ha innvirkning på rettssikkerhet og velferd for deler av befolkningen som ofte i mindre grad enn andre kan ivareta sine interesser.

Fylkesmannen deltok i 2010 i kommunenes forberedelser til innføringen av samhandlingsreformen. Både tilsynsmessig og i vår rådgivning har vi lagt vekt på de positive erfaringene andre kommuner har med interkommunalt samarbeid. Dette har allerede startet opp i mange av regionene i Oppland og gjelder for barnevern, helse- og sosialtjenesten. Betydningen av interkommunalt samarbeid for legevaktjenesten kan ikke overvurderes når det bl.a. gjelder å rekruttere leger til utkantstrøkene.

Barneverntjenesten i kommunene har fortsatt lav og delvis utilstrekkelig kapasitet i kommunene. Flere kommuner har store fristoversittelser både for meldinger og undersøkelser. Dette går ut over rettssikkerheten til barna og må ses som en større utfordring for kommunene i fremtiden.

Den nye Pasientrettighetsloven kap. 4a ble innført fra 1. januar 2009. Den skal hjelpe personer som ikke har samtykkekompetanse til å få den helsehjelpen de trenger. I slike tilfelle skal det fattes vedtak av behandlerne etter

visse regler som eventuelt kan overprøves av Helsetilsynet i fylket. Vi fikk færre slike saker til behandling i 2009 enn andre fylker og det er grunn til å tro at det rundt omkring foretas tvang overfor personer på en måte som ikke har lovlig hjemmel.

Det psykiatriske tjenestetilbudet ble betydelig opprustet både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten gjennom opptrappingsplanen. Denne utløp i 2008. Det ser ut til at opptrappingen fortsetter etter planlagte linjer selv om midlene nå er lagt inn i kommunenes rammebevilgninger. Dette vil også neste år være gjenstand for overvåking fra vår side. Rusarbeidet trenger fortsatt en statusheving i det kommunale lavterskeltilbudet. Vi vil opprettholde vårt fokus på om rusmisbrukere får den helsehjelpen som de har krav på etter loven.

Det ble gjennomført en rekke kurs og seminarer i løpet av året. Blant disse var jusskonferanse for barneverntjenesten, fagsamlinger for barnevernsledere, kurs og veiledning for turnuskandidater, rusforebyggende arbeid, tiltaksplanen mot fattigdom, NAV og boligsosialt arbeid.

Influensapandemien krevde en betydelig oppmerksomhet fra Fylkesmannens side i løpet av året. Tilbakemeldingen fra kommunene var positiv i forhold til den støtten de hadde fått fra Fylkesmannen. Pandemien viste at beredskapen for kriser er god og i dette perspektivet var pandemien en god "øvelse".

Det ble i 2009 startet en prosess i forhold til NAV Oppland for å få til bedre samarbeid rundt informasjon og kompetanseutvikling for ledere og ansatte i NAV. Dette er videreført i 2010.

Oppland har mulighet til å bli et godt "folkehelsefylke". Frisklivssentralene fungerer bra, god ernæring og mosjon står i fokus og fylket har en unik natur. Det er viktig å innarbeide folkehelsesdimensjonen i strategidokumenter og planverk slik at grunnlaget for trivsel og gode levekår sikres for alle.

2.3 Oppvekst, barnehagar og utdanning

Fylkesmannen ønsker å jobbe forebyggende i forhold til et trygt fysisk oppvekstmiljø, universell utforming og mulighet for fysisk utfoldelse for barn og unge. Dette skjer bl.a. i et tverrfaglig sammensatt planteam som behandler plansaker etter plan- og bygningsloven.

Fylkesmannens tilsynsansvar etter lov om barneverntjenester omfatter tilsyn med barneverninstitusjonene, senter for foreldre og barn, omsorgssentre for mindreårige og med barneverntjenestene i kommunene.

Fylkesmannen har i 2010 ført tilsyn med fylkets seks barneverninstitusjoner og tre omsorgssentre. Totalt er det gjennomført 37 tilsyn. Tilsynene er utført som individrettede tilsyn og som systemrevisjoner. Fylkesmannen mottok 10 klager fra beboere på institusjonene og omsorgssentrene. I tillegg mottok vi flere henvendelser fra barna og deres foresatte. I 2010 har samtaler med barn på barneverninstitusjonene og omsorgssentrene og utarbeidelse av plandokumenter hatt spesiell oppmerksomhet.

Den kommunale barneverntjenesten rapporterer hvert halvår om situasjonen i barnevernet og sender hvert kvartal inn slutført kontrollskjema om saksbehandlingen. Dataene brukes aktivt og danner hovedgrunnlaget for Fylkesmannens intervensering i enkeltkommuner. Seks kommuner ble fulgt spesielt opp på grunn av fristoversittelser. Fylkesmannen har også mottatt 14 tilsynsklager etter barnevernloven § 2-3 fjerde ledd.

Det er gjennomført planlagt tilsyn med kommunale barnevern-, helse og sosialtjenester i tre kommuner.

Fylkesmannen har arrangert samlinger for barnehageansvarlige i alle kommuner i Oppland der bl.a. utbygging har vært fokusert. Videre har utbygging/retten til barnehageplass vært tema gjennom løpende veiledning, dialog og møter med kommuner. Alle kommunene rapporterer at de oppfyller den lovfestede retten til barnehageplass og har full barnehagedekning.

Fylkesmannen har veiledet kommunene og private aktører løpende og gjennom å arrangere en rekke fagdager og samlinger. Veiledningen er i hovedsak knyttet til nasjonale føringer for sektoren; jf. Stortingsmelding nr. 41, overføring av rammetilskudd, fagområder i rammeplanen, tilskudd og barnehagejuss.

Fylkesmannen har gjennomført fem likelydende kursdager for å styrke språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn, med foreleser fra VIOMA Inspirert. I etterkant av kursene er det opprettet regionale nettverk, med veiledning av fylkets fokusbarnehage, Gjøvik barnehage.

Fylkesmannen har gjennomført fire stedlige tilsyn innen barnehagesektoren i 2010. Systemrevisjon er benyttet som metode i de stedlige tilsynene. Temaene for to av tilsynene har vært kommunenes tilsyn med barnehagene, de

to andre på styrerressursen. Alle kommunene fikk et avvik hver. Fylkesmannen har vektlagt å bruke resultatene og erfaringene fra tilsyn som grunnlag for ulike drøftinger med kommunene.

På utdanningsområdet er det brukt svært mye ressurser på tilsyn og oppfølging av regelverk i 2010. Det er gjennomført tilsyn i tråd med det nasjonale oppdraget fra Utdanningsdirektoratet. Utover dette er det gjennomført egeninitierte tilsyn slik som beskrevet i kap 3., resultatområde 31.1. Disse tilsynene er gjennomført på grunnlag av ROS-analyse med bakgrunn i nasjonale prøver, grunnskolestatistikk, oppslag i lokalavisene og kunnskap som ellers har tilflytt Fylkesmannen.

Fylkesmannen har i ulike møter med skoleeiere hatt hovedfokus på elevers rett til et godt psykososialt miljø, tidlig innsats i læringsarbeidet og opplæringen til minoritetspråklige barn og unge. Det er gjennomført en rekke samlinger og møter om regelverk. Det er bl.a. gjennomført en todagers tverrfaglig samling for 40 deltakere som jobbet på ulike områder; asylmottak, omsorgssenter for enslig mindreårige asylsøkere, barneverninstitusjoner, bosettingstiltak i regi av kommunalt barnevern, helsesøstre og skolefaglig ansvarlige/rådgivere i kommunene. Samlingen var et samarbeid mellom helse - og sosialavdelingen og oppvekst- og utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen i Oppland.

I regionmøtene, møter med politisk og administrativ ledelse i kommunene, har Fylkesmannen siste år hatt spesiell oppmerksomhet på økende andel elever med spesialundervisning og forsøkt å skape bevissthet om denne situasjonen. Dette er fulgt opp i møter med skole- og barnehageansvarlige, noe som har bidratt til analyse og debatt i mange kommuner. Vi ser bl.a. at dette har ført til konkrete prosjekter der målet er å snu denne utviklingen, der tverrfaglig innsats for de med størst hjelpebehov er en del av strategien.

Fylkesmannen har aktivt fulgt opp GNIST gjennom et eget partnerskap i fylket og et arbeidsutvalg. Dette arbeidet er nærmere beskrevet under resultatområde 32.2.

2.4 Arealdisponering og byggjesaker

Planarbeidet i fylket ble i 2010 preget av at nytt lovverk (pbl, naturmangfoldlov) ble tatt i bruk. Det var en tydelig økning i henvendelser om løpende saker, mens antall hørings saker gikk noe ned i forhold til toppåret 2009. I tillegg til å drive omfattende veiledning overfor kommunene, tok Fylkesmannen også initiativ til flere møter med regionale myndigheter for å oppnå omforent veiledning på overlappende fagområder ("utvidet planteam").

Alle fagavdelinger hos Fylkesmannen deltar i ukentlige møter i planteamet. Dette bidrar til at samfunnsikkerhet, folkehelse, universell utforming og barn og unge kommer tydeligere fram i innspillene til kommunale planer. Fylkesmannen har i 2010 også prioritert å møte med bred, faglig representasjon på de månedlige møtene i regionalt planforum. Regionalt planforum er en viktig arena for dialog med kommunene og samordning av statlig politikk.

Opplæringsarbeidet ble videreført i 2010 med full styrke. Fylkesmannen arrangerte kurs/seminarer i samarbeid med Oppland fylkeskommune, KS, Fylkesmannen i Hedmark og Hedmark fylkeskommune, Statens kartverk, Statens vegvesen og DN om universell utforming, naturmangfoldlov, byutvikling (handel/kjøpesenterutvikling), ATP og PlanGis (Plansatsingsprosjektet i Hedmark og Oppland). På slutten av året ble det forberedt en større todagers plansamling for planpolitikere og planleggere i kommunene. Samlingen ble gjennomført i slutten av januar 2011, med stor deltakelse fra kommunene). I tillegg ble det felles nettstedet www.planoppland.no oppdatert etter nytt lovverk. Fylkesmannen hadde også i 2010 redaktøransvaret for nettsiden.

Fylkesmannen har deltatt aktivt i pilotprosjektet med regional planstrategi, og sørget i den anledning for samordning av statlige myndigheter. Planstrategiforum ble opprettet i 2010. Fylkesmannen er selv representert i forumet og koordinerer arbeidet mot regional stat. Fylkesmannen har ellers hatt en sentral rolle i flere regionale planprosesser, for bl.a. regionale planer for to nasjonale villreinområder, regional plan for folkehelse og fylkeskommunens klima- og energiplan.

Kommunene la også i 2010 vekt på overordna planlegging i tillegg til å sette seg inn i nytt lovverk. Noen kommuner startet i 2010 med utprøving av planstrategi, og mange arbeidet med revidering av sine kommuneplaner. Spesielt arbeidskrevende hørings saker var arealdeler utformet etter ny lov, større vegutbygginger som E6 gjennom Gudbrandsdalen og planer for utvikling av hytte-/reiselivsdestinasjoner i fylket.

Fylkesmannen ønsker å være en tydelig og tidlig aktør i kommunenes planarbeid, ved å tilstrebe besøk eller befaringer i større saker, bred deltakelse i regionalt planforum og ved å vektlegge behandling av oppstartmeldinger. Kommunene opplever fortsatt at nasjonale føringer for arealbruk kommer i konflikt med

ønsket bruk av areal for næringsutvikling, men kommunene uttrykker også at de får støtte i arbeidet med planlegging etter nytt lovverk.

Fylkesmannen uttalte seg i 2010 til 349 høringssaker på planområdet, fordelt på 47 kommune(del)plansaker, 293 reguleringsplansaker og 9 andre plansaker. Tallet på plansaker holder seg på et høyt nivå sett i forhold til antall kommuner og befolkningsutvikling. Hovedårsaken til dette er den omfattende hytte- og reiselivssatsingen i fylket. I 31 av uttalelsene ble det fremmet en eller flere innsigelser og det ble gjennomført 4 meklingsmøter. I løpet av året ble 2 innsigelsessaker oversendt til departementet, 1 innsigelsesbefaring ble gjennomført og departementet avgjorde 2 innsigelsesavgjørelser. Fylkesmannen mottok i tillegg 269 søknader om dispensasjon fra kommune- og reguleringsplaner på høring i 2010, og klaget på 9 dispensasjonsvedtak.

Innsigelsestemaene var i 2010 spredt på de fleste av Fylkesmannens ansvarsområder. Det var noen større konflikter, særlig knyttet til E6-utbyggingen i Gudbrandsdalen. E6-sakene er krevende og det er stort behov for samordning både eksternt og internt. Fylkesmannen kalte i 2010 inn til to møter for oppklaring og samordning omkring E6-planleggingen, der ledelsen i berørte kommuner, fylkeskommunen og vegvesenet deltok. I tillegg har det vært møter i regionalt planforum og en rekke fagtemamøter. Vegvesenet har også orientert om E6-planleggingen i Fylkesmannens planteam.

I 2010 har det oftere enn tidligere vært konflikt mellom hensynet til biologisk mangfold/vassdrag og jordvern, noe som særlig oppstår ved behandling av vegplaner. Nasjonale føringer både på jordvern- og naturmangfoldområdet er innskjerpet. Dette har kommet tydelig fram i Fylkesmannens dialog med kommunene, i planuttalelser og ved bruk av innsigelsesinstituttet.

Norges ansvar for villreinen innebærer en særlig utfordring for Oppland. Kommunalt planarbeid avventer nå arbeidet med revidering og utarbeiding av nye regionale planer for Rondane Sølnekletten, Ottadalsområdet og Dovrefjellområdet. Planene vil legge premisene for ivaretagelse av den europeiske villreinstammene i Oppland for lang tid framover og dette arbeidet vil bli svært viktig også i 2011.

Arealbruk og utbyggingsmønster vektlegges ved innspill til planer i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging, rikspolitisk retningslinje for samordnet areal og transportplanlegging (ATP) og fylkesdelplan for lokalisering av varehandel i Oppland. Et nytt tema som Fylkesmannen ønsker å arbeide videre med er ATP-hensyn i planarbeid for større hytte/reiselivsdestinasjoner.

Innen helse- og oppvekst er det økt fokus på folkehelse, universell utforming og oppfølging av medvirkningsbestemmelsene i plan- og bygningsloven. Innen området samfunnsikkerhet er det særlig fokus på krav til ROS-analyse og oppfølging av denne, samt radonforskrift i endelig planforslag. Klimatilpasning er også ofte et tema.

Byggesakene har mange problemstillinger, men en stor del av sakene dreier seg om dispensasjon fra LNF-formålet i kommuneplanens arealdel og dispensasjon fra byggegrenser eller tomteutnyttelse i reguleringsplaner. Kommunene ble i 2010 veiledet om bl.a. nye energikrav og universell utforming i forbindelse med kurs ved ikrafttredelse av bygningsdelen i pbl.

Når det gjelder saker om konsesjon/boplikt har Fylkesmannen foreløpig liten erfaring i hvordan det nye regelverket virker. I noen saker synes kommunen i liten grad å ha en konkret vurdering for å avslå konsesjon på grunn av at søker ber om å få vilkår om upersonlig boplikt. Fylkesmannen har pr. i dag ikke gitt pålegg til noen kommuner om å rapportere inn vedtakene sine etter landbrukslovene. Fylkesmannen har ikke hatt saker om klage på pris til behandling i 2010. Prisene synes å gå noe opp på landbrukseiendommer, men det er vanskelig å ha noen formening om prisen er i tråd med retningslinjene i prisrundskrivene ut fra de saker Fylkesmannen har kjennskap til.

2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Fylkesmannen har gjennomført og deltatt i ulike tiltak innenfor landbruksbasert næringsutvikling, både for å utvikle tradisjonelt jord- og skogbruk, og for å få fram ny næringsvirksomhet med utgangspunkt i landbrukets ressurser. Arbeidet med næringsutvikling målrettes gjennom de ulike strategiene:

- Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Oppland, revidert 2009
- Strategi for skog- og tresektoren i Hedmark og Oppland 2008–2011
- Jordvernstrategier for Oppland

- Handlingsplan for økologisk landbruk i Hedmark og Oppland
- Regionalt miljøprogram

Landbruksforum i Oppland – et rådgivende utvalg for behandling av strategier – har som oppgave å komme med innspill til næringsutviklingsarbeidet m.m. Forumet er sammensatt av representanter fra Fylkesmannen i Oppland, Oppland Bondelag, Oppland Bonde- og småbrukerlag, Mjøsen skog BA, Innovasjon Norge, kommunene, Oppland fylkeskommune og NHO. Etter forvaltningsreformen har samarbeidet med fylkeskommunen blitt utvidet, blant annet med et nytt mandat for forumet. Fylkeskommunen har satt i gang et omfattende arbeid innen rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket (forkortet til RULL) der Fylkesmannen også bidrar aktivt.

Fylkesmannens ulike satsinger er i stor grad gjennomført innen det regionale partnerskapet, dvs. de samme partene som deltar i Landbruksforum. Kontakten mot regionene/kommunene er spesielt godt ivaretatt gjennom regionstillinger. Fylkesmannen har opprettholdt slike stillinger i alle de seks regionene.

Fylkesmannen har bl.a. gjennom sitt tilbud om kurs og møter til kommunene bidratt til å videreutvikle og styrke kommunene som landbrukspolitisk aktør og som pådriver innen nærings- og samfunnsutvikling.

Kulturlandskap har vært et prioritert arbeidsområde i 2010. Særlig har arbeidet med forvaltning av Nordherad i Vågå som utvalgt kulturlandskap vært omfattende og krevende. Beitebruksprosjektet som startet opp i 2009 fokuserer på gjengroing av kulturlandskap i sammenheng med rovviltproblematikk og driftsforhold i beitebruken. Prosjektet er videreført i 2010 med god oppslutning fra beitenæringen. Et prosjekt for å samle og formidle eksempler på ny bruk av ledige landbruksbygninger er satt i gang i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark. Oppfølging av det nye tilskuddsformålet ”skjøtsel av automatisk freda kulturminner” i regionalt miljøprogram har også vært en viktig oppgave.

Revidert miljøprogram trådte i kraft i 2009. Der er det spesielt lagt vekt på å få god samvirkning mellom kommunale miljøvirkemidler (spesielt SMIL), de regionale miljøtilskuddene og andre virkemidler som planarbeid og juridiske krav. Virkeområdet for den enkelte ordning er synliggjort for alle temaer og tiltak som er tatt opp i det regionale miljøprogrammet.

Det er videreført tiltak innen bioenergi/tre, reiseliv/utmark, Inn på tunet og lokal matproduksjon. Det siste året av Landbruks- og matdepartementet sitt 5-årige program for seter-/stølssetting er gjennomført i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og i Møre og Romsdal. Det nye tilskuddet til produksjon av skogsflisråstoff har fått god oppslutning i Oppland.

Økologisk areal inklusive areal i karens utgjør 3,8 % av samlet landbruksareal, noe som er omtrent det samme som året før. Økonomiske midler i forbindelse med Handlingsplan for utvikling av økologisk landbruk i Innlandet 2010–2015 er tildelt 11 spesifikke tiltak som er gjennomført. Økoløftprosjektet i Hadelandskommunene er fulgt opp. Fylkesmannen erfarte hvor lite tilgjengelig økologisk mat er, da det skulle skaffes økologisk mat til et ungdomsarrangement på Lillehammer. LMD er underrettet om dette i et eget brev. Fylkesmannen deltok aktivt på informasjonsstand i forbindelse med den økologiske profileringen under Håndball-EM på Lillehammer.

Jordvern har også vært et prioritert arbeidsområde i 2010. Jordvernstrategier for Oppland 2007–2011 er fulgt opp i behandlingen av arealsaker. Jordressursene er grunnlaget for langsiktig næringsutvikling, og Fylkesmannen tar opp regjeringens jordvernpolitikk i møter med kommunene og følger opp jordvernpolitikken i behandlingen av jordlovsaker, uttalelser i dispensasjonssaker og innspill til arealplaner. Fylket har nådd målet om en halvering av omdisponering av dyrka mark i 2010. Det vil være variasjon mellom år, og tallene må derfor ses på i litt lengre perspektiv. I kommuneplaner og kommunedelplaner ligger det fortsatt inne betydelige arealer som er godkjent omdisponert, men som ikke er blitt regulert, slik at de ikke er kommet med i KOSTRA-rapporteringen.

Arena Bioenergi Innlandet ble avsluttet i 2010. Fylkesmannens rolle har vært som observatør i styringsgruppen. Fylkesmannen har også deltatt i styringsgruppen for Virkemidler for regional innovasjon (VRI-midler) i Innlandet.

Kontroll med tilskuddsforvaltningen har vært en viktig arbeidsoppgave i 2010. Foretaks- og forvaltningskontroller er gjennomført i henhold til kontrollplanen. Dette er en svært ressurskrevende arbeidsoppgave som stiller høye krav til kompetanse.

Valdres og Nord-Gudbrandsdal har fortsatt forsøksordningen med lokal forvaltning av bygdeutviklingsmidlene. Forsøksordningen er utvidet til og med 2011.

På miljøområdet har verneplanarbeidet hatt høy prioritet også i 2010. Oppland er i dag det fylket i Norge som har

mest vernet areal (6616 km²) og størst prosentvis andel verna areal (ca 26 %). Tilråding om verneplan for utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark ble sendt DN våren 2010. Utkast til forvaltningsplan for verneområdene i Breheimen ble sendt DN for faglig gjennomgang. Fylkesmannens forslag til nye verneforskrifter for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde ble sendt DN for videre behandling. Det ble opprettet tre nye naturreservater etter ordningen med frivillig vern av skog. Det er igangsatt prosesser for 8 nye områder etter samme ordning og for to nye områder på eiendommer til Opplysningsvesenets fond.

Fylkesmannen arrangerte i 2010 tre regionale samlinger for kommunene med kursing i den nye Naturmangfoldloven. Det var stor oppslutning fra kommunene og kommunene ga gode tilbakemeldinger på opplegget. I forbindelse med naturmangfoldåret har vi tatt initiativ til og laget 16 innslag på NRK radio (Oppland og Hedmark) om arter og naturtyper.

Innen biologisk mangfold har vi stor aktivitet med utarbeidelse og oppfølging av handlingsplaner for trua arter. Vi har oversendt forslag til handlingsplaner for kransalgjesjøer, dvergmarinøkkel og storporet flammekjuka til DN. Innen arbeidet med fremmede arter har Fylkesmannen gitt støtte til flere kommuner for bekjempelse av kjempespringfrø, kjempebjørnkjeks og tromsøpalme.

Rovviltforvaltningen i fylket er særlig fulgt opp gjennom sekretariatsfunksjonen for Rovviltnemnda. Landbruksavdelingen og miljøvernavdelingen samarbeider tett om dette arbeidet. Det ble registrert fire familiegrupper av gaupe og fem ynglinger av jerv i Oppland i 2010. Bestandsmålene er på henholdsvis fem familiegrupper av gaupe og fire ynglinger av jerv årlig. To jerver ble felt under lisensfelling i sesongen 2009/2010 og 9 gauper ble skutt under kvotejakta. To ulver ble skutt på skadefelling og en ulv ble skutt i påberopt nødverge. Ingen bjørn ble felt på lisensfelling i 2010. 440 erstatningssøknader på sau ble behandlet. 4579 sauer ble erstattet og det ble utbetalt snaut 10 millioner kroner i erstatning.

Fylkesmannen har etablert et tett samarbeid med fylkeskommunen innen arbeidet med vannrammedirektivet. Vannområde Valdres ble etablert i 2010, som det siste store vannområde i Oppland. Med det er hele fylket organisert i vannområder. Tidligere er både vannområde Mjøsa og vannområde Randsfjorden etablert. Karakteriseringsarbeidet fram mot andre planperiode er påbegynt.

Klima, energi- og transportløsninger er vurdert ved høring av arealplaner. Klima er tatt opp som tema i dialog med kommunene bl.a. i regionalt planforum og på Fylkesmannens regionmøter. 25 av Opplands 26 kommuner hadde vedtatt klima- og energiplan pr 1. juli 2010. Fylkesmannen har etablert et nettverk av interesserte kommuner/miljøer knyttet til biogass. Det er etablert egne temasider om klima på Fylkesmannens hjemmeside og Miljøstatus for Oppland.

Fylkesmannen satte i gang prosjektet ”bruk og vern” høsten 2008. Prosjektet har som målsetting å øke lokal verdiskaping basert på naturen uten at naturkvalitetene forringes. Fylkesmannen samarbeider med Direktoratet for naturforvaltning og Landbruks- og matdepartementet om prosjektet. Prosjektet samsvarer godt med målsettingene i verdiskapingsprogrammet for naturarven, målstyrt forvaltning, utviklingen av bevaringsmål i vernede områder, forvaltningsplanarbeid i store og små verneområder og Fylkesmannens arbeid med verneplanprosesser if. Breheimen og Ormtjernkampen. Arbeidet er forankret i landbruks- og miljøvernavdelingen og styringsgruppen ledes av fylkesmannen.

Nettstedet Miljøstatus i Oppland er oppdatert og flere nye inngangssider er etablert iht mal fra Klif. Se www.fylkesmannen.no.

Fylkesmannens tilsynsarbeid på miljøområdet, er omtalt under kapittel 3, pkt. 07.3.

2.6 Samfunnstryggleik og beredskap

Det er i samarbeid med Oppland fylkeskommune utarbeidet Regionplan for samfunnssikkerhet og beredskap 2010–2013. Denne fungerer også som risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS), og danner grunnlaget for oversikt over risiko og sårbarhet i fylket. Regionplanen er vedtatt i fylkestinget. I tillegg får Fylkesmannen oversendt ROS fra kommunene og statlige etater. Sammen med tilsyn, øvelser og møter med kommunene og etatene i fylket, danner dette til sammen en helhetlig oversikt over risiki og sårbarheter.

Fylkesmannen har gjennom sin planbehandling av i alt 47 kommune(del)planer og 349 reguleringsplaner fremmet innsigelse til 11 reguleringsplaner og 1 kommuneplan innen samfunnssikkerhet. En av disse har gått til mekling.

Klimatilpasning poengteres i alle møter og seminarer, og Fylkesmannen har anbefalt at klimautfordringer

innarbeides i risiko- og sårbarhetsanalyser både kommunalt og statlig.

I løpet av 2010 ble det gjennomført seks tilsyn med kommuner innen samfunnssikkerhet og beredskap.

Det ble i løpet av perioden avholdt fem kommunale beredskapsøvelser. Det er også gjennomført en øvelse hos Fylkesmannen. Denne ble gjennomført som deltager på NVEs øvelse vedrørende kraft, ekom og veg.

Fylkesmannen påser at scenarier som velges for kommunale øvelser også har et helseperspektiv for å øve kommunens beredskapsplaner innen helse. Vannverk og vannforsyning er regelmessig belyst innen øvelser i kommunene.

Fylkesmannen ivaretar 200 personer på fritaksordningen.

Fylkesmannen har i perioden gjennomført to møter i fylkesberedskapsrådet, og har arrangert to møter med de beredskapsansvarlige i kommunene, samt to møter med brannsjefene i Oppland der det ene møtet var tilegnet skogbrannberedskap. I tillegg har beredskapsstaben vært representert ved to kommunale beredskapsråd. Beredskapsstaben har også deltatt på flere planleggingsmøter for planlegging av øvelser, utvikling av ROS og arealplaner.

Fylkesmannen har i 2010 startet prosessen med å innføre nytt krisestøtteverktøy (CIM) i kommunene og hos Fylkesmannen. Det er avholdt fire regionvise introduksjonsmøter med kommunene i 2010.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

I 2010 har Oppland hatt ni besøk fra Kongehuset. Kongeparets fylkestur var dette året lagt til Oppland hvor de besøkte alle Valdres sine seks kommuner. I tillegg til dette besøkte H.M. Kongen EM i Håndball på Lillehammer. H.M. Dronningen var på Idrettsgalla på Lillehammer, åpning av kunstutstilling på Lillehammer og åpning av Aulestad i Gausdal. Kronprinsparet var på Dignity Day på Lillehammer og Kronprinsessen var på Amadeusfestivalen og åpning av Yrkes NM, begge deler på Lillehammer. Prinsesse Märtha besøkte Foreningen for muskelsyke på Beitostølen.

00.2 Tildeling av ordener og medaljer

23 personer i Oppland ble i 2010 tildelt H.M. Kongens fortjenstmedalje. 20 av disse var sølvmedaljer og tre gullmedaljer. Det ble også delt ut en St. Olavsmedalje. Til sammenligning ble det i 2009 delt ut 14 sølvmedaljer og fire gullmedaljer.

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturens mangfold og friluftsliv

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

Hensynet til viktige arealer for biologisk mangfold ivaretas i den løpende plansaksbehandlingen og gjennom verneplanarbeidet.

Områdevern og forvaltning

Tilråding om verneplan for utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark ble sendt til DN etter høring. Det ble meldt oppstart for arbeidet med forvaltningsplanen for verneområdene i verneplanen for utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Det ble opprettet tre nye naturreservater etter ordningen med frivillig vern av skog. Det er igangsatt prosesser for 8 nye områder etter samme ordning. I tillegg er det startet opp arbeid med vern av 2 skogområder på eiendommene til Opplysningsvesenets fond.

Utkast til forvaltningsplan for verneområdene i Breheimen ble sendt DN for faglig gjennomgang. Fylkesmannens tilråding til nye verneforskrifter for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde er sendt DN for videre behandling. Utarbeiding av forvaltningsplaner for de mindre verneområdene har av kapasitetsmessige årsaker ikke blitt fullført i 2010.

Fylkesmannen har bidratt etter retningslinjer fra DN i pilotprosjektene for målstyrt forvaltning (Skottvatnet og Billingen) og i arbeidet med Emerald network. I tillegg har Fylkesmannen deltatt i en arbeidsgruppe for utarbeiding av bevaringsmål for verneområder.

Fylkesmannen har fulgt opp arbeidet med implementeringen av den nye forvaltningsordningen for store

verneområder.

Bruk/vern

I forvaltningsplanen for den utvidete Ormtjernkampen nasjonalpark arbeides det med konkrete tiltak som kan bidra til verdiskaping. Som grunnlag for en besøksstrategi for Jotunheimen er det gjennomført en omfattende brukerundersøkelse blant de besøkende i Jotunheimen. Det er også foretatt oppfølgende undersøkelser i Rondane, som grunnlag for å lage et overvåkingssystem for ferdselen og målstyrt forvaltning. Fylkesmannen drifter også et regionalt kompetansenettverk på bruk-vern. Gjennom nettverket er det i 2010 bl.a. initiert et kurstilbud om kompetansetiltak for økt næringsutvikling i og rundt vernede områder (nasjonalt kurstilbud). Regionalt forskningsfond i Innlandet har tildelt forskningsmidler til et prosjekt knyttet til utvidelsen av Ormtjernkampen nasjonalpark, og Høgskolen i Lillehammer har startet utvikling av et etter- og videreutdanningstilbud innen bruk/vern. Fylkesmannen har også bidratt inn i det nasjonale programmet "Naturarven som verdiskaper".

Biologisk mangfold og kulturlandskap

Det ble i Oppland gjennomført naturtypekartlegging i Ringeby, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. Data fra disse prosjektene er ikke kvalitetssikret og overført til Naturbase enda. Det vil bli gjort i 2011. Kartleggingsprosjekter ble også gjennomført i Øystre Slidre og Vestre Slidre. Gjennom en ekstraordinær tildeling av midler sommeren 2010, ble det gjennomført kartlegging og utarbeidelse av skjøtselplaner for lokaliteter med dragehode i Ringeby, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. Det er også startet opp et arbeid med å lage skjøtselplaner for slåttemark/slåttemyr i flere kommuner i Valdres. Dette arbeidet vil i hovedsak bli gjennomført i 2011. Fylkesmannen deltar også i kulturlandskapsprosjektet i Nordherad i Vågå kommune.

Vassdragsforvaltning

Den største utfordringen innen vassdrags-forvaltningen er knyttet til Gudbrandsdalslågen med Otta og Mjøsa. Dette utgjør et stort sammenhengende vassdragsområde og er det vassdrag som representerer de største miljøverdiene i Oppland. Vassdraget er under stadig inngrepspress, som truer med å fragmentere og forringe vassdragets helhetsverdi. Særlig utfordrende nå er planer om flere store elvekraftverk i hovedvassdraget og etablering av ny E6 gjennom Gudbrandsdalen.

Fylkesmannen vurderte i 2009 to meldinger om etablering av små kraftverk i forbindelse med konsesjonspliktavurdering. I begge tilfeller har vi konkludert med at tiltaket ikke berørte allmenne interesser i slik grad at konsesjonsplikt etter vannressursloven er utløst. Ingen av disse har vært i vernede vassdrag. I tillegg har Fylkesmannen uttalt seg om 5 konsesjonssøknader om etablering av små kraftverk, hvorav et i vernede vassdrag. Fylkesmannen har i alle tilfellene tilrådd at det kan gis konsesjon til etablering av kraftverk, men i de fleste tilfeller på skjerpede vilkår i forhold til søkers forslag.

Motorferdsel i utmark og vassdrag

I 2010 kom det inn i alt 15 saker, hvorav 7 var klagesaker. I de klagesakene som er ferdigbehandlet, har Fylkesmannen stadfestet kommunens vedtak. En av sakene som gjaldt funksjonshemmede og bruk av snøskuter, som ble brakt inn for Sivilombudsmannen, som sa seg enig i Fylkesmannens lovforståelse. Fylkesmannen gjennomførte også dialogmøte i januar 2010 med Vestre Slidre kommune i forbindelse med kommunens praksis i snøskuterløyver. Det ble også gjennomført kommuneundersøkelse innenfor miljøvernlovgivningen i Skjåk, Gausdal og Vang kommuner, hvor et av temaene var motorferdsel i utmark og vassdrag. Undersøkelsen var planlagt i samarbeid med KLIF og DN, og var en landsomfattende aksjon. Det ble avdekket flere avvik på motorferdselslovgivningen med pålegg om endret praksis som er rapportert til DN. I 2010 har Fylkesmannen også hatt flere høringssaker om lokale forskrifter etter motorferdselloven. Fylkesmannen mottar ellers flere ganger ukentlig både i høst- og vinterhalvåret henvendelser pr. telefon, e-post m.v. fra statlige organer, kommuner, organisasjoner og enkeltpersoner om hvem som er myndighetsorgan og om lovforståelsen av motorferdselslovgivningen.

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurse

Hensyn til villrein og viltets leveområder ivaretas i løpende plansaksbehandling og i saksbehandlingen forøvrig.

Viltforvaltning

Tilskuddsmidlene fra viltfondet er fordelt ihht retningslinjer. Fylkesmannen i Oppland deltar i en prosjektgruppe knyttet til revisjon av fylkesdelplan for Rondane (villrein) og har gitt uttalelser til denne.

Forvaltning av innlandsfisk

Kalking er gjennomført som planlagt, men pga utilstrekkelig budsjetttramme er det ikke gjennomført vannkvalitetskontroll i kalkede vassdrag slik tilfellet har vært tidligere år. Informasjon om faren for krepsepest/signalkrepser er gitt gjennom våre nettsider og i lokalmedia. Hovedinnsatsen på fagområdet har vært rettet mot å ivareta leveområder for fisk/ferskvannsorganismer og er sterkt knyttet opp mot vassdragssaker, vanddirektiv og plansaker. Fylkesmannen har bistått fylkeskommunen med deres nye oppgaver med innlandsfisk, bla med saksbehandling fram til fylkeskommunen fikk ansatt eget personell til oppgaven.

Rovvilt

Fylkesmannen har funksjonen som faglig sekretariat for rovviltnemnda. Fylkesmannen administrerte jakt og felling på rovvilt i tråd med forventninger. De største konfliktene i 2010 var knyttet til tapssituasjoner i Gudbrandsdalen. Fylkesmannen behandlet 440 erstatnings-saker på sau og 3 på tamrein og utbetalte omlag 10 mill kr i erstatninger.

Bestandsmålet for gaupe ble ikke nådd (4 registrerte familiegrupper i 2010 - mål om 5). For jerv ble bestandsmålet nådd (5 registrerte ynglinger - mål om 4).

Forvaltning av trua arter

Fylkesmannen i Oppland har det nasjonale ansvaret for handlingsplan for kalksjøer, handlingsplan for dvergmarinøkkel og handlingsplan for storporet flammekjuka. Samtlige planer er ferdigstilt fra Fylkesmannens side. Oppfølging av tiltak i henhold til de enkelte handlingsplanene, er iverksatt i tråd med planlagt fremdrift.

01.3 Fremmede arter og GMOer

Fylkesmannen har støttet tre prosjekter for fjerning av fremmede arter: Bekjemping av kjempespringfrø i regi av det felles landbrukskontoret i Gausdal, Lillehammer og Øyer, og et tilsvarende prosjekt som gjennomføres av landbrukskontoret for Midt-Gudbrandsdal, for bekjemping i Ringebu kommune. Det tredje prosjektet er bekjemping av kjempebjørnekjeks og tromsøpalme i Østre Toten kommune.

01.4 Friluftsliv

Hensyn til friluftsområder og friluftsliv ivaretas gjennom plansaksbehandling.

Statlig sikra friluftsområder

Dette er ivaretatt i aktuelle saker, som ved reguleringsplanbehandlingen ved Beitostølen helsesportsenter.

Fylkesmannen har utført oppgavene knyttet til jegerprøven. Nettstedet Jakte småvilt og fiske i Oppland (<http://www.jaktfiske-oppland.no/>) er mye benyttet.

Resultatområde 03 Rent hav og vann og giftfritt samfunn

03.1 Helhetlig hav- og vannforvaltning

Vanddirektivet

Innen arbeidet med vanddirektivet har Fylkesmannen bidratt i arbeidet med å etablere det siste store vannområdet i fylket (Vannområde Valdres). Videre har vi deltatt aktivt i de to andre store vannområdene i fylket (Mjøsa og Randsfjorden) og i de andre vannregioner som berører fylket. Vi har tett samarbeid med fylkeskommunen i dette arbeidet.

Arbeidet med fullkarakterisering av hele fylket fram mot 2. planperiode har krevd spesiell stor innsats i 2010. Arbeidet er godt i gang og forventes fullført som forutsatt i løpet av 2011. Overvåking og problemkartlegging er gjennomført som forutsatt innenfor de tilgjengelige økonomiske rammer. Innenfor en del

sektorer er det vanskelig å få bidrag til overvåkingen i tråd med prinsippet om at forurensere skal betale. Frivillig deltagelse og hjemmelsgrunnlag for å pålegge overvåking er ofte mangelfull. Dette vanskeliggjør finansiering av overvåkingen. Tilgjengelige midler er derfor en sterk begrensning på omfanget av overvåkingen.

Fagsystemet Vannmiljø er tatt i bruk og data fra ulik overvåking legges inn. Forbedringspotensial for basen er tidligere kommunisert til Klif/DN.

03.2 Overgjødning og nedslamming

Kontrollaksjon avløp

Det ble gjennomført en kontrollaksjon på avløp i 2010. Under avløpsaksjonen fikk alle kommuner med anlegg større enn 2000 pe et spørreskjema, og 4 kommuner ble kontrollert av Fylkesmannen. Kommunene som ble kontrollert var Østre Toten, Nord-Aurdal, Nord-Fron og Sel. Avløpsaksjonen i 2010 var en oppfølging av en lignende avløpsaksjon i 2008. Resultater fra aksjonen er lagt inn i Forurensningsregisteret. Se også under 07.3.

03.3 Oljeforurensning

Fylkesmannen har i 2010 startet arbeidet med MOB Land kartlegging. Arbeidet vil bli fullført i 2011. Vi deltar som miljøfaglige rådgivere ved aksjoner og øvelser, og i IUA Oppland gjennom styredeltakelse.

03.4 Miljøgifter

Grunnforurensning

I Oppland er det 3 lokaliteter på lista over prioriterte grunnforurensningslokaliteter. Av disse er Skundbergtomta (Vestre Toten) avsluttet uten tiltak. På Nygard (Gjøvik) er det gjennomført tildekking/avslutning, mens tiltak mot diffus utlekking til grunnvann er stilt i bero i påvente av vurdering av oppgraving/fjerning av avfallet. Kværner-Mesna følges opp av Lillehammer kommune i henhold til forurensningsforskriften kap. 2. Industriområdet Toten Cellulose (Gjøvik) står ikke på den gamle prioriteringslista, men er det området som har høyest prioritet for vurdering av tiltak.

03.5 Avfall og gjenvinning

Avfallsforskriftens kapittel 9 om Deponering av avfall ble fulgt opp gjennom deponiakksjonen i juni, jf 07.3. Alle deponiene (4 ordinære og 1 inert) ble kontrollert i aksjonen. Et deponi med luktproblemer fikk ny tillatelse med mange krav om utbedringer i 2009, og har blitt fulgt spesielt godt opp. Flere forespørsler og søknader om dispensasjon fra deponiforbudet kom på begynnelsen av året, men disse ble avslått da andre alternativer til sluttbehandling var aktuelle.

Totalt 9 mottaksplasser for farlig avfall ble kontrollert i 2010. Et selskap fikk tillatelse til å etablere nytt mottak for sortering av EE-avfall.

Fylkesmannen får endel henvendelser og tips om forsøpling og ulovlig avfallshåndtering. Slike henvendelser viderefremmes til aktuelle kommuner med informasjon om kommunens oppgaver og myndighet etter forurensningsloven.

Resultatområde 04 Et stabilt klima og ren luft

04.1 Klimaendringer

Fylkesmannen er kjent med norsk klimapolitikk, og formidler informasjon og veiledningsmaterieell på egne nettsider og i dialog med kommunene.

Alle kommuner i Oppland med unntak av en, hadde vedtatt klima- og energiplan innen 1. juli 2010, enten som kommunedelplan eller som interkommunal plan. Fylkesmannen har deltatt i arbeidet med å utarbeide tiltaksdelen i Oppland fylkeskommunes Klima- og energiplan.

Klima, energi- og transportløsninger er vurdert ved høring av arealplaner i tråd med SPR for klima- og energiplanlegging i kommunene. Det ble varslet innsigelse i en konkret sak (Gran) med bakgrunn i Rikspolitisk retningslinje for samordnet ATP. Planen ble justert etter meglings.

04.4 Lokal luftkvalitet og støy

Fylkesmannen etterspør støyutredninger i plansaker og henviser til ny veileder og retningslinjer. Lillehammer kommune har regional målestasjon for lokal luftkvalitet. Etter at det tidligere var registrert for høye verdier for svevestøy, har kommunen og Statens vegvesen gjennomført tiltak. Det er nå tilfredsstillende forhold. Flere kommuner i regionen vil utnytte erfaringene fra Lillehammer. Fylkesmannen har utover dette, ikke prioritert lokal luftkvalitet eller veiledning av kommunene i deres arbeid på dette området.

Fylkesmannen har gjennomført en spørreundersøkelse blant kommunene i Oppland etter mal fra Klif. Her ble det spurt om kommunene var kjent med støyretningslinjen T-1442, om det er utarbeidet bestemmelser til kommunenplanen om støy i tråd med T-1442 og om kommunene har utarbeidet støysonekart.

Av 26 kommuner var det 21 som svarte på henvendelsen. Alle kommunene svarte at de var kjent med, og brukte T-1442. Ni kommuner svarte at de hadde utarbeidet bestemmelser til kommuneplanen om støy i tråd med T-1442. Tolv kommuner svarte at de ikke hadde slike bestemmelser i kommuneplanen i dag, men at dette ville bli et tema i forbindelse med revisjon av kommuneplan. Åtte kommuner svarte at de hadde utarbeidet støysonekart. Støysonekartene er knyttet til støyende aktiviteter som skytebaner eller næringsvirksomhet og til veier. Støysonekart for veiutbygging er det i hovedsak Statens vegvesen som har utarbeidet for kommunen.

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

06.1 Ansvar for at nasjonal politikk formidles og ivaretas

Planarbeidet hos Fylkesmannen i Oppland er organisert i et planteam med deltagelse fra alle fagavdelinger; miljøvern, landbruk, oppvekst/utdanning, helse/sosial og samordning og beredskap. Dette sikrer en god dialog mellom de ulike fagområdene og bidrar til at ulike hensyn ivaretas i plansaksbehandlingen.

Nasjonal politikk formidles og ivaretas gjennom veiledning i løpende saksbehandling, deltagelse i regionalt planforum, kursing av kommunene og gjennom nettstedet www.planoppland.no. Se også 06.2.

Klima, forurensning og lokalisering av utbygging i areal- og transportplanlegging

Arealbruk og utbyggingsmønster vektlegges ved innspill til planer i tråd med statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og rikspolitisk retningslinje for samordnet areal og transportplanlegging. Fylkesmannen deltar i ATP-prosjekt Gjøvik sammen med Gjøvik kommune, Oppland fylkeskommune og Statens vegvesen. To av tre samlinger er gjennomført. Fylkesmannen har også gitt innspill om ATP-hensyn i planarbeid for større hytte/reiselivsdestinasjoner, og har deltatt i utarbeiding av tiltaksdel i Oppland fylkeskommunes Klima- og energiplan.

Naturmangfold, landskap og friluftsliv i arealplanleggingen

Hensyn til naturmangfold, landskap og vannressurser ivaretas i veiledning og innspill til planer. Særlig fokus har vi på å sikre byggeforbudssoner langs vassdrag, og unngå tiltak i villreinens leveområder og inngrepsfrie naturområder. Ivaretagelse av naturmangfold gjennom PBL ble tatt opp på kurs for kommunene i naturmangfoldloven. Fylkesmannen deltar i arbeidet med regionale planer for fjellområder med villreininteresser. Også ny E6 gjennom Gudbrandsdalen har vært arbeidskrevende i 2010.

Energi

Fylkesmannen har gitt innspill til planer for etablering av fjernvarmeanlegg og tilrettelegging for vannbåren varme. Miljøhensyn er vektlagt i uttalelser til konsesjonssøknader om utbygging av vannkraft og vindkraft.

Tverrfaglige plantema

Fylkesmannen veileder, gir innspill og fremmer innsigelser til planarbeid på temaene helse, oppvekst, landbruk/jordvern og samfunnssikkerhet og beredskap i tråd med nasjonale føringer. Det er gjennomført oppstartseminar for pilotfylke universell utforming i samarbeid med Hedmark, og seminar om universell utforming for kommunene. Avdelingene for helse og oppvekst deltar i tettstedsutviklingsprosjekt i Øyer. Fylkesmannen har bidratt i utforming av planprogram for Regional plan for folkehelse. Innen beredskap er det særlig fokus på krav til ROS-analyse og oppfølging av denne samt radonforskrift gjennom arealformål og planbestemmelser. Klimatilpasning er også ofte et tema.

Fylkesmannen og fylkeskommunen har mottatt midler fra MD for utvikling av gode planeksempler / planpraksis. Disse midlene er i samråd med MD overført til 2011. Fylkesmannen vil derfor følge opp rapporteringskravet om å oversende "minst to planeksempler som viser gode miljøløsninger" i 2011.

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Faste oppgaver gjennomføres i tråd med embetsoppdraget. Fylkesmannen har i samarbeid med andre myndigheter som Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen og fylkeskommunen i Hedmark, Statens kartverk, Statens vegvesen og DN gjennomført kurs/seminarer om universell utforming, naturmangfoldlov, byutvikling (handel/kjøpesenterutvikling), ATP og PlanGIS (Plansatsingsprosjektet i Hedmark og Oppland).

Plansatsingsprosjektet har som mål at alle relevante arealplaner innen 2012 skal være digitale og tilgjengelige på nett. Gjennom plansatsingsprosjektet er alle kommuner tilbudt SOSI-kontroll av sine plankart. Lillehammer kommune er blitt pilot på innføring av plandialog. Stor todagers plankonferanse med politikere og planleggere fra kommunene som viktigste målgruppe, ble forberedt i 2010 og gjennomført i slutten av januar 2011. Viktige tema her var nye virkemidler i plandelen av pbl, med vekt på planstrategi, interkommunal planlegging, planprogram/konsekvensutredning og planbeskrivelse.

Fylkesmannen har drevet omfattende planveiledning i 2010. Ephortetall viser en klar økning i oppfølging av saker både via brev, e-poster og gjennom møtevirksomhet. Veiledningen har dreid seg om jus/planutforming og vektlegging av nye fagområder i tråd med ny lov. Det er betegnende at alle møter i regionalt planforum har vært fulle. Det har vært spesielt krevende å følge opp arealdeler utformet etter ny plandel og større plansaker knyttet til E6 / annen vegutbygging og utvikling av hytte-/reiselivsdestinasjoner i fylket.

Fylkesmannen uttalte seg i 2010 til 349 hørings saker på planområdet, fordelt på 47 kommune(del)plansaker, 293 reguleringsplansaker og 9 andre plansaker. Antall hørings saker viser en nedgang fra 2009, noe som skyldes at 2009 var et toppår. Svært mange plansaker ble sendt ut på høring etter gammel lov i 2009 og mange kommuner utarbeidet klima- og enrgiplaner dette året. Det tar tid for kommunene å få fram planer etter nytt lovverk.

Fylkesmannen fremmet innsigelse(r) i 31 planuttalelser, gjennomførte 4 meklingsmøter, oversendte 2 saker til departementet, gjennomførte 1 innsigelsesbefaring og mottok 2 innsigelsesavgjørelser fra departementet i 2010. Fylkesmannen mottok i tillegg 269 søknader om dispensasjon fra kommune- og reguleringsplaner på høring i 2010. Temafordeling på innsigelsene (ofte flere innsigelsestema i samme planuttalelse): Biologisk mangfold (8), Villrein (2), Landskap eller INON (0), Vassdrag/strandsone (11), Andre miljøtema (4), Jordvern (7) Andre landbrukstema (1), Samfunnssikkerhet og beredskap (12), Barn og unge (5), Folkehelse og universell utforming (1), Formelle feil/mangler (5).

Fylkesmannen i Oppland har påklaget kommunens vedtak i ni saker som gjelder dispensasjon etter plan- og bygningsloven. Klagen har vært begrunnet med hensyn til støy (1), vassdrag (3), landbruk (2) og framtidige verneområder (3).

I seks av klagesakene opprettholdt kommunen sitt vedtak, og klage er avgjort av settefylkesmann. Fylkesmannen har fått medhold i samtlige saker som er avgjort av settefylkesmann. I en sak har kommunen omgjort sitt vedtak, og to klager er ennå ikke behandlet av kommunen.

Rapportering av antall behandlede klagesaker etter plan- og bygningsloven er gjort tertialvis i SYSAM. Fylkesmannen har tradisjon for å hente inn uttalelser fra fylkeskommunen i klagesaker som berører

arkitektur og estetikk, og vi har godt samarbeid med fylkeskommunen om dette. Oppland har ikke hatt rettsaker som direkte gjelder gyldigheten av vedtak etter plan- og bygningsloven i 2010, men organisasjonen "Bevar Dovrefjell" har gått til søkmål mot Miljøverndepartementet ifm utvidelsen av Snøheim.

06.3 Samordning av statlige interesser

Fylkesmannen har deltatt aktivt i pilotprosjektet med regional planstrategi, og har i den anledning sørget for samordning av statlige myndigheter. I 2010 ble Planstrategiforum opprettet. Fylkesmannen er representert i forumet og koordinerer arbeidet mot regional stat. Fylkesmannen bidrar inn i flere regionale planarbeider, og samarbeider med fylkeskommunen, KS og statlige myndigheter om kurs og seminarer, jf. 06.1 og 06.2. Dette bidrar til samordning og det blir i disse sammenhengene også oppfordret til og støttet opp under interkommunalt samarbeid.

Fylkesmannen deltar bredt i regionalt planforum sammen med Oppland fylkeskommune, Statens vegvesen, NVE, Jernbaneverket og andre aktuelle aktører. Regionalt planforum ses på som et viktig tilbud til kommunene og en sentral samordningsarena for regionale myndigheter. Fylkesmannen er derfor aktiv pådriver for statlig deltaking her, og for bruk av forumet til presentasjon av relevante statlige utredninger/planarbeider. I tillegg inviterer Fylkesmannen regionale myndigheter til "utvidet planteam" der en kommer fram til omforent veiledning på overlappende ansvarsområder. I 2010 ble det gjennomført to møter med Statens vegvesen og to med Oppland fylkeskommune, der ett møte dreide seg om universell utforming hvor også ansvarlige sentrale myndigheter var representert. Fylkesmannen arrangerte i 2010 også to møter for oppklaring og samordning omkring E6-planleggingen, der ledelsen i berørte kommuner, fylkeskommunen og vegvesenet deltok. Samordnet formidling av nasjonale og regionale føringer i arealplanleggingen formidles ellers gjennom nettstedet www.planoppland.no

06.4 Kart og geodata

Fylkesmannen i Oppland har en egen Gis-koordinator. Gis-koordinatoren bidrar til å løse oppgavene gitt i Gis-strategien for fylkesmannsembetene. I miljøvernavdelingen er det også en Gis-ansvarlig, samt flere som bruker Gis som et arbeidsverktøy.

Datasekk fra naturtypekartlegginger standardiseres og kvalitetssjekkes ihht. gjeldende SOSI-versjon, og overføres løpende til Naturbase. Data formidles etter forespørsel.

Det er et godt og tett samarbeid mellom Fylkesmannen og Statens kartverk om en enhetlig geodatastrategi i fylket. Fylkesmannen har også en aktiv rolle i Norge Digitalt –organiseringa regionalt, ved deltagelse i fylkesgeodatautvalg, arbeidsutvalg for basis geodata og arbeidsutvalg for tematiske geodata, samt i lederforum for Gis i Hedmark og Oppland (det siste ved assisterende fylkesmann).

Gjennom Norge digitalt har alle nivåer i forvaltningen tilgang til oppdatert geografisk informasjon. I tillegg får kommunene gjennom Norge Digitalt –samarbeidet mye støtte til å løse sine geodatautfordringer på en god måte.

Fylkesmannen deltar i prosjektet "Plansatsing Hedmark og Oppland" i regi av Statens kartverk. Prosjektet startet opp i 2009 og skal etter planen avsluttes i 2012. Den overordnede målsettingen med plansatsingsprosjektet er at alle relevante arealplaner skal innen år 2012 være på gjeldende digital standard og tilgjengelig på Internett. For å oppnå dette skal digitale planregistre settes i drift og gode rutiner etableres. Kommunene støttes både økonomisk og med kompetansetiltak for at målet i prosjektet skal kunne realiseres.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

Miljøstatus og Forurensningsregisteret er fulgt opp i 2010. Det er gjennomført landsomfattende og regionale aksjoner, samt egne aksjoner.

07.2 Kunnskapsoppbygging og miljøinformasjon

Miljøstatus

Fylkesmannen bygger opp miljøinformasjon på fylkesmannen.no og miljøstatus.no slik at de to nettstedene

sammen gir en helhetlig informasjon på miljøområdet. I 2010 er inngangssidene på flere tema på miljøstatus endret i tråd med mal fra Klif.

Forurensning

Registreret er oppdatert fortløpende, og elektroniske egenrapporter er behandlet. Anlegg i "industrikapitlene" er særskilt fulgt opp i 2010.

07.3 Virkemidler og prosesser

Tilsyn

Følgende kontrollaksjoner ble gjennomført i 2010:

- **Store kommunale avløpsanlegg**

Alle kommuner med større avløpsanlegg har fått brevkontroll, 4 har fått kontroll på stedet. Tema var bl a overløp, ledningsnett, utslippskontroll, overholdelse av renskrav, internkontroll og tilpasning til endret klima. De store anleggene overholder renskravene, men det er rom for forbedringer av ledningsnettet.

- **Interkommunale deponier**

Alle 5 deponier i fylket er kontrollert: 4 for ordinært avfall, 1 for inert avfall. Kontrollen med hva som går til deponi kan bli bedre, men det er en forbedring fra forrige aksjon.

- **Mottak for farlig avfall**

Her er kontrollert 4 interkommunale miljøstasjoner og 5 private virksomheter. Det er en del avvik når det gjelder lagring og merking av farlig avfall.

- **EE-aksjonen**

Her er forretningers plikter ved mottak av elektrisk og elektronisk avfall kontrollert. I alt 38 virksomheter er kontrollert i fylket. Det var som regel mangelfull informasjon i butikkene.

- **Skraphandelkontrollen**

Her er det kontrollert 8 bedrifter, noen tar imot skrapmetall og andre tar også imot biler og driver en viss demontering. De som ikke har tillatelse etter forurensningsloven vil foreta endringer i sin aktivitet. Forsøpling er ofte et problem ved disse virksomhetene.

- **HMS**

Felles HMS-tilsyn overfor virksomheter i regionen. Dette er en regional aksjon og Fylkesmannen i Oppland har deltatt ved kontroll på 3 industrivirksomheter; næringsmiddelbedrift, asfaltverk og sagbruk med fyringsanlegg. Tema var avvikshåndtering og risikovurdering. Alle tilsynsetater påviste mangler hos bedriftene. Mattilsynet deltok også, sammen med Arbeidstilsyn, brannvesen og eltilsyn.

- **Bilverkstedkontroll**

I 2010 ble 22 verksteder kontrollert. Det er valgt ut mindre bedrifter, som i liten grad har levert farlig avfall ifølge NORBAS. De fleste bedriftene hadde mangler også ved lagring av farlig avfall. Noen verksteder leverer farlig avfall gjennom en annen bedrift, og blir slik ikke registret med leveranse i NORBAS. Dette er en aksjon som vil fortsette i 2011.

I tillegg kommer noen tilsyn som følge av akutte hendelser.

I følge vår ressursrapport til DN/Klif har miljøvern avdelingen brukt 82 ukeverk (=1, 8 årsverk) på konsesjonsbehandling/tilsyn i 2010. Dette er i tråd med forventningen. Vi har derimot ikke klart å få inn nok gebyrinntekter til å dekke kostnadene knyttet til vår tilsynstilling.

Kommuneundersøkelse miljøvern

3 kommuner er undersøkt; Gausdal, Skjåk og Vang. Rapport og dokumenter er sendt til begge direktoratene. Tema var motorferdsel i utmark og avløpsaker. Kommunene hadde svært varierende praksis når det gjelder dispensasjoner for motorferdsel, dette gjelder i stor grad bruk av snøskuter. Det fantes også lokale forskrifter som måtte endres da de ikke var innenfor regelverket. På avløpsområdet var det lite tilsyn fra kommunens side. Det var også noe mangelfull kjennskap til kravene til avløpsanlegg i forurensningsforskriften, som bl. annet medførte at en turistbedrift ikke hadde innført fosforfjerning.

Saksbehandling industri

Anlegg som omfattes av de nye "forskriftskapitlene" er fulgt opp med brev til bedrifter og oppdatering av Forurensning. En del andre eldre industritillatelser trenger oppdatering da kravene ikke er i samsvar med dagens situasjon, f eks næringsmiddelbedrifter.

Samordning HMS-etaten

Fylkesmannen hadde et felles prosjekt i 2010 med de andre HMS-etatene i Hedmark/Oppland med kontroll av bedrifter med mange etater samtidig og der internkontroll med risikovurdering var et viktig tema. Vi har hatt 4 samordningsmøter og et felles seminar for tilsynspersonell i 2010.

Ressursrapportering

Lønnsrefusjon fra fullmakt er ikke registrert på 1510 med resultatområde. Korrigert beløp for følgende resultatområder er:

010: 3 571 492,31

030: 1 450 127,58

070: 1 007 825,33

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
01 Naturens mangfold og friluftsliv	kr 5 191 308,76	kr 477 828,85
03 Vannforurensning, miljøgifter og avfall	kr 1 786 167,58	kr 12 383,91
04 Luftforurensninger og klima	kr 185 118,20	kr 0,00
05 Int. miljøsamarbeid i nord- og polarområdene	kr 0,00	kr 0,00
06 Planlegging for en bærekraftig utvikling	kr 2 145 823,91	kr 63,19
07 Andre virkemidler	kr 1 307 825,33	kr 0,00
Andre oppgaver under MD	kr 53 874,88	kr 0,00
Sum:	kr 10 670 118,00	kr 490 275,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

Utviklingen på jordbruksområdet

Landbruket er en viktig næring i Oppland. Sysselsettinga i primærproduksjonen i jord- og skogbruk utgjør 6,1 % av den totale sysselsettingen (4. kvartal 2009 iflg. SSB). Det er imidlertid store regionvise forskjeller med Nord-Gudbrandsdal 12,5 % og Lillehammerregionen 4,1 % som ytterpunkter.

Antall foretak som søkte produksjonstillegg gikk ned fra 5227 i 2009 til 5100 i 2010, en reduksjon på 2,4 %. Det er en nedgang omtrent som året før da den var 2,2 %. Nedgangen for landet under ett var 1,9 %. Gjennomsnittlig jordbruksareal pr foretak i 2010 var 201 dekar i Oppland.

Produksjonen av kumjølke er den viktigste enkeltproduksjonen i jordbruket i Oppland. I 2010 var det slik produksjon på 1444 foretak, dvs. 28 % av foretakene i Oppland. Nedgangen i antall mjølkebruk fra 2009 til 2010 var 63 eller 4,2 %. Nedgangen i landet som helhet var 5,9 %. Antall kyr pr bruk i Oppland var 20,6 i 2010. Innføringen av ordningen med mulighet til leie av kvote fra 2008 førte til at antall samdrifter i fylket gikk ned fra 401 i 2008 til 296 i 2010.

Valdres og Nord-Gudbrandsdal videreførte i 2010 ordningen med interkommunale BU-midler. Den opprinnelig fire år lange forsøksperioden ble forlenget for årene 2008, 2009 og 2010. Til sammen disponerte de 2 regionene 40 % av fylkets BU-midler (tilskottsmidler) i 2010. Midlene forvaltes etter strategier basert på egne fortrinn og

utfordringer, innenfor rammen av de regionale strategiene for fylket som helhet.

Utfordringer knyttet til virkemidler og regelverksforvaltning er:

- at en del ordninger er vanskelig å kontrollere
- at det er mangelfull saksbehandling i noen kommuner
- at det er stor forskjell mellom kommuner på hvordan det reageres på brudd på ulike typer regelverk
- at kontrollen i mange kommuner er lite målretta.

Rovvilt

Landbruksavdelingen har i samarbeid med miljøvernavdelingen sekretariatsfunksjonen for rovviltnemnda i region3/Oppland.

Landbruksavdelingen har ansvaret for fordelingen av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT), og behandler sammen med miljøvernavdelingen søknader om erstatninger for rovviltskader. Det er godt samarbeid mellom landbruks- og miljøvernavdelingen.

Midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak fordeles etter retningslinjer gitt i regelverk og med prioriteringer gitt av rovviltnemnda. Rammen for 2010 var 5,3 millioner kroner - en reduksjon på kr 500 000 fra 2009.

Rovviltnemnda fordeler midler etter søknader fra kommunene. Kommunene har i forkant hatt søknadsprosess med lokale beitelag. Beitelagene i Oppland organiserer 95 % av alle småfeprodusenter i fylket og er et velfungerende organisasjonsledd mellom enkeltbesetninger og kommune. 65 % av FKT-midlene fordeles via kommunene, og så å si alle 26 kommunene er involvert i FKT-arbeidet. Etter endt beitesesong rapporterer kommunene om gjennomførte tiltak og vurderer effekten av disse.

Tross mange tiltak, økte rovviltbelastningen i Oppland i 2010. Det ble en svært utfordrende sommer for Ringebu, Øyer, Gausdal og Lillehammer kommuner med tap p.g.a. samtlige fredete rovvilt. Antall erstatningssøknader økte fra 384 til 440, dvs. nær 40 % av alle saueprodusenter i Oppland opplevde tap av fredet rovvilt i sin besetning. Det ble søkt om erstatning for 8 332 søyer og lam (7179 i 2009). Av disse ble 55% erstattet og utbetalt erstatningssum var kr 9 785 031 (kr 8 923 865 i 2009). Tap til gaupe er noenlunde konstant, mens det var økning av skader til jerv etter flere år med nedgang. Skader på grunn av bjørn var økende.

Beitebruk i utmark

Oppland er av landets største beitefylker med 238 000 sau på utmarksbeite fordelt på 1250 produsenter. I tillegg beiter i utmark nær 40 000 storfe fordelt på 1200 brukere, 5500 geiter fordelt på 71 brukere og 774 hester fordelt på 175 brukere.(Tall fra SLF pr. 31.07.10.)

De aller fleste produsenter med dyr på utmarksbeite er medlem av et lokalt beitelag. Oppland har i alt 126 beitelag, de aller fleste for sau, ofte i kombinasjon med andre beitedyr, særlig storfe. Antall dyr på utmarksbeite har vært noenlunde stabilt de siste årene. Det har vært noe økning av ammekyr, ungdyr av storfe og hest. Etter flere år med reduksjonen er det nå en liten økning i sauetallet. Derimot går antall produsenter stadig ned. Denne nedgangen er en utfordring for beitebruk i utmark som har tradisjon for drift gjennom fellesskap med beitelag og kollektiv samarbeid og ansvarsfordeling.

95 % av alle saueprodusenter i Oppland er med i beitelag tilsluttet organisert beitebruk. Med det er 96 % av all sau på utmarksbeite med i statistikkgrunnlaget for OBB. Siden 2005 er det gitt tilskudd til leid tilsyn innen organisert beitebruk gjennom regionale miljøtilskudd i jordbruket. (RMP) Vel 40 % av lagene benytter seg av dette.

Beregninger med utgangspunkt i beitedyras forbehold, antall beitedager og en forenhetspris på kr. tre viser at beiteopptaket i utmarka i Oppland har en verdi på vel 120 millioner kroner. I tillegg kommer ikke - tallfestede verdier som opprettholdelse av kulturlandskapet i inn og utmark. Tross stort antall av beitedyr i utmark, er gjengroing også et voksende problem i Oppland.

I 2010 ble det registrert flere tapte dyr på utmarksbeite i forhold til 2009 og 2008, og tapsprosent for hele fylket ble 5,16 % mot 4,97 % i 2009 og 5,06 % i 2008. Landsgjennomsnittet for 2010 var 6,28 %. Det er store forskjeller i tap mellom kommuner, beitelag og besetninger.

Radioaktivitet i Oppland

Oppland har fremdeles mange småfebesetninger som er underlagt radioaktivitetsovervåking gjennom Mattilsynet etter Tsjernobylyllykken i 1986. 220 sauebesetninger fra 11 kommuner (Valdres, Nord- og Midt-Gudbrandsdal) deltok på måling høsten 2010, og 138 besetninger ble pålagt nedforing fra 1 til 6 uker. Det er en økning i forhold til 2009 hvor 112 besetninger ble pålagt nedforing.

Det blir som tidligere, etter søknad, gitt kompensasjon for kostnader ved målinger og erstatning for nedforingskostnader mv. som følge av radioaktivitet, samt erstatning for sau krepert eller nødslakta i nedforingsperioden.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2010	2009
FMOP	83167	146591	95	3,21	6,26	5,16	4,97
Sum	83167	146591	95	0	0	0	

21.2 Skogbruk

Skogbruk

Skogbruket i Oppland hadde i 2010 en betydelig økning i avvirkning av tømmer sammenlignet med 2009. Det var god avsetning på virke og i løpet av året økte tømmerprisen. Spesielt på massevirke var etterspørselen og betalingsviljen stor. Prisen på energivirke tok seg også opp. Regjeringens ekstra tildelinger på 10 millioner kroner til energiflis var et viktig bidrag for å holde næringa i gang med biobrenselfangst. Midlene til skogsvegbygging og taubane har virket positivt og hatt god effekt i form av stor aktivitet. Etterspørselen etter tilskudd var større enn den tildelingen FM fikk over NMSK(nærings og miljøtiltak i skogbruket).

NMSK skogkultur, tynning og miljøtiltak

Kommunene melder om god aktivitet innen skogkultur. Fra enkelte regioner er det ønske om en økning av aktiviteten innen ungskogpleie og markberedning. Mange kommuner samarbeider med skogandelslagene i skogkulturprosjekter. Disse prosjektene gir tydelige resultater, samtidig oppnås det kontakt med skogeierne ved informasjonsformidling. Det er etablert gode rutiner på opplæring av arbeidskraft, og kvaliteten på utført skogkulturarbeidet er tilfredsstillende.

Oppland fikk for 2010 bevilget kr 6 300 000,-. Dette er midler som ble fordelt til kommunene ut i fra innmeldt behov. Det var kommunene selv som foretok lokale prioriteringer og hva det ble gitt tilskudd til. Det er fortsatt ønskelig å gi tilskudd til planting, men det er kun i enkelte kommuner dette gjøres. På grunn av knappe bevilgninger på NMSK-midler ble det gitt kommunale tilskudd kun til ungskogpleie og markberedning. NMSK-skogkultur fikk overført kr 870 000,- fra akkumulerte SMIL-midler. Totalt tilgjengelig tilskudd fordelt til kommunene på skogkultur var kr 7 170 000,-

Når det gjelder utbetaling til miljøtiltak i skog har det vært en stor økning fra 2009. Ut fra signaler fra de kommuner som har avsluttet eller er i ferd med å avslutte skogbruksplanprosjekter, vil det bli et enda større behov for midler til miljøtiltak i 2011.

Skogbruksplanlegging med miljøregistrering

Det var stor aktivitet på skogbruksplanlegging med miljøregistrering i Oppland. Med de prosjektene som nå er i gang, har alle kommunene fått gjennomført miljøregistreringer.

Følgende 6 kommuner har hatt pågående prosjekter i 2010: Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Sør-Aurdal, Øystre Slidre og Nord-Aurdal.

I 2011 fullføres revideringen av hovedplanen for skogbruksplanleggingen i Oppland.

Rutine for utbetaling av tilskudd ble innskjerpet. Det går nå tydeligere fram at tilskuddet blir gitt til den enkelte skogeier. Dersom tilskuddet skal utbetales/delutbetales til takstselskapet, er det nå presisert i kontrakten som signeres av skogeieren.

Det er store prosjekter som skal avsluttes/er i gang og nye prosjekter skal settes i gang i 2011. Fylkesmannen i Oppland søkte om kr 2 800 000,- i 2011, og har fått tildelt ønsket sum.

Skogbrannovervåkning med fly

Henviser til resultatområde 54.6

Hest og taubane

Det er få hestedrifter i fylket. Det ble utbetalt kr 12 880,- i tilskudd til to drifter på til sammen 368 m³ i Søndre Land og Sør Aurdal kommune.

Driftene med taubane har vært i Gudbrandsdalen. Det er også avvirket noe kvantum med lett taubaneutstyr ellers i fylket.

Taubanetilskuddet har i 2010 ikke vært differensiert på banelengde som tidligere. Tilskuddssatsen har vært kr 110,- pr utdrevet kubikkmeter for virke som er omsatt til salg. Også i 2010 er det flere steder i fylket registrert områder som er skadet etter barkbilleangrep. Flere områder med billeangrep i bratt terreng er blitt avvirket med taubanedrift. Fylkesmannen i Oppland arrangerte vinteren 2010 også driftsteknisk utferd for UMB-studenter for å se på taubanedrift i Øyer.

I alt ble det utbetalt kr 1 728 037,- i tilskudd til drift i vanskelig terreng. Noe av dette var etterbetaling for drifter gjennomført i 2009.

Totalt er det avvirket i underkant av 15 000 m³ med taubane, fordelt på 16 drifter. En liten del av dette virket er ikke kommet til utbetaling på grunn av at det tar noe tid med inntransport, virkesmåling og saksbehandling i kommunene. Den største drifta var i Nord Fron kommune på 3 639 m³.

Aktiviteten på drift i bratt og vanskelig terreng har holdt seg oppe sjøl om avvirkningen totalt sett var rekordlav i 2009. To taubaneaktører som arbeider i Gudbrandsdalen har gått til anskaffelse av en ny tung kabelbane som vil føre til vesentlig effektivitetsøkning.

Med to taubanelag som begge har moderne, rasjonelt og effektivt utstyr vil dette føre til økt uttak av virke i vanskelig terreng. De siste årene har det i Oppland blitt avvirket om lag 15000-16000 m³ med taubane. Dette er helt i grenseland for hva den fylkesvise tildelingen over NMSK kan håndtere. Med flere entreprenører som opererer i fylket, kan det bli nødvendig å avslå tilskudd. Fylkesmannen i Oppland krever søknad om forhåndsgodkjenning for at driften skal være sikret tilskudd. For å opprettholde aktiviteten på drift i bratt terreng var det nødvendig å yte et vesentlig tilskudd i 2010. For lite tilskuddsmidler til dette formålet kan føre til at entreprenørene enten innstiller eller flytter til andre deler av landet.

Uttak av tømmer med taubane er viktig for hele Gudbrandsdalen både for skogeiere og skognæringen for øvrig. Å sikre kunnskap og kompetanse innen miljøet er av stor betydning, samt å gi skogeiere mulighet til avvirke områder som er utilgjengelige for konvensjonelt utstyr. Analyser viser at det står 1,27 mill. m³ i hkl. IV og V, fordelt på nesten 61 000 daa i regionen som kan avvirknes med taubane. Dette gjelder bare areal med over 15m³/daa.

Skogsveger

Til tross for lav avvirkning i 2009 er investeringsviljen i skogsbilveger opprettholdt. I 2010 har det vært særlig mange ombygginger av skogsveger i vegklasse 3 og 4. I Nord Gudbrandsdal var det også en del bygging av traktorveger. Det er blitt satt spesiell fokus på utbedring av flaskehals på vegnettet.

Det ble ferdigstilt 24 skogsbilveganlegg bygd med tilskudd, derav 7 nyanlegg. Dette inkluderer utbedring av flaskehals som svinger og velte-/snuplasser.

Det er godkjent 5900 meter med nybygd skogsbilveg med tilskudd i 2010. For ombygde skogsbilveger som er delfinansiert med tilskudd er det ferdiggodkjent 25 117 meter. I 2010 er det i tillegg godkjent 8 275 meter med nybygd traktorveg med tilskudd. For alle veganlegg som er blitt ferdigstilt i 2010 er det investert kr 10 281 751,-. For de samme vegene er det gitt kr 3 004 438,- i tilskudd.

Veiplanleggerordningen som har fungert utmerket i mange år er faset ut. Det foreligger ingen konkrete planer om ny vegplanlegger.

Vedlikeholdskontroll

Det investeres årlig store summer i skogsbilveger. Det er i skogbrukets og skogeiernes interesse at disse vegene vedlikeholdes slik at investeringene ikke forringes. I Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket av 4. februar 2004 står det derfor at ”vegen skal vedlikeholdes til den standard som den opprinnelig ble bygd.” Det henvises også til denne forskriften på søknadsskjema om statstilskudd (SLF 903), og er en forpliktelse skogeierne tar på seg ved å motta tilskuddet.

Fylkesmannens landbruksavdeling har de siste årene foretatt systematisk kontroll av vedlikeholdet på alle skogsveger som er fem år gamle, en såkalt 5-årskontroll. Kontrollen foregår som en varslet befarings. Det er ønskelig at en representant for vegforeningen deltar sammen med skogbrukssjef og kontrollør fra Fylkesmannen. Etter befaringsen blir det skrevet en kort statusrapport med konkrete råd om vedlikehold, eventuelt med frist for utbedring av skader etc.

Det ble i 2010 foretatt kontroll av 18 skogsveger i 9 kommuner. I enkelte kommuner foretar skogbruksansvarlig vedlikeholdskontrollen. Resultatene fra kontrollene viser at det på en del av vegene blir avdekket mindre mangler. Det var og tilfeller der det måtte gis pålegg om å iverksette tiltak. Utbedring av mindre mangler og gjennomføring av pålegg følges opp av kommunene.

Hogst i vernskog

I 2010 mottok Fylkesmannen 82 meldinger om hogst i vernskog fra 12 kommuner.

Det foreligger ikke eksakte tall for hvor store vernskogarealer vi har i fylket, men det har vært anslått til å være omkring 20 % av barskogarealet. Det er grunn til å forvente at en på landskapsnivå vil opprettholde et sammenhengende skogbilde over tid, men det er grunn til å overvåke aktiviteten slik at kravpunktet Fjellskog i Levende Skog sikres.

Omkring halve arealet er meldt hogd som gjennom-/fjellskoghogst. Her vil deler av arealet være areal som skal produsere videre på gjenstående skog. Av arealet som skal forynges blir ca halvparten enten plantet eller forynget ved en kombinasjon av planting og naturlig foryngelse. En stor del av de andre skogområdene forynges utelukkende med naturplanter. Det resterende er rydding av arealer til ulike formål som for eksempel beite. Oppfølging av foryngelsen er meget viktig i en bærekraftig forvaltning av vernskogen, der foryngelsesforholdene er vanskelige.

Produksjon av skogsflisråstoff

Som en del av regjeringens tiltakspakke i 2009 ble det åpnet for å gi driftstilskudd til uttak av skogsvirke fra skog og kulturlandskap når dette virket brukes til energiproduksjon.

Ordningen hadde i starten som intensjon at den skulle virke raskt og ha en klar effekt i primærskogbruket. Tiltaket skulle gi en sysselsetting for utsatte grupper i skogbruket og økt fokus og kunnskap på uttak av skogsvirke til bioenergi. Etter hvert ble målsettingen noe endret. Flisordningen ble videreført med et mer langsiktig fokus på å få fram mest mulig volum bioenergivirke, bygge opp infrastruktur, kunnskap, erfaring og skape grunnlag for sunn og levedyktig verdikjede. Hovedmålsettingen med hele ordningen er å bidra til å nå målet i regjeringens bioenergi-strategi om en økt utbygging av bioenergi med 14 TWh innen 2020, samtidig som man bidrar til å stimulere sysselsettingen i næringen. Det er et mål å gjøre det lønnsomt å få fram energiråstoff som ellers ikke ville blitt utnyttet. Tilskuddsordningen dekker skogsvirke/skogflisråstoff for energiproduksjon som tas ut fra ulike tiltak.

Oppland har i 2010 fått inn søknader på noe over 8.6 mill i tilskudd til ordningen med produksjon av skogsflis. Oppland er sammen med Hedmark størst i landet på denne ordningen.

Drift i mellomvanskelig terreng

I de siste årene har det vært liten aktivitet i det ”mellomvanskelige” terrenget i skogbruket i Gudbrandsdalen. Mellomvanskelig terreng defineres som terreng der konvensjonelt hogstmaskinutstyr ikke lenger kan kjøre i terrenget, og opp til terreng som bør drives med taubane.

Fylkesmannen i Oppland planla sammen med kommunene i Gudbrandsdalen og Mjøsen Skog å starte et treårig prosjekt, fra 2011-2013, som gir tilskudd til drift i mellomvanskelig terreng.

Det er tilsammen innvilget kr 625.000 til prosjektet det første året.

I Gudbrandsdalen er det et stort behov for sagtømmer til industrien. I tillegg til flere mindre sagbruk, ligger det i

regionen tre store sagbruk med et driftsvolum på ca. 250 000 m³ tømmer. I dag henter de store sagbrukene under halvparten av virket i nærområdet. Det er derfor en underbalanse i sagtømmertilgangen, og det er et stort behov for virke. Virkeanalysen som er utarbeidet av Fylkesmannen viser at Gudbrandsdalen har stående ca. en million m³ tømmer i hogstklasse IV og V i det mellomvanskelige terrenget.

Tilskuddsordningen vil gi muligheter til å redusere graving av driftsveger i det bratte terrenget. Dette oppnås ved motormanuell felling inntil hogstmaskinen, eventuelt sammen med vinsjing. Miljøgevinsten vil være redusert erosjonsrisiko, mindre avrenning av næringsstoffer og et langt bedre visuelt bilde ved færre driftsveger.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

”Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Oppland” (revidert 2009) har vært styrende for arbeidet. Landbruksforum i Oppland består av representanter fra næringsorganisasjonene, fylkeskommunen/fylkespolitikere, kommunene, Bioforsk Øst, Innovasjon Norge og Fylkesmannen. Forumet har hatt 3 møter i 2010 med fokus på næringsutvikling, kompetanseutvikling og miljø. I forbindelse med forvaltningsreformen har fylkeskommunen fått et tydeligere ansvar for utviklingen i landbruket. Landbruksforum har derfor revidert sitt mandat til å være en arena for drøfting av de mer overordna utviklingsspørsmålene i landbruket og bygdenæringene.

Å følge opp intensjonene i næringsstrategien om økt fokus på rekruttering og kompetansebygging har vært vektlagt. Særlig har fylkeskommunens kompetansesatsing og prosjektet RULL (Rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket) vært drøftet. Fylkesmannen deltok i flere av prosjektets aktiviteter i 2010.

Det nære samarbeidet med Innovasjon Norge og næringsorganisasjonene har fortsatt. Her drøftes særlig prinsipielle og større BU-saker (utredning og tilrettelegging). Disse vurderes opp mot næringsstrategien i fylket.

Fylkesmannens landbruksavdeling har regionale medarbeidere i alle fylkets regioner. I 2010 ble Hadeland igjen dekket av ordningen med regionstillinger etter et års opphold. Disse har spesialansvar innen temaer som næringsutvikling i nasjonalparkområder, lokal mat, stølssatsing, Inn på tunet og økologisk landbruk. Dessuten deltar de aktivt i gjennomføring av prioriterte tiltak på landbruksområdet i egen region. Mange av disse tiltakene inngår i regionens partnerskapsavtale med fylkeskommunen.

Regionforsøket med interkommunale BU-midler i Valdres og Nord-Gudbrandsdal har fortsatt. Forsøket ble bestemt forlenget for 2 + 1 år (2008, 2009 og 2010). Regionenes egne næringsstrategier er samordnet med fylkets samlede næringsstrategi.

Bygdeutviklingsmidlene til utredning og tilrettelegging ble noe mindre etterspurt i 2010. Det ble bevilget 3 millioner kr fordelt på i underkant av 30 saker (42 saker i 2009). Midlene er brukt til å understøtte satsingsområdene, som Inn på tunet, reiseliv (bl.a prosjektet Mat langs nasjonale turistveger), og noen spesielle utfordringer innen primærproduksjonen (inkludert støtte til ansettele av praktikanter).

Fylkesmannens landbruksavdeling har god dialog med Mattilsynet på næringsutviklingsområdet og i spørsmål bl.a. omkring dyrevelferd.

Verdiskapingsprogrammet for mat, Trebasert innovasjonsprogram og Bioenergiprogrammet er rettet delvis mot landbruket, men også mot andre aktører i verdikjeden. I Oppland har det også i 2010 vært stor interesse for tiltak innen bioenergi, 29 saker (i 2009 var det 36 saker). Innen matprogrammet hadde Oppland 4 saker (7 i 2009). For trebasert innovasjonsprogram hadde Oppland 3 saker (6 i 2009).

Samarbeidsprosjektet ”Entreprenørskap innen Bioenergi” i regi av Mjøsen skog BA har fortsatt i 2010, med prosjektleder kontor plassert i Nord-Gudbrandsdal. Hovedfokuset har stadig vært å være en tilrettelegger i etableringen av fjern- og nærvarmeanlegg i Oppland.

Prosjektet ”Inn på tunet i Oppland 2009-2011” fortsatte i 2010 med prosjektleder i deltidsstilling ansatt ved landbrukskontoret for Lillehammerregionen (Gausdal kommune). Dette er et samarbeidsprosjekt med finansiering fra Fylkesmannen i Oppland, Oppland fylkeskommune og kommunene i Lillehammerregionen. Det har bl.a. blitt gitt informasjon til landbruksnæringa og kommuner, avholdt nettverksmøter og gjennomført et studie i samarbeid med Høgskolen i Hedmark.

Resultatområde 22 Klima og miljøtiltak i landbruket

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Sentrale miljøutfordringer og -prioriteringer og måloppnåelse gjennom regionalt miljøprogram

I regionalt miljøprogram for jordbruket i Oppland for perioden 2009-2012 er det satt opp mål for arbeid med både kulturlandskap og forurensning. Det er pekt på utfordringer og prioriterte tiltak. Det er også vist hvilke virkemidler som er egnet innenfor hvert område, hovedsaklig delt mellom regionale miljøtilskudd (RMP), spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og andre virkemidler som juridiske virkemidler, veiledning og utviklingsarbeid.

Det er vanskelig å knytte utviklingen innen et område til et enkelt virkemiddel. Det er mange faktorer som er med på å påvirke valg av driftsmåte i jordbruket. Vurderingen av måloppnåelsen for virkemidler knyttet til det regionale miljøprogrammet er derfor gjort ut fra utviklingen på området, erfaringer Fylkesmannen har gjort og tilbakemeldinger vi har fått.

I tabellen over bruk av regionale miljøtilskudd, er det bedt om opplysninger for 2008. Det er det rapportert på. For 2009 vil Oppland ha en annen fordeling på tilskuddene og dekke flere aktivitetsområder.

En hovedutfordring i Oppland er gjengroing. Mot gjengroing av innmark har vi prioritert tiltak rettet mot utsatte områder. Det er satt inn virkemidler for å opprettholde aktiv seterdrift med drift av innmark i seterområder og drift av marginale arealer ut fra dagens driftsformer (bratt areal). Det er i tillegg stimulert til mer målrettet bruk av beiter og beitebruk med et allsidig husdyrhold.

Det er små endringer i omsøkt areal år for år. Det er dermed liten avgang av areal i de aktuelle kategoriene. Dette er virkemidler som er høyt verdsatt av næringa og de ser ut til å virke etter hensikten for å opprettholde et variert kulturlandskap i jordbruket. Hoveddelen av virkemidlene er knyttet til RMP. SMIL-ordningen er med på å sette i stand beiteområder slik at de er egnet for videre drift.

Når det gjelder gjengroing i utmark er utfordringen å opprettholde et tilstrekkelig dyretall. Hovedprioriteringene her er knyttet til organisert beitebruk (beitelag) og aktiv seterdrift. I tillegg til økt dyretilskudd til beitelagene, er det prioritert å støtte tilsyn/gjeting og vedlikehold av sperregjerder. For at setring også skal bevare et kulturpreg på utmarka, var det lagt inn virkemidler med tilskudd til utmarksbeite for mjølkekyr og geiter.

Innen organisert beitebruk ser vi stor økning i interessen for å bruke gjeter/fast tilsyn og å etablere sperregjerder. Slike fellestiltak gjennom beitelag er avgjørende for mange gardbrukere for å opprettholde drift med småfe og å bruke utmarksbeite. Denne effekten blir styrket av aktiviteten i beitebruksprosjektet. Dette er tiltak som har god effekt og er godt mottatt i næringa. Virkemidlene i miljøprogrammet er koordinert med tiltak mot rovvilt og investeringsmidler for organisert beitebruk. Det er også god oppslutning fra seterbrukere om å beite i utmarka.

Det er også en utfordring med gjengroing av kantsoner og andre endringer av grøntstrukturen i jordbruksområder. Her viser miljøprogrammet til skjøtsel av kantsoner langs vassdrag og veger. Skjøtsel av kantsoner har den siste tiden endret seg med økt hogst av bioenergivirke. Det er også ønskelig å legge mer til rette for ferdsel i jordbrukslandskapet og bedre adkomst til og langs vassdrag.

Virkemidlene er her lagt til SMIL-ordningen og andre typer friluftslivsordninger. Som oversikten over bruken av SMIL-midlene nedenfor viser, har det vært liten aktivitet på dette feltet. Fylkesmannen har i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og NVE laget en informasjonsbrosjyre om skjøtsel og hogst i kantsoner mot vassdrag. Det er med bakgrunn i at vi har sett at hogst av bioenergivirke har gitt for store inngrep i disse kantsonene.

En annen utfordring er å bevare biologisk mangfold i et aktivt jordbruksmiljø. Det gjør en blant annet ved å opprettholde ekstensiv drift av lite gjødslet beite- og slåttemark, bevare rike småbiotoper, ta vare på gamle husdyraser som ikke er omfattet av tiltak i produksjonstilskuddet og også ta vare på gamle kulturplanter.

Miljøprogrammet har ført til en betydelig økning av kartlagte lokaliteter for biologisk mangfold ut fra botanisk registrering. Det gjelder særlig arealer som brukes til beite, men en ser nå også en økning for arealer som blir slått. Miljøprogrammet og RMP-tilskuddet har også bidratt til å få registrert mange flere besetninger med bevaringsverdige saueraser, spesielt gammalnorsk spælsau som nå ikke lenger regnes som truet.

Oppland er rikt på kulturminner og ulike kulturmiljøer. Det er en stor utfordring å prioritere innsatsen på dette feltet. Setertradisjonen er en viktig kulturbærer, men også en viktig del av dagens driftsform med de krav det stiller. Mange gamle hus trenger istandsetting etter kulturvernfarelige kriterier for å bli tatt vare på eller tilpasset ny bruk. Mange andre kulturminner trenger skjøtsel og tiltak for formidling og tilgjengelighet. Freda bygninger er definert utenom miljøprogrammet og er henvist til kulturminneforvaltningen.

Tilskudd til seterdrift i det regionale miljøtilskuddet blir vurdert som svært viktig for å opprettholde denne driftsformen både som nødvendig ressurs for mange bruk og som kulturbærer.

Bygningstiltak faller inn under SMIL-ordningen og utgjør nesten 60 % av denne potten. Kommunene legger stor vekt på dette og det blir satt krav til hvordan istandsettingen skal skje. Oppland har hatt ordning for andre kulturminner i RMP kun i to år. Det har på denne tiden blitt en viss oppslutning om ordningen og det tyder på at interessen vil øke fremover.

En annen type utfordring er forurensning fra jordbruket med vekt på arealavrenning. Enkelte vannforekomster har for dårlig tilstand ut fra klassifisering i hht. vanddirektivet. Jordbruket er en vesentlig årsak til at for mange vannforekomster har for høyt næringsinnhold.

Oppslutningen om endret jordarbeiding er stabil og har vært svakt økende. Over 50 % av åpenåkerarealet i fylket omfattes av ordningen. Det er satt mål i tiltaksplanen for vannområder i fase 1 etter vanddirektivet om å øke dette ytterligere. Det gjelder vassdrag som er regnet som de med størst belastning fra jordbruket. Det er ikke innført differensierte satser eller spesielle tiltak i utvalgte deler av fylket. Videre arbeid med vanddirektivet vil vise om det er nødvendig. Miljøprogrammet er innrettet for å kunne legge til rette for det og er et godt virkemiddel i denne sammenheng. Det er en viss økning i oppslutningen rundt bruk av grasdekte soner etter hvert som dette tiltaket blir bedre kjent.

En annen utfordring er å tilpasse bruken av plantevernmidler til et lavest mulig forbruk, men som gir god nok produktkvalitet. Det er her prioritert å finne andre metoder som kan gi godt nok resultat.

Det er samvirkning mellom RMP og SMIL. RMP støtter bruken av andre, kjente metoder i dagens drift. SMIL-ordningen kan støtte utprøving av nye metoder i enkelte kulturer. Dette er nye tiltak i RMP som foreløpig har begrenset omfang, men vi ser en økt interesse. Gjennom arbeidet med miljøprogrammet blir disse ordningene skreddersydd til å passe produsentmiljøene i fylket.

Den siste utfordringen er knyttet til nye driftsformer i jordbruket som vi ser kan gi fare for nye og andre typer punktutslipp. Det gjelder gjødselhandtering fra dyr som går ute store deler av året (utegangere). Kapasitet på gjødsellager ved at det foregår en del utvidelser av husdyrholdet uten tilsvarende utbygging av gjødsellagre er et tema. Tilstand og vedlikehold av gjødselporter er også en utfordring.

Det er få virkemidler som er lagt inn i miljøprogrammet knyttet til disse utfordringene, men det er satt fokus på temaene. Ellers vil disse temaene bli handtert gjennom juridiske virkemidler og oppfølging av vanddirektivet.

Bruken av SMIL-midler og hvordan fylkesmannen har arbeidet med koplingen mellom SMIL og RMP

Innvilgede tilskudd til SMIL-tiltak fordeler seg slik på tilskuddsformål:

- Freda/vernverdige bygninger 58,2 %
- Gammel kulturmark 23,2 %
- Planlegging/tilrettelegging 5,6 %
- Tilgjengelighet og opplevelseskvalitet 3,6 %
- Andre kulturminner/-miljøer 3,5 %
- Biologisk mangfold 3,3 %
- Andre forurensningstiltak 1,1 %
- Hydrotekniske anlegg 0,6 %
- Landskapsplantinger 0,5 %
- Fangdammer og våtmarker 0,3 %

Føring for kommunenes bruk av SMIL-midler er gitt gjennom Regionalt miljøprogram. Her er relevante regionale og kommunale virkemidler koplet sammen under tematiske områder.

Vurdering av kommunenes tiltaksstrategier sett i relasjon til føringene i miljøprogrammet var tema på en fagsamling for kommunene våren 2010. Generelt må det sies at kommunenes bruk av ordningen ligger innenfor de føringene som er gitt.

Vanndirektivet - første planperiode - status for landbruk

Her vises det til årsrapporten fra i fjor. Forvaltningsplanene ble godkjent ved kgl. resolusjon i juni 2010. Det har dermed vært kort tid til å iverksette tiltak med bakgrunn i gyldig forvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram.

Oppland har et vannområde i både vannregion 1 (Hunnselva) og vannregion 2 (Viggavassdraget) med i første planfase. Det ble plukket ut områder med komplekse problemstillinger der tilførsler fra landbruket var en vesentlig utfordring. Det blir nå gjort ytterligere overvåkning og beregning av tilførsler. Prøvetaking sommeren 2010 viste ingen utslipp av plantevernmidler over faregrensen.

Ettersom det er store fosfortilførsler, men også betydelige nitrogenkonsentrasjoner i vannet, er det lagt vekt på å få til økt oppslutning om endret jordarbeiding i disse områdene.

Miljøplan - status og oppfølgingstiltak

Miljøplan var tema på våre fagsamlinger for kommunene knyttet til produksjonstilskudd og regionale miljøtilskudd. Når det gjelder miljøplan knyttet til SMIL, har vi avventet oppfølging fra SLF på det området det siste året før vi har tatt det opp med kommunene. Miljøplan blir også tatt opp under forvaltningskontrollene rettet mot kommunene på landbruksområdet og ved at Fylkesmannen er observatør under kommunens kontroll av produksjonstilskudd hos søker. Det siste er som et ledd i forvaltningskontrollen.

Vi registrerer at de fleste kommuner er svært forsiktige med å gjennomføre reaksjoner på feil ved miljøplan ved søknad om produksjonstilskudd. Forvaltningskontrollene avdekker at det ikke alltid blir lagt inn fastsatt trekk selv om det ikke foreligger fullstendig miljøplan. Her er det store forskjeller mellom kommunene. Noen få kommuner gjennomfører konsekvent fastsatt trekk og i enkelte tilfeller ytterligere avkorting.

Vår erfaring er at det fastsatte trekket blir vurdert å være en svært streng reaksjon i mange tilfeller. Selv om trekket ikke er en straff, men en redusert utbetaling på grunn av mangelfullt utført tiltak, er det oppfattet som en form for avkorting av tilskudd.

Miljøplan består av flere elementer og det gjøres fullt trekk om ett element mangler. Dagens gradering av reduksjon i tilskuddet (min. kr. 8 000) gir etter mange kommuners oppfatning, for stort trekk ved små avvik. De sammenligner dette med reaksjoner ved mindre feilopplysninger for dyretall og areal. Her kan det gjøres en skjønnsmessig vurdering av alvorlighetsgrad og bruk av avkorting.

Når det gjelder oppfølgingstiltak mener Fylkesmannen at det bør vurderes en mer differensiert reaksjon ved mangelfull miljøplan.

Klimatiltak innenfor landbrukssektoren

De viktigste tiltakene på klimaområdet for jordbruket i Oppland blir i dag gjennomført gjennom tiltak i det regionale miljøtilskuddet. Tiltak med redusert jordarbeiding har sammenfallende effekt på utslipp til vann og luft. Redusert og utsatt jordarbeiding gir redusert tap av klimagasser.

Landbruksavdelingen har etablert et biogassnettverk med kommuner og andre grupperinger som har meldt interesse i saken. Til nå er fem miljøer med i gruppa, kun to av dem har gått noe videre med å utforske muligheter for etablering av anlegg i egen kommune.

Det er en gjennomgående avventende holdning hos produsentene. Etablering av et biogassanlegg for husdyrgjødsel er krevende. Dette skyldes blant annet en ikke fullt utviklet teknologi, svært usikker økonomi, etablering av avtaler om leveranser av varme m.m.

Målet som er satt om at 30 % av husdyrgjødsel skal behandles i et biogassanlegg innen 2020, synes i dag å være ganske urealistisk med den strukturen vi har på jordbruket i Oppland.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2010 etter søknadsomgang 2009 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Gjengroing	Avrenning til vassdrag	Kulturminneverdier	Tilgjengelighet og friluftsverdier	Verdifulle kulturlandskap	Plantevernmidler	Avfallsinnsa
FMOP	14283370	13904680	0	0	21251350	0	0
Sum	14283370	13904680	0	0	21251350	0	

22.4 Økologisk landbruk

Oppland og Hedmark har siden 2001 hatt felles handlingsplan for økologisk landbruk. Høsten 2009 ble denne planen revidert og resulterte i "Handlingsplanen for utvikling av økologisk landbruk i Innlandet 2010-2015".

Fylkesmannen har fordelt kr. 400 000 i handlingsplanmidler. De nødvendige prioriteringer ble gjort etter en søknadsvurdering sammen med Fylkesmannen i Hedmark, og følgende tiltak er gjennomført:

- *Effekt av etterkultur som fangvekst i korn og grønnsaker i innlandet. 3-årig prosjekt sammen med Hedmark.*
- *Videreføring av samarbeidsgrupper/dyrkingsgrupper for korn, sau og mjølk i Gudbrandsdalen.*
- *Utprøving av produksjon av sjukdomsfrie settepoteter i fjellet 800-900 moh i Valdres.*
- *Informasjon og motivasjon av lokale produsenter i Valdres.*
- *"Strategi for økologisk grovfordyrking. Ekstensiv eller intensiv drift". Sammen med Hedmark.*
- *Feltforsøk med måling av N-frigjøring fra husdyrgjødsel i grønnsak kulturer i vekstsesongen. Sammen med Hedmark.*
- *Videreføring av arbeidet med lokal omsetning av økologiske varer og nettverksbygging for økologiske produsenter. Sammen med Hedmark.*
- *Kartlegging av miljøet blant øko-produsentene i Gjøvik kommune.*
- *Fagdager innen kulturkorn og bakekunst på Hadeland*
- *Servering av økologisk mat på Håndball-EM - merutgifter til planlegging og profilering. Sammen med Hedmark.*
- *Møte i Rådet for økologisk landbruk i Innlandet og dets faggrupper. Sammen med Hedmark.*

Utover tiltak som har fått handlingsplanmidler, har Fylkesmannen bidratt og medvirket til kampanjer for økologisk kornproduksjon:

- *"Motivasjon for økt omlegging til økologisk korn" i Lillehammer-regionen som en del av Fellesløft for norsk økologisk matkorn.*
- *Re-modell-prosjekter i Hadelandkommunene, Gjøvik-/Totenområdet, Sør-Fron/Ringebu og Vågå/Sel.*

Fylkesmannen opplever en avventende holdning til økologisk produksjon i produsentmiljøet. Det har vært forholdsvis få deltakere på ulike fagmøter. Noe av dette skyldes markedsforholdene for økologiske varer. Fylkesmannen har gjennomført ulike tiltak i egen regi for å stimulere til økt økologisk produksjon og forbruk:

- foredrag om *"Økologisk matproduksjon og forbruk"* av H. Christie på landbruksfaglig samling
- fellesmøte med landbruksrådgivingen i Oppland
- fagtur til Kongsgården på Bygdøy under økologidagene i september
- servering av økologisk mat på ungdomsarrangement på Lillehammer - erfaringene resulterte i brev til LMD *"Lite tilgjengelig økologisk mat"*
- deltakelse på stand under økologi-satsing på Håndball-EM på Lillehammer

Videreføring av økoløftprosjektet i Hadelandskommunene har vært positiv. Fylkesmannen har fulgt opp ved å:

- være deltaker i styringsgruppa for prosjektet
- være diskusjonspartner og veileder i styringsgruppa
- delta på møte om prøveprosjekt med netthandel
- delta på informasjons- og strategimøte etter en markedsundersøkelse i området

Spesielt økoløftprosjektets erfaringer med offentlig innkjøp av økologiske varer vil andre kommuner etter hvert kunne dra nytte av.

Fylkesmannen arbeider aktivt for å stimulere til økologisk veksthusproduksjon ved å arrangere fagmøter og gartnerivandringer for produsentene.

Fylkesmannen har deltatt aktivt i samarbeid med Lillehammer kommune i et prosjekt for få fram en meny av sunn og god mat. Maten er basert på økologiske råvarer. Den selges i ungdomsklubben i Lillehammer i samarbeid med Mesna vgs. Den største utfordringen er prisene. Planene er at prosjektet også skal videreføres til kurs for brukerne for å lage sunn, god og spennende mat (økologisk basert) i bofelleskap for funksjonshemmede i Lillehammer kommune.

Fylkesmannen har ellers deltatt på møte mellom DEBIO, SLF og Fylkesmennene i Vikenområdet der tema bl.a var behov for mer koordinering mellom DEBIO og kommunal landbruksforvaltning. Det er behov for rutiner for utveksling av opplysninger etter DEBIO-kontroller.

22.5 Tre og miljø

Fylkesmannen er pådriver for økt bruk av tre i Oppland. Trebruk og bioenergi er vektlagt i "Strategi for skog- og tresektoren i Hedmark og Oppland 2008-2011".

Bruk av trevirke

Prosjektet "Trevekst i Oppland" startet opp i 2008 og ble lagt til Landsbyen Næringshage på Dokka. Det er et treårig prosjekt og formålet er å bistå trebedrifter med innovasjon. Prosjektet har også engasjert seg i større byggeprosjekter, bl.a. byggingen av den nye videregående skolen på Hadeland og driftsbygninger i tre innen landbruket. Det er behov for kartlegging av planlagte byggeprosjekter i fylket for å komme tidlig inn i prosessen og for å kunne påvirke materialvalget.

Satsing på bioenergi

Kompetanseprosjektet "Entreprenørskap innen bioenergi" drives sammen med flere aktører og ble videreført i 2009. Det ble arrangert flere gårdsvarmekurs og resultatet vises bl.a. i antall søknader til Bioenergiprogrammet. Det ble til sammen 29 søknader innvilget. Prosjektet avsluttes våren 2011.

Energi- og klimaplaner

Fylkesmannen har arbeidet aktivt for å synliggjøre skogens rolle i klimasammenheng gjennom kommunenes energi- og klimaplaner. Viktige fokusområder er økt bruk av bioenergi og tre som byggemateriale. I tillegg blir optimal skogskjøtsel vektlagt. Det generelle inntrykket er at planer om økt bruk av bioenergi som regel er godt ivarettatt. Landbrukets mulighet som produsent og leverandør av råstoff og varme kunne vært mer synlig. Bruken av tre som byggemateriale i store bygg er tiltakende. Fylkesmannen deltok i revisjon av Energi og klimaplan for Oppland.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Det ble arrangert to kurs i Oppland knyttet til endringene i konsesjons- og odelsloven. Foreleser var i hovedsak Marianne Barstad i SLF. Kursene ble svært godt mottatt.

Etter Fylkesmannens oppfatning har de fleste kommuner god regelforståelse og praksis. Noen kommuner har imidlertid en praksis som i enkelte saker bryter med hvordan Fylkesmannen tolker loven og sentrale føringer for praktiseringen. Det vil derfor være noen saker som blir omgjort ved klagebehandling eller omgjort av eget tiltak. Det kan være vanskelig å vurdere hvor lista bør ligge for å omgjøre et kommunalt vedtak når det ikke er klaget. Fylkesmannen vil vurdere å bruke hjemmelen for å få oversendt vedtak fra tre kommuner i fylket.

Fylkesmannen driver veiledning på telefon overfor kommunene, i tillegg til å arrangere kurs. I 2011 tar Fylkesmannen sikte på å arrangere kurs bl.a. innenfor jord- og konsesjonsloven. Målgruppen er først og fremst saksbehandlere i kommunene, men også politikere som regner med å fatte vedtak innenfor dette lovområdet framover. Etter valget vil det være viktig for Fylkesmannen å nå politikerne som skal treffe vedtak etter disse lovene for å skape forståelse for handlingsrommet for det kommunale selvstyret.

Rapport for jordfondet er innsendt innen fristen.

Resultatområde 24 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Landbruksvikarordningen

Oppland fikk tildelt 25 årsverk a kr 270 200. Det ble utbetalt kr 6 366 400 til avløserlagene fordelt på 16 lag.

Status i fylket: I Oppland er det 18 avløserlag, hvorav 16 lag benyttet seg av tilskuddet i 2010. De 16 lagene dekker behovet for landbruksvikarer i 24 kommuner i fylket. Det er to kommuner som ikke blir dekket av tilbudet, Sør-Aurdal og Ringeby. Det er avløserlag i begge kommuner, men de har så langt ikke søkt om tilskudd til landbruksvikar.

Sjukdomsavløsning

I 2010 ble det innvilget 59 dispensasjoner, mens sju fikk avslag. Tre saker er påklaget til SLF.
Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2010 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
2	16	1	13	3	9

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
29	0	6	4	0	0	59	0	7

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2010

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 5,0

Antall personer: 1

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Gran kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket, regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oppland, tilskudd til avløsning ved sjukdom, SMIL
Registrerte avvik:	Endelig rapport er ikke helt ferdigstilt og godkjent.
Oppfølging av avvik:	

Kommune:	Jevnaker kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket, regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oppland, tilskudd til avløsning ved sjukdom, SMIL
Registrerte avvik:	Endelig rapport er ikke helt ferdigstilt og godkjent.
Oppfølging av avvik:	

Kommune:	Lesja kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket, regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oppland, tilskudd til avløsning ved sjukdom, SMIL, NMSK
Registrerte avvik:	Endelig rapport er ikke helt ferdigstilt og godkjent.
Oppfølging av avvik:	

Kommune:	Lunner kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket, regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oppland, tilskudd til avløsning ved sjukdom, SMIL
Registrerte avvik:	Endelig rapport er ikke helt ferdigstilt og godkjent.
Oppfølging av avvik:	

avvik:	
Kommune:	Vang kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket, regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oppland, tilskudd til avløsning ved sjukdom, SMIL, NMSK
Registrerte avvik:	Endelig rapport er ikke helt ferdigstilt og godkjent.
Oppfølging av avvik:	

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A og B
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd § 4 Driftsfellesskap
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Stedlig og regnskapsgjennomgang
Registrerte avvik:	Varsel om vedtak sendt
Oppfølging av avvik:	Sak ikke avsluttet

Foretak:	C og D
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd § 4 Driftsfellesskap
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Stedlig, interjuv og gjennomgang av regnskaper
Registrerte avvik:	Varsel om vedtak sendt
Oppfølging av avvik:	Sak ikke avsluttet

Foretak:	E og F
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd § 4 Driftsfellesskap
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Stedlig, intervju og gjennomgang av regnskaper
Registrerte avvik:	Varsel om vedtak sendt
Oppfølging av avvik:	Sak ikke avsluttet

4. Andre kommentarer/ innspill:

Fylkesmannen vil vise til forespørsel fra SLF rettet til LMD om hjemmelsgrunnlag for forvaltningskontrollen og den usikkerhet som har vært rundt dette. Det medførte at Fylkesmannen i Oppland ikke har brukt begrepet avvik i sine kontroller av kommunal landbruksforvaltning dette året. Vi har operert med funn og gitt kommentarer til funnene i foreløpig rapport. Særregelverket i jordbruket (for tilskuddsordningene), er svært detaljert, men lite presist utformet i fht. å kunne fastslå brudd på regelverket, spesielt knyttet til driftsfellesskap.

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

Gjennom forvaltningskontroll og regelmessig kontakt med kommunene avdekker vi et stort behov for kompetanseheving og veiledning fra Fylkesmannens side. Behovet er særlig stort ved små kontorer der et fåtall personer (2-3) skal dekke et stort mangfold av oppgaver. Kommunene har selv gjennom en brukerundersøkelse erkjent et stort behov for veiledning fra Fylkesmannen.

Fylkesmannen har i 2010 gjennomført en rekke tiltak for å styrke kommunenes kompetanse og kvalitet i arbeidet. I likhet med tidligere år har Fylkesmannen arrangert kurs, møter og seminarer for kommunene. Tilbudet dekker mange ulike fagområder og presenteres i en egen kurskatalog i begynnelsen av året. I tillegg til kurs og møter

skjer det en regelmessig kompetanseoverføring via telefon, e-post, rundskriv og Fylkesmannens hjemmeside.

Landbruksavdelingens regionale stillinger som har kontorsted enten i felles landbrukskontor eller regionråd, kjenner regionenes utfordringer godt og gir god veiledning til kommunene, spesielt på næringsutviklingsområdet.

Fylkesmannen prioriterer også opplæring i nasjonal landbrukspolitikk til kommune- og fylkespolitikere. Arealforvaltning/jordvern, jord- og konsesjonslovgivingen er de områdene vi prioriterer i denne opplæringen. Landbruksfaglig samling over 2 dager for alle kommunene i fylket er trolig den viktigste læringsarenaen.

I tillegg til det overnevnte arrangerer Fylkesmannen årlig regionmøter med kommunenes politiske og administrative ledelse. Her blir sentrale politiske temaer behandlet. Landbruksdirektøren får her anledning til gjennom "kommunebildene" å fokusere på de utfordringer de ulike kommuner og regioner står overfor på landbruksområdet. Av viktige temaer som det blir satt fokus på er utviklingen i bruksstruktur, tilskuddskontroll, avgang av dyrka mark, næringsutvikling m.m.

I 2009 startet FM innhenting av oversikt fra kommunene over hvor mange årsverk som arbeider i landbruksforvaltningen. I 2009 var det 74,6 årsverk i kommunal landbruksforvaltning. I 2010 var dette tallet økt til 82,85 årsverk i kommunal landbruksforvaltning i Oppland.

Samarbeidet med KS regionalt er godt. KS er representert i "Landbruksforum" hvor Fylkesmannen har sekretariatsansvaret. Dessuten inviteres KS til flere av de samlingene og kursene som Fylkesmannen arrangerer.

Fylkesmannen i Oppland mottok for 2010 kr 220.000 over kap.1144 post 77 til kommuneretta arbeid, arbeid med rovviltforvaltning og oppfølging av rammedirektivet for vatn (fullmaktsbrev fra LMD 18.12.2009).

Midlene er brukt slik:

Kommuneretta arbeid (kr 100.000)

Fylkesmannen arrangerer en rekke kurs, seminarer og møter for kommunal landbruksforvaltning. Følgende er arrangert i 2010:

- Beitebruk og forebyggende/konfliktdempende tiltak mot rovvilt (4 møter- regionvis)
- Vintersamling for skogbruket
- Inn på tunet - nettverkssamling
- Landbrukslovene (2 kurs -regionvis)
- Gårdsvarme
- Landbruksregisteret -(2 kurs regionvis)
- Gjerding - prossessen og valget
- Inn på tunet - Innpå tunet-løftet i kommunene
- Opplæring av nytilsatte
- Spesielle miljøtiltak i jordbruket og RMP - fagsamling
- Produksjonstilskudd
- Kontrollmetodikk (2 kurs regionvis)
- Fagsamling for skogbruket
- Erfaringsutveksling med Mattilsynet- radioaktivitetsovervåkning
- Landbruksfaglig samling (2 dager)

Arbeid med rovviltforvaltning (kr 100.000)

Midlene ble overført Fylkesmannens driftsbudsjett som kompensasjon for det arbeidet Fylkesmannen (Landbruksavdelingen) gjør når det gjelder forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen og som sekretariat for rovviltneimnda.

Oppfølging av rammedirektivet for vatn (kr 20.000)

Midlene er brukt til kompetanseheving av fagperson i landbruksavdelingen, samt arbeid i vannområdeutvalg og karakteriseringsarbeid i kommunene i nært samarbeid med miljøvernavdelingen.

Resultatområde 26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Fylkesmannen er i kontakt med kommunene når de arbeider med revidering av kommuneplanens arealdeler. Både skriftlig og i møter med kommunene er nasjonal politikk på jordvernområdet formidlet, og det er og vist til jordvernstrategi for Oppland. Aktiv dialog både med politikere og administrasjon i kommunene har ført til en bedre forståelse og aksept for jordvern, men det er viktig at det i alle plansammenhenger fortsatt er fokus på dette. Muligheten til bruk av innsigelse for å ivareta jordvernhensyn ble også benyttet i 2010.

I perioden 1979 til 2003 ble det på landsbasis omdisponert totalt 238 180 daa dyrka mark og 172 829 daa dyrkbar mark. I Oppland ble det i samme periode omdisponert henholdsvis 11 796 daa dyrka mark (4,95 % av totalt omdisponert dyrka mark) og 20 924 daa dyrkbar mark (12,11 % av totalt omdisponert dyrkbar mark).

Mål om en halvering av omdisponering av dyrka mark i Oppland betyr:

- Mindre enn 5 % av årlig omdisponering av dyrka mark på landsbasis.
- Mindre enn 285 daa dyrka mark/år omdisponert innen 2010.

KOSTRA-tall viser en omdisponering av dyrka mark i Oppland på 587 daa dyrka mark i 2006, 478 daa i 2007, 326 daa i 2008 og 264 daa i 2009. Dette viser at fylket har nådd målet om en halvering innen 2010, men det vil være store variasjoner mellom år, og tallene må derfor ses på i et litt lengre tidsperspektiv. I kommuneplaner og kommunedelplaner ligger det fortsatt inne betydelige arealer som er godkjent omdisponert, men som ikke har blitt regulert slik at de har kommet med i Kostrarapporteringa. For Opplands del vil store areal omdisponeres i forbindelse med utbygging av E6 i Gudbrandsdalen og Rv 35 og Rv 4 på Hadeland. Reguleringsplanene vil her bli godkjent fra 2011 og utover, og disse kan føre til en vesentlig økning i årlig omdisponering av dyrka og dyrkbar mark.

Kulturlandskaphensyn har primært blitt vektlagt i nasjonalt verdifulle kulturlandskap. Kommunene har i liten grad kartfestet viktige kulturlandskap utover dette. Informasjon om landskapsverdier og -analyser formidles på Fylkesmannens temaside om arealplanlegging – ”PlanOppland”. Størst utfordringer er knyttet til hyttebygging i seterregionene, tettstedsutvikling i sørfylket samt vegutbedring/-omlegging og spredt boligbygging i eksponerte kulturlandskap i dalførene.

Erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for det utvalgte kulturlandskapet i jordbruket - Nordherad i Vågå

Status for seks innvilgede bygningstiltak i 2009 viser at to er gjennomført, to er under arbeid, ett er ikke igangsatt og ett tiltak har falt bort inntil videre. Etter vår vurdering er det god kvalitet på gjennomførte tiltak. Av to innvilgede tilskudd til andre tiltak har ett falt bort og det andre, rydding/merking av stier, er under arbeid. Til sammen 940 000 kroner er fordelt på restaurering av verneverdige bygninger i 2010.

Biologisk mangfold-/skjøtselstiltak har vært under planlegging i 2010 og vil bli igangsatt først i 2011. Planleggingsfasen har vært viktig ikke minst for å sikre god kvalitet og forankring hos grunneierne. Fylkesmannen har tatt ansvaret for planleggingen i pilotfasen.

Så langt (2009-2010) har 18 grunneiere fått tilbud om tilskudd til bygningstiltak og/eller skjøtselstiltak. Videre er 255 000 kroner satt av til første utbetaling i 2011 av årlige drifts- og skjøtselstilskudd knyttet til fireårige avtaler. Det er stort spenn i tiltakene, ikke minst ved at flere små bruk har kommet med tiltak i løpet av 2010.

Forskjellige tiltak/delprosjekter som er gjennomført eller satt i gang i 2010:

- Grendemøte om utnytting av eksisterende driftsbygningerProsjekt for kartlegging og planlegging av beitebruk (samarbeidstiltak m.m.)
- Todagers skjøtselkurs
- Laserskanning av vegetasjon, terreng og kulturminner
- Studietur til Sør-Tyrol
- Tilskudd til restaurering av 13 verneverdige bygninger
- Ferdige forslag til drifts- og skjøtelsplaner for åtte eiendommer

26.2 Samfunnsplanlegging

Arealbruken i Oppland fastsettes i all hovedsak gjennom kommuneplanens arealdel og gjennom verneplaner etter

naturmangfoldloven. Kommuneplanenes arealdeler blir rullert med ujevne mellomrom. I tillegg skjer det endringer i arealbruken gjennom utarbeidelse av kommunedelplaner, reguleringsplaner som er i strid med overordna plan, og gjennom dispensasjoner.

Fylkesmannen har et eget planteam som utarbeider embetets uttalelser i plansaker og landbruksavdelingen er aktivt med her. Gjennom endringer av plan- og bygningsloven har planarbeidet blitt vesentlig mer omfattende da det stilles større krav til å være med tidlig i planprossene. Vi må nå gå aktivt inn ved høring av planprogram/oppstart av planprosess. I planprogrammet må vi sikre at det legges opp til en tilstrekkelig utredning av landbrukshensyn som kan bli berørt, og vi må allerede ved oppstart av plan signalisere om planen kan berøre landbrukshensyn i en slik grad at det må vurderes innsigelse når planen kommer på høring.

Oppland har lang praksis med faste regionale planmøter som gjennomføres i regi av Oppland fylkeskommune. Dette er en viktig arena for orientering om statlig politikk. Kommunene kan i møtet presentere sine planer på forskjellige stadier i planprosessen og får der tilbakemelding fra Fylkesmannen, Statens vegvesen, NVE, Jernbaneverket, og fylkeskommunen. Landbruksavdelingen er alltid representert i møtet når saker som berører landbruksinteresser er oppe.

I 2010 fremmet Fylkesmannen innsigelser til 8 planer ut fra landbrukshensyn. 7 av disse ble fremmet ut fra hensyn til jordvern.

Bruk og nytte av data fra Geovekst og "Norge digitalt"

Fylkesmannen i Oppland samarbeider tett med de andre partene i Geovekst-samarbeidet om etablering og ajourføring av geodata.

Fylkesmannen er representert i fylkesgeodatautvalget, arbeidsutvalg for basis geodata og arbeidsutvalg for tematiske geodata.

Lederforum for geografisk informasjon har som mål å diskutere strategiske tiltak og gi GIS-satsingen i Hedmark og Oppland bedre lederforankring. Lederforum har følgende sammensetning: assisterende fylkesmann i Hedmark, assisterende fylkesmann i Oppland, assisterende fylkesdirektør Hedmark fylkeskommune, assisterende fylkesrådmann Oppland fylkeskommune, leder fra Statens vegvesen Region Øst, leder Statens kartverk Hamar, én rådmann fra Hedmark og én rådmann fra Oppland.

De fire samarbeidsfora som er nevnt over, er felles for Oppland og Hedmark.

I tillegg er det etablert et felles samarbeidsforum knyttet til et kartinnsynssystem som er kalt "InnlandsGIS". Her samarbeider Fylkesmannen i Oppland med Fylkesmannen i Hedmark, Oppland Fylkeskommune, Hedmark Fylkeskommune og Statens kartverk Hamar. "InnlandsGIS" er ment til bruk i saksbehandlingen hos etatene. InnlandsGIS blir kontinuerlig oppdatert med ajourførte basis- og temadata fra Norge Digitalt og Geovekstsamarbeidet.

Til mer avanserte analyser og presentasjoner brukes ArcGIS. Også i dette arbeidet benyttes data fra Geovekst og Norge Digitalt.

I 2011:

- Geodatasamarbeidet utvides med en ny part, Statens vegvesen Region Øst.
- Dagens webkartløsning skal pga. foreldet teknologi avvikles og erstattes med en ny løsning. Den nye løsningen skal ha et enda større innhold av relevante geodata, spesielt ift. behandling av arealplaner. Arealplaner på høring skal være synlige i den nye løsningen.

Plansatsingsprosjektet i Oppland og Hedmark ble startet opp i 2009 og skal etter planen avsluttes i 2012. Den overordnede målsettingen med plansatsningen er at alle relevante arealplaner skal innen år 2012 være på gjeldende digital standard og tilgjengelig på Internett. For å oppnå dette skal digitale planregistre settes i drift og gode rutiner etableres. Kommunene støttes både økonomisk og med hjelp til å øke kompetansen for at målet i prosjektet skal kunne realiseres. Ny webkartløsning (nevnt over) vil være viktig for å kunne høste gevinstene av dette prosjektet.

Fylkesmannen har også et ekstra ansvar for oppfølging av kommunene i forbindelse med etablering og ajourføring av AR5.

Alle kommunene i fylket er med i operative interkommunale GISsamarbeid.

Kort oppsummering av bruk i de enkelte avdelingene:

Miljøvernavdelingen

Uttalelser i plan- og enkeltsaker, konflikt- og sårbarhetsanalyser, utarbeiding av verneplaner, temakart, div. prosjekter.

Landbruksavdelingen

Uttalelser i plansaker (fradelinger, konsesjoner og omdisponeringer), konfliktanalyser (bortgang av dyrka/dyrkbar mark), dokumentasjon av endringer i arealbruk, temakart, fastsetting av tilskudd i form av regionalt miljøprogram (bl.a. beregning av bratt dyrka mark), gårdskart, skogbruksplanlegging (laserskanning blir brukt i utstrakt grad ifm. skogtakst i Oppland), div. prosjekter.

Samordnings- og beredskapsstaben

Uttalelser i plansaker, krisehåndtering.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen, Helse- og sosialavdelingen

Liten/sporadisk bruk. Et arbeid gjøres mot Helse- og sosialavdelingen for å presentere ulike temaer i form av kart.

Beredskap på landbruks- og matområdet

Embetet er organisert med en egen samordnings- og beredskapsstab. Landbruksavdelingen er med i krisestaber og øvelser som blir arrangert.

Ressursrapportering

Refusjon fra fullmakt er ikke registrert på 1510 med resultatområde. Korrigert beløp for følgende resultatområder:

210: 5 039 210,29

260: 1 933 591,17

299: 197 018,90

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
21 Landbruksbasert næringsutvikling	kr 5 399 781,11	kr 0,00
22 Klima- og miljøpolitikk i landbruket	kr 1 367 010,59	kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 1 390 662,56	kr 0,00
24 Forvaltning av inntekts- og velferdspol. tiltak	kr 1 880 457,87	kr 0,00
25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør	kr 539 165,53	kr 0,00
26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging	kr 1 938 302,17	kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 203 038,90	kr 0,00
Sum:	kr 12 718 418,00	kr 0,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

31.1 Tilsyn

Måloppnåelse, kompetanse, metode

Fylkesmannen vurderer at oppdraget innenfor tilsyn og oppfølging av regelverk på grunnskoleområdet er gjennomført på en tilfredsstillende måte. På opplæringsområdet ble det ført tilsyn med 13 av 26 kommuner i Oppland i 2010. Én kommune, Gjøvik, hadde to tilsyn på opplæringslovens område. Det ble også ført tilsyn med Oppland fylkeskommune. I alt ble det ført 16 tilsyn, to nasjonale og 14 egeninitierte. Dette var en økning med ett tilsyn fra 2009.

De gjennomførte tilsynene i 2010 er færre enn beskrevet i den opprinnelige tilsynsplanen som ble sendt til Utdanningsdirektoratet. De fem som ikke ble gjennomført var: ett om voksnes rett til grunnskoleopplæring, ett om enkeltvedtak om spesialundervisning, ett om elevers rett til et godt psykososialt miljø og to skriftlige tilsyn om alternativ opplæringsarena. De to siste skulle være oppfølging av prøvetilsyn gjennomført i 2009. Årsaken til at tilsynene ikke ble gjennomført, var at kontoret mistet fire erfarne medarbeidere i løpet av sommeren/tidlig høst 2010. Stillingene ble etter hvert besatt, men kontorets tilsynskapasitet ble naturlig nok redusert pga vakanse i en periode og pga opplæringsbehov hos de nyansatte før de fikk tilsynsansvar. Dette er også årsak til at flere av tilsynene i 2010 ble gjennomført såpass seint på høsten at de ikke er avsluttet idet årsrapporten skrives.

Det er gjennomført ett hendelsesbasert tilsyn. Dette gjaldt Oppland fylkeskommunes system for å følge opp at behandlingen av klager på standpunkt karakter er i tråd med kap 3 og 5 i forskrift til opplæringsloven.

Kontorets kompetanse med tanke på å føre tilsyn avhenger bl.a. av regelverksforståelse, metodekunnskap, kapasitet og personlig egnethet – og til en viss grad av et stabilt personale. Fylkesmannen har i 2010, som i 2009, søkt å øke tilsynskompetansen gjennom samarbeid med andre fylkesmenn om tilsynsmetode og regelforståelse, deltakelse i regelverksamlinger og gjennom å involvere hele avdelingen i prinsipielle diskusjoner om viktige tilsynsystema. Som sagt, har kontoret hatt stor utskifting i personalet. Til tross for dette mener vi at tilsynene er gjennomført med forsvarlig kompetanse.

I alle de stedlige, egeninitierte tilsynene er systemrevisjon benyttet som metode. I to av de egeninitierte tilsynene er det gjennomført gruppesamtaler med foreldre og med elever i forkant av intervju i ansvarslinja. Dette har blitt oppfattet som nyttig for å få innblikk i elevrelaterte forhold. Informasjon framkommet i samtalene med elevene ble ikke benyttet som grunnlag for avvik, men har gitt grunnlag for å stille mer ”spissa” spørsmål til intervjuobjektene.

Alle stedlige tilsyn i 2010 er gjennomført med tre personer i tilsynsgruppa. Dette skyldes både at temaene har vært nye, og at det har vært ønskelig å gi de nyansatte en mulighet til å bygge opp kompetanse på tilsyn sammen med to erfarne medarbeidere.

Ressursbruk

I 2010 har Fylkesmannen i Oppland brukt ca 120 ukesverk på tilsyn og oppfølging av tilsyn. Dette tilsvarer ca. 40 % av tilgjengelige ressurser på opplæringsområdet. Dette tallet er ikke sammenliknbart med ressursrapporteringen på 31.1 i 2009 siden resultatområde 31.4 inngikk i resultatområde 31.1 da.

Kommentarer til det samlede tilsynsarbeidet

Når det gjelder oversikt over det totale tilsynsarbeidet, viser vi til egen tabell. De egeninitierte tilsynene på opplæringsområdet dekker ni forskjellige tema/regelområder. Det er derfor ikke lett å peke på noen typiske avvik, men systemavvik er fortsatt en gjenganger, og det er også flere avvik som handler om formelle feil i forbindelse med enkeltvedtak. Eksempel på dette er at det ikke fattes vedtak om avslag på spesialundervisning og at saksbehandlingstida er for lang. Det har også vært en tendens til at foreldre- og elevmedvirkning har vært for dårlig ivaretatt når det har vært krav om det.

Det er gitt avvik i alle tilsynene bortsett fra fem (de som handler om alternativ opplæringsarena, organisering av elever i grupper, voksnes rett til grunnskoleopplæring og system for forskriftens kap 3 og 5).

Av de 14 skoleeierne som det ble ført tilsyn med, var det ingen som hadde hatt avvik på tilsvarende tema tidligere, men det var fire som fikk systemavvik og som hadde hatt systemavvik ved tilsyn i perioden 2006-2009.

Begrunnelse for avvik som ikke er lukket

Bakgrunnen for av enkelte av tilsynene ikke er lukket, er at fristen for å korrigere lovbrudd ikke er utløpt eller at Fylkesmannen ikke er ferdig med tilsynet.

Oppfølging av tilsyn

I tillegg til de stedlige tilsynene som er ført opp i tabellen, har Fylkesmannen i 2010 med hjemmel i sitt tilsynsansvar gjennomført følgende handlinger som oppfølging av tilsynene:

Nasjonalt tilsyn på kap. 9a er fulgt opp ved at det er gjennomført møter og samlinger i etterkant. I Gjøvik kommune ble det holdt to møter, ett på hver av skolene, med hele personalet i tillegg til skoleeier til stede. I Sel kommune ble det avholdt ett møte der alle skolene i kommunen var invitert, også de som ikke hadde hatt tilsyn. I disse møtene ble det orientert om tilsynet, veiledet om regelverket og drøftet hvordan det er mulig å jobbe forebyggende for å skape et godt psykososialt skolemiljø.

Det er gjennomført én regelverksamling over en dag i en region bestående av fire kommuner. I denne samlingen var alle skolene invitert til å delta med fem personer hver. Resultatene fra tilsyn og veiledning innenfor kap 5 og kap 9a var hovedtema, men også tilsyn innenfor § 1-3, 2-9 og 8-2 ble presentert og diskutert. Samlingen fikk gode tilbakemeldinger, og Fylkesmannen planlegger to tilsvarende samlinger i to andre regioner i 2011.

I tillegg til at det er gjennomført tilsyn med opplæringen til minoritetsspråklige barn og unge (EMA-barn) i Gjøvik kommune, har Fylkesmannen gjennomført en todagers tverrfaglig samling der tema bl.a var opplæring til minoritetsspråklige elever. Det var ca. 40 deltakere som jobbet på ulike områder: asylmottak, omsorgssenter for enslig mindreårige asylsøkere, barnevernsinstitusjoner, bosettingstiltak i regi av kommunalt barnevern, helsesøstre og skolefaglig ansvarlige/rådgivere i kommunene. Utdanningsdirektoratet bidro med ett av foredragene. Samlingen var et samarbeid mellom helse - og sosialavdelinga og oppvekst- og utdanningsavdelinga hos Fylkesmannen i Oppland.

Det er også gjennomført i et møte på Hadeland i samarbeid med helse - og sosialavdelinga hos FMOP. Også der var opplæring av minoritetsspråklige barn og barn i barneverninstitusjoner tema.

Minoritetsspråklige barn og unges rettigheter til opplæring har også vært tatt opp i en skoleledersamling (alle skoleeierne) i 2010.

I skoleledersamlinga våren 2010 gjennomgikk og drøftet Fylkesmannen observasjonene og lovkommentarene fra tilsynene i 2009 med skoleeierne i fylket.

Fylkesmannen har gjennomgått tilsynsresultater og forelest om regelverket for lærerorganisasjonene, Oppland fylkeskommune og pp – tjenesten.

Grunnlag for valg av tilsynsystema og tilsynsobjekt

Ved valg av tilsynsobjekt til det nasjonale tilsynet om psykososialt miljø benyttet Fylkesmannen informasjon om følgende:

- resultater fra elevundersøkelsen på 7. og 10. årstrinn
- antall elever per kontaktlærer (GSI)
- antall elever per time til spesialpedagogisk rådgiver (GSI)
- lærertett (GSI)
- bekymringsmeldinger
- om det nylig var gjennomført tilsvarende tilsyn i kommunen

Når det gjelder valg av *tema* for egeninitierte tilsyn, ble det lagt vekt på at tema skulle være vesentlig i forhold til elevenes læring og læringsmiljø.

Valg av *tilsynsobjekt* har skjedd på grunnlag resultater på nasjonale prøver, informasjon fra Elevundersøkelsen, GSI-/KOSTRA - tall, oppslag i media og henvendelser fra foreldre og andre og generell kunnskap om kommunene.

Tilsyn med forskriftens *kap 3 om vurdering* ble valgt på grunnlag av bekymringer som hadde oppstått hos Fylkesmannen i forbindelse med behandling av klager på standpunktkarakter og orden og oppførsel. Det kunne se ut for at regelverket ikke ble fulgt, man blandet sammen hva som skulle danne grunnlag for karakter i orden og oppførsel og karakteren i faget. Dette gjaldt særlig i faget kroppsøving. Det var også et spørsmål om elevene fikk den underveisvurderingen som de hadde krav på. Tilsynsobjektene på dette området ble. bl.a. valgt ut fra antall klagesaker på standpunktkarakter sendt tilbake til ny vurdering.

Tilsynet med *ordensreglementet* ble valgt på grunn av henvendelser fra foreldre om sanksjoner uten hjemmel i

ordensreglementet. Fylkesmannen i Oppland er dessuten av den oppfatning at et godt ordensreglement, håndhevet, og utviklet med medvirkning fra elever og foreldre, kan være et vesentlig bidrag til å forebygge mobbing.

Tilsynet med *organisering av elever* i grupper var et tilsyn med bakgrunn i en mistanke som oppsto i forbindelse med et annet tilsyn i samme kommune. Fylkesmannen mente det var fare for at skolen organiserte elevene ved ungdomsskolen etter nivå. Skolen og skoleeier bekreftet i tilsynet at praksis var endret siden sist, og det ble ikke gitt avvik.

Tilsynet med kravet til *særlig høy lærertetthet* (§1-3) ble satt i gang som en følge av at Fylkesmannen ønsket å se om fokuset på tidlig innsats hadde medført høyere pedagogtetthet på lavere trinn. Tilsynsobjektet ble plukket ut etter en gjennomgang av lister over lærertettheten på 1.-4. trinn i kommunene i Oppland.

Tilsynstemaet *alternativ opplæringsarena* ble valgt fordi det hadde kommet fram gjennom media og gjennom tilsyn at det i noen kommuner ble praktisert opplæring utenfor den ordinære undervisningen. Tilsynsobjektene ble valgt ut fra de samme oppslagene og tall fra GSI over elever som får undervisning i grupper utenfor skolen.

Når det gjelder tilsynene innenfor *spesialundervisning*, var også dette temaet valgt ut fra et ønske om å fokusere på tidlig innsats. Tilsynsobjektet ble derfor valgt på bakgrunn av lav andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning på 1.-4. trinn kombinert med høy andel på ungdomstrinnet.

Tilsynet med *opplæringen til unge asylsøkere* bosatt i omsorgssenter er et tilsynstema valgt ut fra signaler om at disse elevene ikke alltid får de samme rettighetene som andre elever, f.eks knyttet til nærskoleprinsippet, fag – og timefordeling, osv.. Tilsynsobjektet ble valgt fordi dette var den eneste kommunen med omsorgssenter, og informasjon fra tilsyn med dette senteret gjennomført av helse- og sosialavdelingen. Det var uklart om skoletilbudet til disse elevene var som det burde.

Tilsynet med *PPT* i Østre Toten ble gjennomført på bakgrunn av informasjon innhentet gjennom behandling av klagesaker med sakkyndige vurderinger fra denne tjenesten, henvendelser fra lærere og oppslag i avisene om ventelister i ppt.

Et hendelsesbaserte tilsyn med Oppland fylkeskommune ble tatt opp i etterkant en uttalelse fra Sivilombudsmannen om klagesaksbehandlingen i Oppland fylkeskommune. Temaet for tilsynet var om Oppland fylkeskommune hadde et forsvarlig system for å sikre at regelverket i kap 3 og 5 i forskrift til opplæringsloven blir fulgt.

Ellers er det ikke til å komme bort fra at det ved valg av tilsynsobjekt vil bli tatt noe hensyn til geografi og hvilke kommuner som nylig har hatt tilsyn på grunnskoleområdet eller på andre områder som fylkesmannen har ansvar for.

Kort omtale og vurdering av gjennomføringen av fylkesvise konferanser om regelverk i vårt fylke

De fleste konferansene som er gjennomført, er omtalt tidligere som oppfølging av tilsyn. I tillegg har Fylkesmannen i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark gjennomført en fagdag om voksnes rett til grunnopplæring. Dette var et oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Det var ca. 80 deltakere. Konferansen oppfattes som nyttig og vellykket.

Det har vært gjennomført én to - dagers og én en - dags samling for de kommunale pp-tjenestene i fylket. Tema har vært PPT's rolle, sakkyndighetsarbeidet, fremmedspråklige elever og videre samarbeid og nettverksbygging.

Når det gjelder erfaringskonferanser, viser vi til resultatområde 32.4

Tilsynsobjekt:	Gjøvik kommune - Gjøvik læringscenter
Paragraf(er):	Oppl. §§2-2,2-3,2-8,8-1,13-3d,13-10, kap 5
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	
Tilsynsobjekt:	Gran kommune - Gran ungdomsskole
Paragraf(er):	Oppl. §§ 1-3,2-2,2-3,2-8,8-1,8-2,10-1 og kap 5, for § 3-1

Lovbrudd:	Nei
Type:	Stedlig
Paalegg:	Nei
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Nei
Kommentar:	Tilsynet ble gjennomført som et "prøvetilsyn" med alternativ opplæringsarena som tema. Det var bestemt på forhånd at det ikke ville bli gitt avvik.

Tilsynsobjekt:	Jevnaker kommune
Paragraf(er):	Oppl. §§ 1-3,2-2,2-3,2-8,8-1,8-2,10-1 og kap 5, for § 3-1
Lovbrudd:	Nei
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Nei
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	Tilsynet ble gjennomført som et "prøvetilsyn" med alternativ opplæringsarena som tema. Det var bestemt på forhånd at det ikke ville bli gitt avvik.

Tilsynsobjekt:	Lesja kommune
Paragraf(er):	Oppl. kap 4A og § 13-10
Lovbrudd:	Nei
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Nei
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	Tilsynet er sterkt forsinket pga vakanse i kommunen.

Tilsynsobjekt:	Lom kommune - Lom ungdomsskole
Paragraf(er):	Opplæringsloven §§ 8-2 og 13-10
Lovbrudd:	Nei
Type:	Stedlig
Paalegg:	Nei
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Lunner kommune - Harestua skole, Grua skole
Paragraf(er):	Opplæringsloven §§ 1-3 og 13-10
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Oppland fylkeskommune - Hadeland videregående skole
Paragraf(er):	For. til oppl. Kap 3 og 5 og oppl. § 13-10
Lovbrudd:	Nei
Type:	Skriftlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja

Publisert:	Nei
Kommentar:	Tilsynet ble åpnet i etterkant av en uttalelse fra Sivilombudsmannen.

Tilsynsobjekt:	Oppland fylkeskommune - Vinstra vdg sk og Nord-Gudbrandsdal vdg sk
Paragraf(er):	For. § 3-1 og oppl. § 13-10
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Skjåk kommune - Nordberg Skule
Paragraf(er):	Oppl. §§ 9a-3, 9a-4, 9a-5, 9a-6 og kap 11
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	Fristen for retting av lovbrudd er ikke utløpt.

Tilsynsobjekt:	Søndre Land kommune - Søndre Land ungdomsskole og Fryal skole
Paragraf(er):	Opplæringsloven § 2-9, kap 9A og 13-10
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Sør-Aurdal kommune - Sør-Aurdal ungdomsskole og Bagn skule
Paragraf(er):	Opplæringsloven § 2-9, kap 9A og § 13-10
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Ja
Publisert:	Ja
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Vestre Slidre kommune - Slidre skule, Røn skule
Paragraf(er):	Oppl. kap 5, §§2-2, 2-3, 8-2, for. § 3-1
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Østre Toten kommune - Hoffsvangen skole, Kapp skole
Paragraf(er):	Oppl. §§ 5-1, 5-3, 5-4, 5-5, 5-6
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig

Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Nei
Kommentar:	
Tilsynsobjekt:	Øystre Slidre kommune - Øystre Slidre barne- og ungdomsskule, Rogne skule
Paragraf(er):	For. oppl §§ 3-1 til 3-9, 3-11 til 3-13 og 3-15 til 3-16.
Lovbrudd:	Ja
Type:	Stedlig
Paalegg:	Ja
Avsluttet:	Nei
Publisert:	Ja
Kommentar:	Fristen for retting av lovbrudd er ikke utløpt.

31.2 Klagesaksbehandling

Klager på grunnskoleområdet

Når det gjelder *skoleplassering*, behandlet Fylkesmannen i 2009 11 klager og i 2010 var antallet 10 klager.

Når det gjelder *spesialundervisning*, behandlet Fylkesmannen i 2009 13 klager, og i 2010 har antallet sunket til 6 klager. Fylkesmannen antar at noe av nedgangen skyldes at flere saker fra siste del av 2010 ikke ble ferdigbehandlet innen årets slutt på grunn av kapasitetsproblemer.

Når det gjelder *standpunktkarakterer*, behandlet Fylkesmannen 59 saker i 2009 og 48 saker i 2010. I 32 av sakene fikk klager medhold, hvilket betyr at saken sendes tilbake til skolen for ny vurdering, og at rektor fastsetter den endelige karakteren.

Når det gjelder *skoleskys*, behandlet Fylkesmannen 35 saker i 2009, og 40 saker i 2010. Klager fikk medhold i ni av disse sakene.

Klager innenfor videregående skole

Når det gjelder *inntak til særskilt utdanningsprogram*, behandlet Fylkesmannen 7 klager i 2009, og 7 klager i 2010.

Fylkesmannen har i tillegg ansvar for at det blir gjennomført klagebehandling av eksamensbesvarelser med sentral sensur i videregående opplæring innenfor andre fremmedspråk hvor det ikke blir gitt opplæring. Det ble i 2010 behandlet 36 slike klager.

Klager på private skoler

Det har ikke vært behandlet klager på private skoler i 2010.

Klager i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder

I 2009 behandlet Fylkesmannen i Oppland 4 klagesaker vedrørende spesialpedagogisk hjelp til barn i førskolealder, i 2010 var antallet seks saker. Av disse fikk fem medhold eller delvis medhold. Flere av kommunenes vedtak ble opphevet fordi de var uklare med hensyn til hva barnet var tildelt av ressurser.

Lovlighetskontroll

Det er ikke foretatt lovlighetskontroll i 2010 av kommunale eller fylkeskommunale avgjørelser som er fattet i medhold av opplæringsloven, jf kommuneloven § 59.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har gjennomført klagesakene på en tilfredsstillende måte, men med noe økt saksbehandlingstid. I 2009 ble klagen stort sett behandlet innen en måned etter at de var mottatt. I 2010 har saksbehandlingstiden økt

noe på grunn av vakante stillinger, ressurskrevende tilsynsaktivitet og opplæring av nyansatte.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum innkomne saker	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Annet	Kommentar
Spesialundervisning, § 5-1	6	1	4	1	Annet: 1 klage avvist fordi klager ikke hadde klagerett.
Skoleplassering, § 8-1	10	1	8	1	Annet: 1 sak avsluttet fordi kommunen omgjorde sitt vedtak.
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	1	0	
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	1	0	1	0	
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	2	1	1	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	1	0	
Skyss, § 7-1	40	9	31	0	
Vurdering (standpunkt), kap 5 i forskriften	48	32	16	0	
Særskilt språkopplæring, § 2-8	1	0	1	0	
Vurdering (standpunkt), kap 5 i forskriften	1	0	1	0	Orden
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	2	0	1	1	Annet: 1 sak ble avsluttet etter løsning mellom klager og kommunen
Sum	113	44	66	3	

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum innkomne saker	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Annet	Kommentar
Særskilt inntak, § 3-1 sjette ledd	7	0	7	0	
Annet	1	0	1	0	Rett til inntak, § 3-1 1. ledd
Sum	8	0	8	0	

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum innkomne saker	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Annet	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	6	5	1	0	
Sum	6	5	1	0	

31.3 Grunnskolens informasjonssystem, GSI

Fylkesmannen i Oppland deltar på de samlinger som arrangeres av Utdanningsdirektoratet på området. I forkant av datainnsamlingen arrangeres det kurs for skoleeiere som ønsker en oppdatering i utfylling av skjemaene. Dette har vært gjort årlig, og i 2010 var det ca. 25 deltakere fra kommuner og private skoler. Videre er det arbeidet med veiledning av skoleeiere underveis i rapporteringsperioden. Det meste av arbeidet foregår på telefon og e-post. Pga en del nye GSI-kontakter i kommunene og de private skolene var det nødvendig med nokså mye oppfølging.

Etter at kommunene har foretatt registreringen, velger Fylkesmannen ut noen viktige områder som revideres grundigere enn andre. I 2010 var det bl.a. en del arbeid i forbindelse med rammene "Generelt" pga mangelfull

utfylling av disse.

Måloppnåelse

Total ressursbruk på GSI har i 2010 vært fem ukesverk. Dette er noe mindre enn i 2009, noe som skyldes vakanse i stilling med arbeidsoppgaver på området. Måloppnåelsen vurderes som tilfredsstillende, og strategien som er valgt gir et godt grunnlag for å kvalitetssikre registreringen.

31.4 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen gjennomførte høsten 2010 møter i alle seks regionene med ordførere og rådmenn. På grunnopplæringens område var elevenes psykososiale miljø et hovedtema. Det ble redegjort både skriftlig og muntlig om hva som er sentrale krav til skoleeier. Vi presenterte statistikk fra bl.a. elevundersøkelsen for hver kommune, der det ble lagt vekt på hva elevene gir uttrykk for.

Det er gjennomført to to - dagers samlinger for skolefaglig ansvarlige og pedagogiske konsulenter i kommunene, én våren 2010 og én høsten 2010. Tema i disse samlingene har bl.a. vært regelverk knytta til:

- Skolens ordensreglement
- Elevers rett til et godt skolemiljø
- Erafringer fra tilsyn 2009
- Nasjonalt tilsyn 2010 - regelverk, funn i tilsynene, minimumskrav og utfordringer i arbeidet med å skape et godt og trygt elevmiljø.
- Elevvurdering
- Skoleeiers plikt til å ha et forsvarlig system for å vurdere og å følge opp at lov og forskrift følges
- Samarbeid barnevern - skole - melding av bekymring
- Vurdering og tilsyn
- Fritak i forbindelse med nasjonale prøver
- Skoleeiers plikt til å utarbeide en årlig tilstandsrapport

I møter med fylkeskommunen har regelverk og resultater fra tilsyn vært tema. Vi har også i møter med utdanningsorganisasjonen drøftet hvordan vi kan sikre bedre regelverksetterlevelse med utgangspunkt i funn fra tilsyn.

Fylkesmannen gjennomførte våren 2010 en egen todagers samling for pp - tjenestene i grunnskolen og de videregående skolene. Spesialundervisning og kapittel 9a var hovedtema.

Fylkesmannen har også deltatt i møter med politikere og på samlinger for lærere (planleggingsdager) der regelverk og tilsyn har vært et sentralt tema.

Fylkesmannen har i 2010 gjennomført en regelverksmaling i en av våre regioner. Målgruppe var skoleeiere, rektorer og utvalgte lærere. Tema var spesialundervisning, kapittel 9a, §8-2, tidlig innsats og ordensreglement. Vi følger opp dette i nye regioner i 2011.

Fylkesmannen har i 2010 skrevet en kronikk om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø. denne var bl.a. basert på erfaringer fra det nasjonale tilsynet. Kronikker har stått i alle avisene i fylket.

Når det gjelder fagdager og sensorskolering, se kap 31.5.

Når det gjelder informasjon om "bedre læringsmiljø", se kap 32.4.

Fylkesmannen i Oppland har i 2010 hatt høy aktivitet når det gjelder oppfølging av regelverk. I tillegg til tilsynsvirksomheten og de kurs og konferanser som er beskrevet, går det mye tid til veiledning om lov og regelverk på telefon og e-post.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Sentralt gitt eksamen grunnskolen

Fylkesmannen har i 2010 gjennomført fellessensur for skriftlig eksamen i grunnskolen sammen med Fylkesmannen i Hedemark. Det har blitt oppnevnt sensorer og oppmannskorps og utbetalt sensorhonorar og reisegodtgjørelse.

Det ble gjennomført sensorskolering for sensorer til skriftlig eksamen i juni 2010.

Fylkesmannen har arrangert fagdager for lærere i engelsk, norsk, matematikk, kroppsoving og mat og helse på ungdomstrinnet. Disse fagdagene ble gjennomført i oktober og november og arrangert i samarbeid med Fylkesmannen i Hedemark. De to sistnevnte fagdage ble avholdt for første gang i 2010, og bakgrunn for å gjennomføre fagdag i disse fagene var forholdsvis mange klager på standpunkt karakter i fagene. Det har vært svært god oppslutning, og gode tilbakemeldinger på alle fagdage.

Sentralt gitt eksamen i videregående opplærng

Fylkesmannen i Oppland har bidratt til at sentralt gitt eksamen ble gjennomført på en forsvarlig måte. Embetet bistod alle de videregående skolene med råd og veiledning når de hadde behov for det. Fylkesmannen strakte seg svært langt for at elever og privatister skulle få avlagt sine eksamener i tide. Det samme var tilfelle for gjennomføringen av kartleggingsprøvene.

FM i Oppland hadde ansvar for å bistå Fylkesmannen i Sør-Trøndelag med å gjennomføre nasjonal sensur våren 2010. Høsten 2010 hadde vi vårt eget sensuroppdrag med ansvar for nasjonal sensur i andre fremmedspråk det ikke blir gitt opplærng i. *Dette oppdraget har vi hatt de siste seks årene, og er **et særskilt oppdrag**, men som fremdeles ikke har kommet med i Embetsoppdraget.*

Fylkesmannen har også ansvar for at det blir gjennomført klagebehandling av eksamensbesvarelser i andre fremmedspråk det ikke blir gitt opplærng i.

Vi sørget også for utbetalinger av utgifter knyttet til sensur og klagesensur.

Lokalt gitt eksamen i videregående opplærng .

Fylkesmannen hadde god kontakt med eksamenskontoret i Oppland fylkeskommune, og hadde god anledning til å se til at lokalt gitt eksamen ble gjennomført på forsvarlig måte. Fylkesmannen deltar hvert år på deres eksamenskonferanse og bidrar med informasjon.

Fylkesmannen har gjennomført oppdraget på 31.5 etter de sentrale retningslinjene som er gitt, og de totale ressursene som er brukt her er på 60 ukesverk. For å gjennomføre vårt oppdrag har vi hatt både den nødvendige kompetansen og de nødvendige ressursene på vårt kontor.

Metoden vi har brukt for å gjennomføre oppdraget har fungert greit. Men, når det gjelder vårt nasjonale oppdrag med fellessensuren for andre fremmedspråk som det ikke blir gitt opplærng i, så ville det rent praktisk vært enklere for oss å gjennomføre den på Lillehammer. Årsaken til at vi likevel ikke gjør det, er at da måtte 95% av sensorene reise til Lillehammer fra Oslo. For å spare sensorene for dette, og for å spare penger, gjennomfører vi sensuren i Oslo.

Gjennomføring av nasjonale prøver

I gjennomføringsperioden bistod Fylkesmannen med veiledning og brukerstøtte overfor skoleeierne.

Oppfølging av resultater fra nasjonale prøver

Resultatene fra nasjonale prøver har vært utgangspunkt for Fylkesmannens dialog med skoleeierne på skoleledersamlinger. Resultatene fra prøvene har også blitt benyttet i utarbeidelsen av Fylkesmannens kommunebilder i Oppland. Kommunebildene har vært drøftet med politisk og administrativ ledelse i kommunene.

I 2009 ble det gjennomført 8 regionsvise fagdager med tema Skoleporten og nasjonale prøver. På disse samlingene ble både gjennomføring, fritak, oppfølging og bruk av resultater samt kvalitetsrapporten vært drøftet. Fylkesmannen har derfor ikke arrangert egne møter eller samlinger med dette temaet i 2010.

Fylkesmannen har deltatt på møter om nasjonale prøver og PAS arrangert av Utdanningsdirektoratet.

Oppfølging av fritak

Fylkesmannen har gjennomgått statistikken over deltakelse og fritak fra nasjonale prøver i 2010. På denne bakgrunn har vi ikke funnet grunnlag for ytterligere tilsyn eller å iverksette andre tiltak overfor skoleeiere ut over det som nevnes nedenfor.

Enkelte kommuner har lav deltakelsesprosent, men dette kan i all hovedsak forklares med at enkeltelever utgjør en stor andel på små enheter.

Fritaksstatistikken er videre sammenstilt med statistikk over elever med enkeltvedtak etter §§ 2-8 og 5-1. To av kommunene med stort avvik fra landsgjennomsnittet har vært kontaktet og årsakene til avvikene er oppklart. På bakgrunn av denne gjennomgangen vurderer Fylkesmannen at det er en sammenheng mellom andelen av elever med enkeltvedtak og andelen av elever med fritak. Fylkesmannen vil følge dette opp i møter med skolelederne, og vi vil vurdere å følge opp enkeltkommuner ved behov.

Bruk av resultater fra eksamen og nasjonale prøver i tilsynsarbeidet

Resultater fra nasjonale prøver og eksamensresultater er en av flere indikatorer som inngikk i ROS-analysen som lå til grunn for utvelgelsen av tilsynsobjekter i 2010. Arbeidet knyttet til gjennomføring av nasjonale prøver, eksamen og bruk av PAS har vært delvis teamorganisert ved kontoret. Hensikten med en slik organisering har vært å kvalitetssikre tjenesten overfor brukerne og sikre god bruker støtte i forbindelse med avvikling av prøvene.

Særskild Rapportering	JA	NEI	Øvrige kommentarer
1. Benytter embetet informasjonen som fremkommer ved avvikling av prøver og eksamener i tilsynsarbeidet?	X		Det ble gjennomført et skriftlig tilsyn med en kommune i etterkant av gjennomføring av skriftlig eksamen i engelsk våren 2010. Bakgrunnen for tilsynet var sensorer meldte fra at det var grunn til å mistenke at elevene hadde tilgang til internett under eksamen. Kommunen svarte på tilsyn ved å redegjøre for gjennomføring av eksamen. Det var ikke grunnlag for avvik og tilsynet er avsluttet.

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
2. Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Gjennomsnittet for Oppland på 5. trinn ligger under landsgjennomsnittet når det gjelder fritak, både i regning, lesing og engelsk. For 8 trinn ligger Oppland over landsgjennomsnittet i engelsk (2,5 - 1,5 (nasjonalt nivå)) og like over i lesing og regning.	Fylkesmannen vurderer at det er litt variasjon mellom skoleeiere innad i fylket, hvor tre av kommunene skiller seg ut. Fylkesmannen har kontaktet kommunene og avklart avviket. Variasjonen følger statistikk over elever med enkeltvedtak etter §§ 2-8 og 5-1	Fritaksstatistikken er sammenstilt med statistikk over elever med enkeltvedtak etter §§ 2-8 og 5-1. Kommunene med størst avvik fra landsgjennomsnittet har vært kontaktet og årsakene til avvikene er oppklart. På bakgrunn av denne gjennomgangen vurderer Fylkesmannen at det er en sammenheng mellom andelen av elever med enkeltvedtak og andelen av elever med fritak.	Fylkesmannen vil følge opp fritaksreglene i brev til kommunene. Vi vil drøfte fritaksreglene og funnene fra vår sammenstilling på skoleledersamlinger (se pkt.3). Vi vil vurdere å følge opp enkeltkommuner med samtaler ved behov.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Kap. 225 post 64 – Tilskudd til barn og unge asylsøkere i mottak og omsorgssentre.

Fylkesmannen har gjennomført søknadsbehandling og utbetaling etter retningslinjer gitt av KD/Utdanningsdirektoratet i brev av 3. april 2009. I 2010 økte antallet tilskuddsmottakere etter denne ordningen til 17 kommuner i fylket. Dette har medført noe økning i ressursbruken på dette resultatområdet hos fylkesmannen. Fylkesmannen har i 2010 ikke hatt ressurser til å gjennomføre tilsyn/kontroll med tilskuddsordningen i kommunene, men kun gjennom formalia og rimelighetskontroll i søknadsbehandlingen, og gjennom stikkprøver med utgangspunkt i beleggslister.

Kap. 225 post 66 – Tilskudd til leirskoleopplæring

Søknadsbehandling og utbetaling av tilskudd er gjennomført etter retningslinjer gitt av

KD/Utdanningsdirektoratet i brev av 23. mars 2009. Pga. sykdom, skifte av saksbehandler i kommunene og lignende er det vanskelig for enkelte kommuner å overholde fristene som er gitt for søknader, særlig for leirskoleopphold gjennomført i løpet av høsthalvåret. Dette har medført noe etterslep til neste budsjettår.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har på dette resultatområdet tilstrekkelig saksbehandlerkompetanse til å forvalte ordningene etter retningslinjene gitt av Utdanningsdirektoratet. Men vi ser at det i enkelte sammenhenger kunne vært ønskelig med mer kompetanse på økonomi og regnskapsrutiner. Som en del av kvalitetsarbeidet i embetet er det utarbeidet rutinebeskrivelser for saksbehandlingen av disse tilskuddsordningene.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling

Kompetanse for kvalitet

Fylkesmannen har gjennomført oppdraget ihht. ”Kompetanse for kvalitet”. Midler til kompetanseutvikling ble fordelt til kommunene etter søknad ihht. retningslinjene for midler til vikarutgifter og etterutdanning på prioriterte områder, gitt i brev fra Utdanningsdirektoratet 28. januar og 9. mars 2010. Det kom inn færre søknader til videreutdanning enn det som var budsjettert, mens søknadene om midler til etterutdanning oversteg de rammene Fylkesmannen var gitt i fullmaktsbrevet. Rammen til etterutdanning på prioriterte områder ble utvidet i justert fullmaktsbrev av 10. september 2010. Disse midlene ble gitt som tilleggsbevilgning til skoleeierne, med utgangspunkt i de opprinnelige søknadene om tilskudd til etterutdanning.

For å bidra til koordinering og samarbeid om kompetanseutvikling har Fylkesmannen videreført arbeidet i strategisk gruppe for kompetanseutvikling, der KS, lærerorganisasjonene, høyskolene og representanter fra skoleeierne deltar.

Gnist

Fylkesmannen har koordineringsansvaret for det regionale GNIST-arbeidet. Med utgangspunkt i strategisk gruppe for kompetanseutvikling er regionalt GNIST-partnerskap etablert med følgende deltakere: LO, Utdanningsforbundet, Skolelederforbundet, Skolenes landsforbund, Oppland Lektorlag, Pedagogstudentene, HiL, HiHm, KS, kommunale skoleeiere (repr. Ved Nord-Aurdal kommune), Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen.

Det er også etablert et arbeidsutvalg bestående av LO, Utdanningsforbundet, Pedagogstudentene, HiL, HiHm, KS, skoleeier i Nord-Aurdal, Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen.

Partnerskapet har hatt halvårlige møter. Representanter for det regionale GNIST-partnerskapet har deltatt på nasjonale samlinger. Arbeidsutvalget organiserte en rekrutteringsaktivitet i Oppland i forkant av søknadsfrist for opptak til lærerutdanningene 15. april. Arbeidsutvalget har møttes hvert kvartal og drøftet seg frem til prioriterte tiltak i 2011 for å bidra til å løse viktige utfordringer i fylket når det gjelder rekruttering av lærere og lærernes status. Arbeidsutvalget har promotert GNIST-satsingen i aktuelle møter med sektoren og har fremhevet behovet for kvalifisert personale i skolen.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har ressurser og kompetanse ved oppvekst- og utdanningsavdelingen til å gjennomføre arbeidet i forhold til resultatmålene på dette området, men vi har i 2010 vært gjennom en stor utskifting av medarbeidere ved avdelingen, og en omorganisering i embetet. Dette har medført at saksbehandlingen i perioder har tatt noe lengre tid enn ønsket.

Ressursbruken totalt på resultatområde 32.2 har vært *18 ukeverk*.

32.3 Skoleporten

Det er opprettet en brukerstøttefunksjon hos Fylkesmannen, og denne er gjort kjent for kommunene, fylkeskommunen og privatskolene. Samtlige skoleeiere har blitt opprettet som brukere, og det er gitt løpende veiledning bl. annet i brukeradministrasjon. Skoleporten har gjennom året også vært tema på Fylkesmannens møter med skolelederne i fylket.

Fylkesmannen i Oppland prioriterte å bruke relativt mye ressurser i 2009 for å gjennomføre 8 regionsvise fagdager med tema bruk av Skoleporten og resultater fra nasjonale prøver som verktøy for kvalitetsutvikling. Fylkesmannen vurderte derfor at det var tilstrekkelig å gi kommunene løpende veiledning i bruk av Skoleporten gjennom 2010.

Informasjon hentet fra Skoleporten har vært grunnlag for utarbeidelse av kommunebilder og i forberedelse til tilsyn. Informasjon fra Skoleporten benyttes i ROS-analysen som ligger til grunn for valg av tilsynsobjekt og tema det skal føres tilsyn med.

Samlet ressursbruk knyttet til arbeidet med Skoleporten er 5 ukesverk.

1. Har embetet oppdatert brukerstøtte- og veiledningsfunksjon?

Ja

Øvrige kommentarer

2. Benytter embetet Skoleporten i tilsynsarbeidet?

Ja

Beskriv hvordan

Informasjon hentet fra Skoleporten har vært grunnlag for utarbeidelse av kommunebilder og i forberedelsene til tilsyn. Informasjon fra Skoleporten ble benyttet i ROS-analysen som lå til grunn for valg av tilsynsobjekt og tema det ble ført tilsyn med.

3. I hvilken grad brukes Skoleportens elementer i lokal kvalitetsvurdering?

Kommunene bruker resultater fra de ulike kvalitetsområdene i arbeid med egen kvalitetsutvikling, eksempelvis ved den årlige tilstandsrapporteringen. Blant skoleeiere er det stor variasjon i bruk av Skoleporten som verktøy for dette arbeidet. Skolelederne benytter portalen i mindre grad. Fylkesmannen i Oppland utarbeider hvert år kommunebilder for de ulike regionene i fylket. I kommunebildene presenteres bl. annet resultater fra utvalgte kvalitetsområder i Skoleporten i den aktuelle regionen. Utdanningsdirektøren har presentert og drøftet kommunebildene med kommunenes politisk og administrativ ledelse i regionsmøtene i 2010.

4. Innspill fra embetet til forbedringer av Skoleporten:

Vi viser til våre innspill fra i fjor- se pkt. 4. Vi viser også til at Fylkesmannen i Oppland har gitt flere innspill om forbedringer av portalen til ansvarlige for Skoleporten i Utdanningsdirektoratet i løpet av 2009 og 2010.

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Veilederkorps - støtte til kommuner med svake elevresultater

Fylkesmannen har sendt brev til alle kommuner i Oppland med informasjon om veilederkorps og veiledernes ønskede erfaring og kvalifikasjoner. Fylkesmannen har utarbeidet en vurdering av tilstanden på utdanningsområdet i de aktuelle kommunene i Oppland som skal få veiledning, etter mal fra Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen er i kontakt med kommunene om støttetiltak for å heve kvaliteten på undervisningen og bedre elevenes resultater.

Forsøk med fremmedspråk

Fylkesmannen har informert alle kommunene i Oppland om forsøk med fremmedspråk og betingelsene for å delta i ordningen. Fylkesmannen har innstilt seks skoler i tre kommuner som deltagere i forsøket ut fra utvalgsriterier fra departementet og direktoratet. Skoleeiers budsjett er vurdert, og det innmeldte behov er lagt til grunn for tildeling av midler. Fylkesmannen har mottatt redegjørelse vedrørende underbudsjettering fra en av kommunene. Redegjørelsen er vurdert av Fylkesmannen, og denne vil bli tatt med i grunnlaget for utbetaling i 2011. Skoleeierne er bedt om å rapportere om bruk av midlene.

Nasjonale utdanningspolitiske satsningsområder

Forsøk med arbeidslivsfag: Fylkesmannen har informert om forsøket, valgt ut deltakerskoler på bakgrunn av innsendte søknader fra kommunene, deltatt på nasjonal konferanse om arbeidslivsfag, bidratt i arbeidet med alternativ læreplan for involverte elever, avholdt oppstartskonferanse for skolene i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, innhentet informasjon om deltakelse som grunnlag for støtte fra Utdanningsdirektoratet og videreformidlet informasjon fra Utdanningsdirektoratet til de involverte skolene.

Ny GIV: Fylkesmannen har videreformidlet informasjon til alle kommuner om satsingen. Ny GIV var ett av flere temaer under skoleledersamling for hele fylket i november.

Fylkesmannen har drøftet NY GIV med utdanningsorganisasjonene og har også hatt et eget møte flkesopplærings sjefen om utfordringer i forbindelse med implementeringen.

Vurdering for læring: Fylkesmannen har foreslått og invitert kommuner til å delta i satsningen og deltatt på nasjonal oppstartsamling for pulje 1. Det er avholdt et møte i regionen for de åtte skoleeierne, og det er utarbeidet oversikter over ressurspersoner og kontaktpersoner. Disse er videreformidlet til Utdanningsdirektoratet. Kommunenes planer for satsinger er mottatt og vurdert. Videre er det avholdt en fylkessamling der ressurspersoner, skoleledere og skoleeiere i alle kommunene deltok.

Bedre læringsmiljø: På bakgrunn av Elevundersøkelsen og arbeid med oppfølging av denne var det to kommuner som søkte om veiledning. Kommunene er fulgt opp med telefonsamtaler om hva Fylkesmannen kan tilby. Det er informert om muligheten for å ta i bruk det nettbaserte verktøyet "Bedre læringsmiljø", samt veiledet i bruk av dette over telefon.

En representant for Utdanningsdirektoratet har deltatt i eget møte hos Fylkesmannen i Oppland der det ble drøftet hvordan tilsyn og erfaringer fra "Bedre læringsmiljø" kan ses i sammenheng.

GNIST: Se resultatområde 32.2

Veiledere til læreplaner

(Fra embetsoppdraget for 2010: Skaffe til veie informasjon og kunnskap om sektorens erfaringer med læreplanene i Kunnskapsløftet/ Kunnskapsløftet-Samisk bl.a. i forbindelse med direktoratets arbeid med å utvikle veiledere til læreplanene. Det vil bli gitt egne oppdrag på dette.)

Dronning Sonjas skolepris

Fylkesmannen har sendt informasjonsbrosjyre til alle skoler. Vi har bedt skoleansvarlig om innspill om aktuelle kandidater. Til tross for purring, var det dessverre ingen kandidater som meldte seg, og vi fikk ikke nominert kandidater til prisen.

Skolenedleggelse

Fylkesmannen har rapportert til Utdanningsdirektoratet om antall skolenedleggelse i perioden 2007-2010 og årsakene til nedleggelsene, antall endrede skoletyper og årsaker til endringene, samt informasjon om hvor mange elever som er berørt av nedleggelse og endringer, og hvor disse elevene er flyttet til.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har den kompetanse og de ressurser som skal til for å løse dette oppdraget, og det er gjennomført i tråd med beskrivelsene i oppdragsbrev. Som sagt, ble det ikke formidlet kandidater til Dronning Sonjas skolpris, men det ble gjort flere forsøk på å få skoleeiere til å melde seg uten at dette lyktes.

32.5 Tiltak innen tilpasset opplæring og spesialundervisning - kap. 230.01

Fylkesmannen har i løpet av 2010 gjennomført samlinger for PP- tjenesten i fylket. En samling over to dager for alle ansatte i PP- tjenesten, og en samling der PP- lederne i tillegg til ansvarlige for spesialundervisning hos skoleeiere og barnehageansvarlige var invitert.

Fylkesmannen har tildelt skjønnsmidler til en kommune som har utredet utfordringer knyttet til gjennomføring av spesialundervisning. Dette skble utført i et samarbeid med Høgskolen i Hedmark. Erfaringene fra prosjektet er delt med alle kommune i Oppland og med PP-tjenesten.

Fylkesmannen har i en region i fylket (fire kommuner) arrangert regelverksamling med den hensikt å veilede

skolene i stadig bedre regelverksforståelse og etterlevelse. Spesialundervisning og særlig sakkyndig vurdering var et av temaene på denne samlingen.

Det ble i 2010 gjennomført tilsyn med kapittel 5 i opplæringsloven i to kommuner. Det ene tilsynet var rettet mot elevenes rett til spesialundervisning og hvorvidt det er et forsvarlig system som ivaretar denne retten. Her ble det gitt to avvik og pålegg om retting. Avvik nummer en dreide seg om at det går for lang tid fra meldt sak til PPT og til sakkyndig vurdering og vedtak foreligger. Avvik nummer to påpeker flere av vedtakene etter § 5-1 ikke tilfredsstillende saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven.

Det andre tilsynet var med PP- tjenesten i en kommune, og tilsynsrapporten er ikke fullført.

Det er stor interesse for fagområdet spesialundervisning, og det drives utviklingsarbeid på området pp- tjeneste og spesialundervisning i fylket. Fylkesmannen anser at embetet har god kompetanse og tilstrekkelige ressurser på dette området. Oppdraget er gjennomført på forsvarlig vis.

Resultatområde 33 Tilsyns- og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

33.1 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen i Oppland har forvaltet statlige tilskudd til barnehagene i hht. embetsoppdraget og retningslinjer for tilskuddsordningene. Søknadene er behandlet uten ugrunnet opphold. Det er gjennomført formalia- og rimelighetskontroll ved behandling av alle søknader om statstilskudd. I tillegg er det gjennomført stikkprøvekontroll med ordinært driftstilskudd til barnehager i fire kommuner med to barnehager i hver. Det vises til egen rapportering for tilskuddsordningene.

Det er mottatt to klager på vedtak om investeringstilskudd i 2010. Den ene saken er sendt til KD for endelig avgjørelse etter at Fylkesmannen opprettholdt sitt vedtak. Den andre klagen ble frafalt fra kommunen. Ellers er det ikke mottatt klager på vedtak om tilskudd.

33.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen i Oppland har mottatt én klage etter barnehageloven § 10 Godkjenning. Fylkesmannen avslo klagen. Det er behandlet fire klager etter forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd. Fylkesmannen ga én medhold og tre avslag. Antall klager er relativt lavt, men klagen er kompliserte og tidkrevende. Saksbehandlingstiden har vært fra 3-7 mnd. Den relativt lange saksbehandlingstiden skyldes både kompleksiteten i sakene og økning i andre oppgaver ved avdelingen, som økt tilsyn. Det er forøvrig brukt en del tid på å sette seg inn i og holde seg oppdatert på barnehageloven med forskrifter. Fylkesmannen mener oppdraget er løst i hht. embetsoppdraget og resultatkrav.

Type Klage	Klager gis medhold/delvis medhold	Klager gis ikke medhold	Opphevet/returnert	Sum	Sum innkommet 2009
Barnehageloven § 10	0	1	0	1	0
Forskrift om familiebarnehager § 7					
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd § 6	3	1	0	4	2
Forskrift om foreldrebetaling § 5					
Barnehageloven § 16					
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4					
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3					
Merknad					

33.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har gjennom året hatt jevnlig kontakt med kommunene via e-post og telefonhenvendelser og noe kontakt med private aktører. Veiledningen omhandler i hovedsak spørsmål knyttet til nasjonale føringer for sektoren, St. melding nr. 41, fagområder i rammeplanen (dokumentasjon og vurdering), rammefinansiering, tilskudd og barnehagejuss.

Fylkesmannen legger vekt på å ha god dialog med kommunene og har i 2010 brukt ulike faste møteplasser med sektoren (fire møter i dialognettverk, tre fagdager og to to-dagers samlinger for barnehageansvarlige i kommunene) for å formidle og drøfte nasjonal politikk, rammefinansiering, barnehagejuss og lokale utfordringer.

I tillegg har Fylkesmannen deltatt ute i regionale og lokale møter og fagsamlinger som har omhandlet sentrale temaer, i år spesielt Kvalitet i barnehagen (St. meld 41), ny formålsparagraf og rammefinansiering.

De tre fagdage hadde hovedtema Kvalitet i barnehagen, flerkulturelt arbeid, Nafo, likestilling, rekruttering av menn og overgang barnehage – skole. Fylkesmannen har også arrangert ei ukes veiledningsseminar på Lesvos i samarbeid med DHHM, med tema Kvalitet i barnehagen og myndighetenes rolle i kompetanseutviklingen i kommunen, se for øvrig resultatområde 32.4.

Fylkesmannen har hatt spesielt fokus på pedagogisk bemanning og styrerressursen, både ved tilsyn og veiledning i etterkant.

Fylkesmannen har skrevet en kronikk i lokalavisene, ”Kvalitetsbarnehagen – der framtida skapes.”

Rammefinansiering og ny forskrift om likeverdig behandling har, som nevnt overfor, vært tema på de ulike møteplassene med kommunene. I tillegg til informasjon/veiledning fra Fylkesmannen har en rådmann presentert utfordringer og betraktninger fra kommunens ståsted vedrørende overgang fra øremerkede midler til rammefinansiering. Fylkesmannen har tildelt midler til kommuner med ikke-kommunale barnehager. Midlene var øremerket forberedelser til overgangen til rammefinansiering. Fylkesmannen oppfordret kommuner til deltagelse på KD's samling vedrørende ny forskrift om likeverdig behandling. Her deltok 15 av 19 kommuner med ikke-kommunale barnehager. I samråd med kommunene ble det besluttet at det ikke var behov for ytterligere samlinger med dette temaet i 2010.

Fylkesmannen mener at oppdraget er løst i henhold til embetsoppdrag og resultatkrav.

33.4 Tilsyn

Fylkesmannen anser at tilsynsoppgavene er løst i henhold til embetsoppdraget.

Fylkesmannen i Oppland ba kommunene om en plan for å rette avvikene og ikke en tilbakemelding fra kommunene om avvikene var rettet. Alle kommunene leverte en plan for å lukke avvikene i henhold gitt frist.

I tillegg til de stedlige tilsynene som ble gjennomført i 2010, arbeidet Fylkesmannen også med tilsynene med Vang kommune og Søndre Land kommune fra 2009. Temaene for disse tilsynene var godkjenning av barnehager, pedagogisk bemanning og om kommunen oppfylte kravet i kommunelovens § 23 nr. 2- andre punktum vedrørende disse bestemmelsene. Tilsynet med Vang kommune ble avsluttet i 09.04. 2010. Søndre land kommune påklaget Fylkesmannens pålegg. Fylkesmannen opprettholdt vedtaket, og saken ble oversendt til KD 21.07.2010 for videre behandling. Saken er ikke ferdigbehandlet i KD.

Fylkesmannen mener det er viktig å bruke resultatene og erfaringene fra tilsynene som grunnlag for drøftinger med kommunene. I 2010 har tilsynsarbeidet og juridiske drøftinger derfor vært fast tema på våre samlinger og møter med kommunene.

Ved valg av tilsynsobjekt gjennomførte Fylkesmannen ROS-analyser basert på kunnskap om kommunene, årsmeldinger, KOSTRA med mer. Det ble også tatt hensyn til geografisk fordeling og til hvilke kommuner som skulle ha tilsyn fra andre avdelinger hos Fylkesmannen.

Kopi av tilsynsrapporter er sendt til Kunnskapsdepartementet.

Fylkesmannen i Oppland har de siste tre årene gjennomført flere tilsyn med § 17, og gitt flere avvik. Tilsynene har omfattet kommuner hvor de har omorganisert barnehager og lederressurser. Fylkesmannen opplever det utfordrende å føre tilsyn etter denne bestemmelsen uten en nasjonal minstenorm for lederressurs i barnehager.

Styrerfunksjonen sammenfattes i fire hovedoppgaver: å lede pedagogisk virksomhet, utøve personalansvar, utføre administrative oppgaver og samhandle med den kommunale barnehagemyndigheten. Vår vurdering er at der hvor kommuner slår sammen barnehager og lederressurser slik at flere enheter får felles styrer, settes mulighetene til å ivareta styreroppgavene under press. Det går særlig ut over de to første oppgavene - oppgaver som kan knyttes til kravet om daglig tilstedeværelse og mulighet for å drive kvalitetsutviklingsarbeid (jf. Stortingsmelding nr. 41).

Samlet ressursbruk i forbindelse med tilsyn etter barnehageloven i 2010 var 36 ukeverk. Avdelingen har innenfor disse ukeverkene brukt tid til intern kompetanseutvikling for å forbedre og kvalitetssikre barnehagetilsynet, blant annet inkluderer dette deltakelse på samlinger i regi av KD.

Fylkesmannen i Oppland gjennomførte fire stedlige tilsyn i 2010. Temaene var kommunenes tilsyn med barnehagene, pedagogisk bemanning og om kommunen oppfyller kravet i kommunelovens § 23 nr. 2- andre punktum vedrørende disse bestemmelsene. Systemrevisjon ble benyttet som metode i alle de fire tilsynene. Alle kommunene fikk avvik, se egen tabell.

Tilsynsobjekt:	Vågå kommune
Tema/myndighetskrav:	Håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning, jf. barnehageloven §§ 17 med forskrifter og om kommunen har et forsvarlig system for å ivareta dette jf. barnehageloven § 8, jf. kommuneloven § 23, nr. 2, annet punktum
Avvik/funn:	Vågå kommune sikrer ikke at styrer (rektor) i oppvekstsentrene ivaretar kravet til deltakelse og tilstedeværelse i barnehagens hverdagsliv for utøvelse av den pedagogiske ledelsen. Avvik fra barnehageloven § 8 første ledd, jf. § 17 første ledd
Frist for lukking av avvik:	01.09.2010
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	7,5 ukesverk
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Ringebu kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunens lovpålagte oppgaver i forbindelse med krav om tilsyn med barnehagene i kommunen, jf. barnehageloven § 8, jf. kommuneloven § 23 nr. 2 annet punktum, og barnehageloven § 16.
Avvik/funn:	Ringebu kommune har ikke et forsvarlig system som sikrer tilfredsstillende rutiner, retningslinjer og habilitet for kommunens tilsyn med barnehager. Avvik fra Barnehageloven § 8 første ledd og Kommuneloven § 23 nr. 2 annet punktum, jf. Barnehageloven § 16, jf. Forvaltningsloven § 6
Frist for lukking av avvik:	15.07.2010
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	7,5 ukesverk
Kommentar:	

Tilsynsobjekt:	Vestre Toten kommune
	Kommunens lovpålagte oppgaver i

Tema/myndighetskrav:	forbindelse med krav om tilsyn med barnehagene i kommunen, jf. barnehageloven § 8, jf. kommuneloven § 23 nr. 2 annet punktum, og barnehageloven § 16.
Avvik/funn:	Ringebu kommune har ikke et forsvarlig system som sikrer tilfredsstillende rutiner, retningslinjer og habilitet for kommunens tilsyn med barnehager. Avvik fra Barnehageloven § 8 første ledd og Kommuneloven § 23 nr. 2 annet punktum, jf. Barnehageloven § 16, jf. Forvaltningsloven § 6
Frist for lukking av avvik:	01.07.2010
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	5 ukesverk
Kommentar:	
Tilsynsobjekt:	Nordre Land kommune
Tema/myndighetskrav:	Håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning, jf. barnehageloven § 17 med forskrifter og om kommunen har et forsvarlig system for å ivareta dette jf. barnehageloven § 8, jf. kommuneloven § 23, nr. 2, annet punktum
Avvik/funn:	Nordre Land kommune sikrer ikke at styrer i barnehagene ivaretar kravet til deltakelse og tilstedeværelse i barnehagens hverdagsliv for å kunne utøve pedagogisk og administrativ ledelse iht. lovens krav. Avvik fra barnehageloven § 8 første ledd, jf. § 17 første ledd
Frist for lukking av avvik:	01.10.2010
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	6 ukesverk
Kommentar:	

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

34.1 Tilgjengelig barnehagetilbud

Fylkesmannen har arrangert samlinger for barnehageansvarlige i alle kommuner i Oppland der bl.a. utbygging på kort og lang sikt har vært fokusert. Videre har utbygging/retten til barnehageplass vært tema gjennom løpende veiledning, dialog og møter med kommuner.

I rapporteringer per 15. juni og 1. september 2010 rapporterer alle kommunene at de oppfyller den lovfestede retten til barnehageplass.

Fylkesmannen anser at vi har løst oppdraget i hht. embetsoppdraget og resultatkravet.

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Måloppnåelse

Fylkesmannen mener at oppdraget er løst i henhold til embetsoppdrag og resultatkrav.

Kompetansetiltak

Fylkesmannen har i 2010 arrangert både enkeltstående fagdager med sentrale temaer og videreført den langsiktig satsingen på kvalitet i barnehagen med utgangspunkt i Stortingsmelding nr. 41, om kvalitet i barnehagen. Fylkesmannen gjennomfører denne satsingen i tett samarbeid med et sentralt fagmiljø hos Dronning Mauds Minne Høgskole. Fylkesmannen har hatt ulike tiltak gjennom året rettet mot ulike målgrupper, henholdsvis på kommunenivå og ledernivå i barnehagene. En del assistenter har også deltatt på til sammen syv regionale samlinger gjennom 2009 – 2010. De tre siste regionale samlingene ute i regionene ble gjennomført i januar 2010. Vi har gjennomført en ukes veiledningsseminar for barnehagemyndigheten i alle kommunene i Oppland. Hovedtemaene under denne uken var kommunenes strategiske arbeid med kvalitets- og kompetanseutvikling i barnehagene. Satsingen vil fortsette ut 2012.

Fylkesmannen har videre gjennomført tre fagdager sammen med kommunene hvor den kommende formålsparagrafen og hovedinnholdet i Stortingsmelding nr. 41 ble gjennomgått og drøftet. To av de fire samlingsdagene vi pleier å ha med kommunene gjennom året, er brukt til å drøfte andre temaer i Rammeplanen; språk og likestilling.

Fylkesmannen har tildelt kompetansemidlene etter antall barn i barnehagene. Alle kommunene i Oppland (26) omfattes av tildelingen av midler som skulle brukes til tiltak i henhold til de fire sentrale føringene i kompetanseplanen. Det ble tildelt midler til enkelt- kommuner eller til regioner. Private og kommunale barnehager har hatt lik mulighet til å delta i tiltakene. Fylkesmannen lyste ut 200.00,- kr. til spesielle utviklingsprosjekter i kommunene. Det ble lagt samme kriterier til grunn her som ved den ordinære tildelingen. Fire prosjekter ble tildelt disse midlene.

Utfordringer på rekrutteringsområdet

Rekruttering har vært tema på samlinger med barnehageansvarlige i kommunene og på dialognettverksmøter med Fylkesmannen. Kommunene i Oppland har ikke de største utfordringer i forhold til rekruttering, men de varierer fra kommune til kommune. Her kan nevnes små kommuner med liten tilflytting/økt fraflytting, pedagoger som ønsker å jobbe som assistent heller enn å pendle til nabokommunen, og pedagoger som søker seg over til bedre betalt jobb i skole.

Fylkesmannen har i 2009 – og 2010 samarbeidet med Høgskolen i Hedmark om igangsetting av Arbeidsplassrelatert førskolelærerutdanning. Fylkesmannen har deltatt i møter med høgskolen, deltatt i referansegruppa og vært behjelpelig med informasjon ut til barnehagene/kommunene. Fra Oppland deltar 24 studenter.

Språkstimulering

Minoritetsspråklige barn og flerkulturell pedagogikk Fylkesmannen i Oppland har i 2010 gjennomført fem likelydende kursdager i fylket for ansatte i barnehager, med Kjersti Børsum som kursholder. I etterkant av kursene er det oppretta regionale nettverk, som har fått veiledning av fylkets fokusbarnehage, Gjøvik barnehage. Nettverkene har fått tilskudd fra Fylkesmannen.

Samlet ressursbruk knyttet til arbeidet på dette resultatområdet er 30 ukesverk.

34.3 Andre satsingsområder

Manifest mot mobbing

Det er ikke etterspurt spesielle tiltak mot mobbing i 2010, jf. manifest mot mobbing (2009-2012). Fylkesmannen har ikke iverksatt egne tiltak knyttet til dette området spesielt, men tiltaket er en del av arbeidet med kvalitet i barnehagen, som har vært satsningsområdet i 2010.

Likestilling i barnehager

Fylkesmannen har bidratt med penger til videreføring av to lokale prosjekter i to ulike regioner med overskrift

”samarbeid mellom barnehager og gutter i ungdomsskolen”. Guttene fra ungdomsskolen deltar i barnehagens aktiviteter på ettermiddag eller i ferier. Det har vært svært stor interesse for disse prosjektene. I ett av prosjektene meldte 52 gutter sin interesse. En av barnehagene har fått ekstra midler til å lage film og samle dokumentasjon, slik at dette kan spres til andre kommuner/barnehager. Likestilling har vært tema på en fagsamling for kommunens barnehagemyndighet.

Minoritetsspråklige barn og flerkulturell pedagogikk

Fylkesmannen i Oppland har i 2010 gjennomført fem likelydende kursdager i fylket for ansatte i barnehager, med Kjersti Børsum som kursholder. I etterkant av kursene er det oppretta regionale nettverk, som har fått veiledning av fylkets fokusbarnehage, Gjøvik barnehage. Nettverkene har fått tilskudd fra fylkesmannen til drift.

Tilgjengelighet/universell utforming

Vedrørende tilgjengelighet/universell utforming og oppfølging av rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planlegging (T-2/08) har dette arbeidet vært ivaretatt gjennom deltakelse i Fylkesmannens interne planteam. Fylkesmannens planteam samarbeider på tvers av avdelingene om uttalelser og kompetanseutvikling i forhold til planer etter plan- og bygningsloven. Avdelinga har avsatt 20 % av et årsverk til dette arbeidet.

Måloppnåelse

Fylkesmannen mener at oppdraget er løst i hht. embetsoppdrag og resultatkrav.

Ressursrapportering

Refusjon fra fullmakt er ikke registrert på 1510 med resultatområde. Korrigert beløp for følgende resultatområder er:

311: 582 126,17

315: 355 920,21

319: 237 960,62

329: 0,00

399 Andre oppgaver under KD: 298 009,27

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 407 126,17	kr 50 573,46
31.4 Informasjon og veiledning	kr 385 267,20	kr 15 792,53
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl. prøver	kr 370 920,21	kr 2 385 906,71
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 416 037,50	kr 6 715,12
32.2 Kompetanseutvikling	kr 148 362,58	kr 11 388,19
32.3 Skoleporten	kr 43 098,45	kr 0,00
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr 157 923,12	kr 9 128,00
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr 225 713,44	kr 0,00
33.2 Klagesaksbehandling	kr 50 931,35	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 412 334,62	kr 2 238,37
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr 167 494,44	kr 4 868,25
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 259 606,41	kr 0,00
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 231 928,11	kr 0,00
Andre oppgaver under KD	kr 598 009,27	kr 32 019,75
Sum:	kr 4 874 752,00	kr 2 518 630,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Ingen hendelsesbaserte tilsyn i 2010.

41.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har i 2010 ført tilsyn med fylkets seks barneverninstitusjoner. Totalt er det gjennomført 26 tilsyn, hvorav seks er gjennomført som systemrevisjoner og 20 som individrettede tilsyn. Det er også ført tilsyn med fylkets tre omsorgssentre for enslige mindreårige, totalt 11 tilsyn, hvor av tre er gjennomført som systemrevisjoner - åtte som individrettede tilsyn. Dette utgjør 100% av lovpålagte tilsyn.

I 2010 er det gitt tre begrunnede meldinger og seks pålegg, de begrunnede meldingene er gitt på bakgrunn av kartlegging og at oppfølgingsvedtak ikke er utarbeidet innen fristen, manglende avholdelse av husmøter og forhold rundt bemanningen. Påleggene er gitt rundt bemanningen og de ansattes kompetanse, manglende gyldige politiattester, tvangsbruk og medisinhåndtering. Der det er avdekket svikt/mangler ved driften, har vi fått tilbakemelding om at forholdene er rettet opp.

I tillegg er det som var landsomfattende tilsyn i 2008 - kommunale helse-, sosial- og barneverntjenester til barn - gjentatt etter samme veileder i tre kommuner, med avvik i alle tre. Dette er et viktig tema og må derfor vedvare å være i fokus.

41.3 Klagesaker

Fylkesmannen har ikke mottatt klager på enkelt vedtak i 2010.

Fylkesmannen har mottatt 14 tilsynsklager etter barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. Det ble avdekket lovbrudd i en av sakene.

Fylkesmannen har mottatt 210 protokolleringer og vedtak fra institusjonene i 2010. Fylkesmannen mottok åtte klager.

Fylkesmannen har mottatt to klager vedrørende bruk av tvang på omsorgssentrene.

41.9 Andre oppdrag

Ingen kartlegginger foretatt i 2010.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har ikke funnet grunnlag for å foreta tilsynsmessig oppfølging overfor kommunene i 2010.

74.2 Planlagt tilsyn

Det ble gjennomført systemrevisjoner i arbeids- og velferdsforvaltningen i fem kommuner i 2010, noe som er tilsvarende måltallet i oppdragsbrevet. Alle ble gjennomført etter Veileder for tilsyn med sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Tema var behandling av søknad om økonomisk stønad (stønad til livsopphold og stønad i særlige tilfelle).

Det ble funnet avvik i fire av fem kommuner, noe som er bekymringsfullt, da dette viser at arbeids- og velferdsforvaltningens internkontroll ikke avdekker svikt i egen drift.

74.9 Andre oppdrag

Det er ikke foretatt noen kartlegging i 2010.

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

81.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen hadde i løpet av 2010 flere skriftlige og muntlige henvendelser fra pårørende om forhold iht. tilbudet til psykisk utviklingshemmede i Oppland. Fire av disse henvendelsene var av en slik alvorlighetsgrad at det vil bli gjennomført systemrevisjoner i de aktuelle kommunene i løpet av 2011.

Det har ikke vært noen henvendelser etter sosialtjenesteloven kapittel 4, 6 og 7 i 2010 som har vært av en slik art at dette ga seg utslag i hendelsesbasert tilsyn fra fylkesmannens side.

81.2 Planlagt tilsyn

Det er gjennomført tilsyn tilsvarende ni systemrevisjoner i 2010 noe som tilsvarer måltallet i oppdragsbrevet fra Statens helsetilsyn.

Det er gjennomført systemrevisjoner i tre kommuner med tema rettssikkerhet for psykisk utviklingshemmede, og gitt avvik i to kommuner. En kommune der det tidligere er gitt avvik over flere år, var det nå forsvarlighet tjenestetilbud i.

Tilsyn på dette området viser at rettssikkerhet for denne gruppen må være i et kontinuerlig fokus, da kommunenes styringssystem på området ikke i stor nok grad oppdager, korrigerer og sjekker ut at tjenestene er i samsvar med de myndighetskrav som gjelder. Samme tema blir gjentatt i 2011 i flere kommuner etter en risikoanalyse.

I tillegg er det som var landsomfattende tilsyn i 2008, gjentatt i 2010 etter samme veileder i tre kommuner, med avvik i alle. Vekt på sosialtjenestens ansvar for å meddele bekymring til barnevernstjenesten for tjenestemottakere med barn var tema.

Som del av satsning på tilsyn i eldreomsorgen, ble det gjennomført stikkprøver med kommunal saksbehandling av avlastning for eldre i seks kommuner. Resultatet viser så mye avvik fra god forvaltning at det videreføres også i 2011.

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

Det er utfylt fullstendig rapporteringsskjema til Statens helsetilsyn pr. 21. januar, samt at antall saker og saksbehandlingstid er lagt inn i system.

Totalt behandlede saker etter sosialtjenesteloven i 2010 var 23. Saksbehandlingstiden var slik: 1 sak på mindre enn to uker, tre saker mellom to uker og to måneder, 2 saker mellom to og tre måneder, seks saker mellom tre og fire måneder, fem saker mellom fire og seks måneder og seks saker med mer enn seks måneder. Dette er over resultatkravet på 90% innen tre måneder.

81.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen i Oppland har hatt en økning i meldte beslutninger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner i 2010. Dette skyldes i hovedsak mange meldinger på en tjenstemottaker. Vi har samtidig registrert en økning i antall personer meldingene er fordelt på. Det ble gjennomført tilsyn med tjenstemottakeren der det har vært et høyt antall beslutninger om skadeavvergende tiltak.

Alle vedtak om planlagte skadeavvergende tiltak og tiltak for å dekke grunnleggende behov er overprøvd fortløpende.

Vi har innvilget samtlige søknader om dispensasjon fra utdanningskrav. Dette ser vi som en utfordring og vil arbeide videre med muligheter for å heve formalkompetansen rundt gjennomføringen av vedtak. Det vil være gjenstand for særlig oppmerksomhet ved våre tilsyn inneværende år.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

107 tilsynssaker ble avsluttet i 2010, med en median saksbehandlingstid på 157 dager.

Vi hadde to henvendelser fra politiet med spørsmål om etterforskning skulle iverksettes. Vi anmodet ikke politiet om etterforskning uten forutgående henvendelse i 2010.

82.2 Planlagt tilsyn

Det ble gjennomført 15 systemrevisjoner i helsetjensten i Oppland i 2010, noe som tilsvarer måltallet i oppdragsbrevet. Fem tilsyn var i spesialisthelsetjensten, hvorav to privatpraktiserende spesialister tilknyttet psykisk helsevern.

Eldreomsorgstilsynet omfattet: Sjølmelding - legemiddelhåndtering i sykehjem i fem kommuner, rehabilitering i sykehjem i tre kommuner (avvik i alle), legemiddelbehandling og ernæring i to sykehjem (avvik i begge) og saksbehandling i tilknytning til søknader om heldøgnsomsorg/sykehjem i en kommune (avvik).

Resultatet av disse tilsyn viser at det var nødvendig med et flerårig tilsynsfokus på eldreomsorgen, og at kommunenes internkontroll ikke fungerer som et styringssystem for å fange opp og korrigere avvik fra myndighetskrav eller mangel på forsvarlighet. Det er grunn til å merke seg at flere av de funn som ble gjort kom overraskende på virksomhetsledelsen.

I tillegg er det som var landsomfattende tilsyn i 2008 - kommunale helse-sosial- og barneverntjenester til barn - gjentatt etter samme veileder i tre kommuner, med avvik i alle, og dette viktige tema må derfor vedvare å være i fokus for å gi de som skal gi barn og foreldre de rette tjenester nødvendig informasjon.

82.3 Klagesaker

20 rettighetsklager ble avsluttet. 71 % hadde saksbehandlingstid på mindre enn tre måneder. Median saksbehandlingstid var 56 dager.

Ingen klager på vedtak etter pasientrettighetsloven kapittel 4 A ble avgjort.

82.9 Andre oppdrag

Meldinger etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3:

Det er foreløpig kommet inn 84 meldinger om uønskede hendelser i Sykehuset Innlandet i 2010. Antallet for hendelser i 2010 forventes å øke i løpet av første halvdel av 2011 da helseforetaket bruker noe tid på gjennomgang og vurdering av hendelsene før oversendelse til oss.

Fortsatt er det selvmord, selvmordsforsøk og skader som oppstår i forbindelse med fødsel det kommer flest meldinger på.

Vi har i 2010 gjennom ført fire systemrevisjoner i SIHF Div. Psykisk helsevern hvor selvmordsvurderinger var tema. Dette tilsynet ble valgt etter en risiko og sårbarhetsanalyse med utgangspunkt i §3-3 meldinger av hendelser med selvmord og selvmordsforsøk fra 2008 til 2010.

Helsetilsynet i Oppland samarbeider med Helsetilsynet i Hedmark om tilbakemeldinger og oppsummeringer av vår behandling av hendelsene meldt gjennom § 3-3. Vår erfaring er at Sykehuset Innlandet i større grad enn tidligere bruker grunnlaget fra avvikssystemet TQM og derigjennom meldinger som oversendes til oss jf. § 3-3, til løpende kvalitetsforbedringsarbeid og risikoanalyser.

Håndtering av varsel fra helseinstitusjon om innleggelse med hjemmel i sosialtjenesteloven §§ 6-2, 6-2a og evt. 6-3.

Helsetilsynet i Oppland har i 2010 mottatt 21 varsler som gjelder tilbakeholdelse av rusmiddelbrukere, inkludert gravide rusmiddelbrukere, uten eget samtykke.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn med barnevernområdet

Viser til innrapportering til Statens helsetilsyn punkt 41.2.

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Fullstendig rapportering skal skje via ephorte. I 2010 ga Fylkesmannen 454 bevillinger til separasjon og 364 bevillinger til skilsmisse. Dette er en økning fra 2009 da tilsvarende tall var 390 separasjoner og 355 skilsmisser.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen i Oppland har i 2010 behandlet 32 søknader om anerkjennelse av utenlandske separasjoner og skilsmisser, hvorav 30 saker er mottatt i 2010 og 2 i 2009.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen i Oppland hadde ingen klagesaker, saker om stadfesting av avtaler om foreldreansvar eller saker om reisekonstanter ved samvær i 2010. Imidlertid er det mange telefonhenvendelser med spørsmål etter råd og veiledning knyttet til disse temaene.

42.4 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen driver mye veiledning på telefon om separasjoner og skilsmisser. Mange kommer også innom våre lokaler for å få informasjon.

Resultatområde 43 Krisetiltak

43.1 Tilsyn med kommunenes ansvar for et tilbud om krisesenter

Fylkesmannen har valgt kartlegging som tilsynsmetode i 2010, erfaringene viser et varierende tilbud fra de forskjellige kommunene. Det er tre krisesentre som gir tilbud til kommunene i Oppland. Alle kommunene oppgir at de er tilknyttet en av disse. To av krisesentrene er lokalisert i Oppland og er begge under omstilling. Det ene har flyttet til nye lokaler i 2010, det andre er i en etableringsprosess.

43.2 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og Barne og likestillingsdepartementet en konferanse omhandlende Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova). Målgruppene var kommunene, krisesentrene samt enkelte andre instanser som arbeider med vold i nære relasjoner.

Resultatområde 44 Familievern

Fylkesmannen har ikke gjennomført noen tilsyn ved familiesentrene i Oppland i 2010. Fylkesmannen planlegger tilsyn ved samtlige familiesentere i 2012.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Fylkesmannen bistår med veiledning og konsultasjon på telefon daglig . I tillegg ble det i 2010 arrangert en fagsamling for barneverntjenestens ledere og en jusskonferanse for barneverntjenestens ansatte. Fylkesmannen har vært medarrangør for en kompetanserekke (tre samlinger) for fagpersoner knyttet til arbeid med utsatte barn og unge. Det er også arrangert konferanse om minoritetsspråklige barn.

Det er i 2010 gitt økonomisk støtte til prosjekt: "Familieråd som arbeidsmetode i barnevernet".

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen i Oppland hadde ingen slike saker i 2010.

45.3 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Fylkesmannen har informert kommuner om Handlingsplan mot kjønnslemlestelse, og temaet har vært aktuelt i flere møtepunkter og konferanser med samarbeidspartnere og kommuner. Er også knyttet opp til våre oppgaver innenfor resultatområde 83 Folkehelsearbeid.

Resultatområde 46 Universell utforming

Unviertell Utforming er en del av den overordede virksomhetsplanen for Fylkesmannen i Oppland. I embetets eget Planteam er universell utforming gjennomgående tema i vurderingsgrunnlaget for uttalelser til kommuner på kommunedelplaner og reguleringsplaner.

Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Hedmark, Oppland Fylkeskommune, og Hedmark Fylkeskommune er sammen pilotfylke for Universell Utforming. Arbeidet pågår iht. Nasjonal strategi og egne prosjektmål og koordineres av prosjektkoordinator i 100% stilling. Prosjektet organiseres gjennom styringsgruppe, en koordineringsgruppe og flere temagrupper. Deltakere i dette prosjektet er kommuner, statlige institusjoner, fylkeskommuner, organisasjoner og næringsliv.

Det holdes faste møter i alle prosjektledd, og det arrangeres samlinger og fagdager for kommuner og samarbeidspartnere. Tema for slike fagdager i 2010 var bl.a. reiselivskjeden, plan og bygningsloven og UU i folkehelseperspektiv.

Resultatområde 47 Innvandring og integrering

47.1 Statsborgerseremonier

Fylkesmannen i Oppland gjennomført årets statsborgerseremoni i Kulturhuset Banken på Lillehammer den 25. april 2010. 200 deltakere ble innbedt og gitt mulighet til å ta med familie og gjester. Det var en høytidelig seremoni med fokus på det norske og norske farger. De respektive kommunene var til stede med ordfører eller varaordfører. Årets seremoni fikk god pressedeckning.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMOP	1	28
Sum	1	

47.2 Bosetting av flyktninger

Fylkesmannen har bidratt i forhold til dette temaet ved å få de største kommunene i fylket med i Husbankens 4-årige programarbeid: "Boligsosialt utviklingsprogram". Programmet skal bidra til et bedre tilbud for vanskeligstilte på boligmarkedet, slik dette blir definert av kommunen. For bosatte flyktninger som har problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet, har vi forsøkt å formidle gode erfaringer og påvirke gjennom vårt arbeid med Kvalifiseringsprogrammet.

Inkludering, intergering og bosetting av flyktninger, sett i et kulturelt perspektiv, var også tema på årets Maihaugenkonferanse.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen i Oppland har behandlet 14 klagesaker etter introduksjonsloven i 2010. En sak vedr. avbrudd av programdeltakelse, en sak gjaldt inntak til introduksjonsprogram og de resterende 12 dreide seg om forlengelse av programperioden ut over to år. Det var sju kvinner og sju menn som klagde. Ingen av klagerne fikk medhold.

Fylkesmannen mottok i 2010 ingen klager i tilknytning til norsk og samfunnskunnskapsopplæringen.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Rapporteringskrav på dette resultatområdet er gitt i oppdragsbrev fra IMDi. Særrapportering er foretatt i henhold til retningslinjene i oppdragsbrevet, og oversendt IMDi.

Resultatområde 48 Likestilling

Fylkesmannen personlig har tatt initiativ til å sette igang et forum med deltagere fra IMDI, Politiet, KS og Fylkesmannen. Hensikten med forumet er å bidra til en god dialog omkring blant annet etablering av flyktningemottak i kommunene.

Fylkesmannen har hatt en representant i en programkomite som arbeidet med å arrangere et kurs i aktivitets- og rapporteringsplikten for fylkesmennene våren 2010. På grunn av liten deltagelse ble det ikke noe av dette kurset.

Små stillingsbrøker er et tema som blir tatt opp i forbindelse med tilsyn etter sosialtjenesteloven og barnevernsloven.

Fylkesmannen har også bidratt med penger til videreføring av to lokale prosjekter i to ulike regioner med overskrift "samarbeid mellom barnehager og gutter i ungdomsskolen". Guttene fra ungdomsskolen deltar i barnehagens aktiviteter på ettermiddag eller i ferier. Det har vært svært stor interesse for disse prosjektene. I ett av prosjektene meldte 52 gutter sin interesse. En av barnehagene har fått ekstra midler til å lage film og samle dokumentasjon, slik at dette kan spres til andre kommuner/barnehager. Likestilling har vært tema på en fagsamling for kommunens barnehagemyndighet.

Vi har påbegynt et arbeid for å gå igjennom samfunnsdelen i kommuneplanene vi får på høring, og anbefaler at likestillingsperspektivet må integreres i planarbeidet.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 548 042,05	kr 0,00
42 Familierett	kr 288 403,38	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 729,45	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 0,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 0,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 1 084 870,94	kr 0,00
47 Integrering	kr 293 638,81	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 433 184,02	kr 0,00
Sum:	kr 2 648 868,00	kr 0,00

Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Fylkesmannen behandlet i 2010 tre klagesaker etter vergemålsloven. Alle gjaldt lån til verge av den umyndiges midler.

I tillegg til klagesakene skrev Fylkesmannen 12 brev til overformynderiet, kommunen, revisjonen og bruker.

Fylkesmannen avviklet i mai et to-dagers kurs for overformynderiene i Hedmark og Oppland. Kurset var et samarbeidsprosjekt mellom embetene i de to fylkene. KS Oppland var teknisk arrangør av kurset.

Fylkesmannen gjennomførte ikke tilsyn med overformynderiene i 2010.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMOP	3	
Sum	3	0

51.3 Forliksrådene

Fylkesmannen har i 2010 fortløpende behandlet saker om fritak for verv i forliksrådet og godkjenning av suppleringsvalg av medlemmer til forlikrådet.

51.4 Tilsynsråd for fengslene

Vi har i 2010 foreslått to nye medlemmer for perioden 01.01.2011 – 31.12.2012 til tilsynsrådet for Kriminalomsorgens region nordøst.

51.5 Tomtefestelov

Fylkesmannen har ikke behandlet saker etter tomtefesteloven i 2010.

51.7 Kommunale politivedtekter

Fylkesmannen har i 2010 mottatt forskrift om ny politivedtekt for Øyer kommune.

51.8 Hundeloven**Resultatområde 52 Borgerrettigheter****52.1 Fri rettshjelp**

Fylkesmannen i Oppland har i 2010 betalt ut 7 698 791 kr til advokatbistand i forbindelse med fri rettshjelp. Dette er en økning fra 2009 da det ble betalt ut 5 319 286 kroner.

I tillegg er det betalt ut 1 118 920 kroner til dekning av tolkeutgifter i forbindelse med fri rettshjelp. Det er også her en økning fra 2009 da det ble betalt ut 864 207 kroner.

Årsaken til denne økningen i tolkeutgifter og honorar til advokater i utlendingssaker, er at Oppland i løpet av det siste året har fått flere nye asylmottak. Totalt er det nå tolv asylmottak i Oppland.

Det er forutsatt at flere saker skal behandles elektronisk. Fylkesmannen har gjennomført kurs for advokater og har dessuten besøkt enkelte advoktkontorer for å gi opplæring. Det har vært en økning i bruk av elektroniske skjemaer i 2010.

Det er ellers rapportert inn kvartalsvis på eget rapporteringsskjema til Statens sivilrettsforvaltning. I tillegg har vi rapportert til FMSF på antall elektroniske saker.

52.3 Navneloven

Det har i 2010 kommet inn tre saker, i alt 4 saker er behandlet dette året. Fylkesmannen har omgjort folkeregisterets vedtak i en av sakene. Det har heller ikke vært saker av prinsipiell karakter. I tillegg har det kommet inn noen søknader om navneendringer som er blitt videresendt til Skatt Øst.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer

Hovedgrunnlaget for oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer har Fylkesmannen, i samarbeid med fylkeskommunen, dokumentert i Regionplan for samfunnssikkerhet og beredskap for 2010 - 2013. I tillegg har Fylkesmannen innhentet og bearbeidet oversikt over regionale risiko- og sårbarhetsområder gjennom:

- kommunerettet virksomhet - utarbeidelse av "kommunebilder"
- beredskapstilsyn i kommunene
- regionalt planforumsmøter
- møter med enkeltkommuner i forbindelse med revisjon av overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse og/eller i beredskapsråd

Fylkesmannen har i perioden samarbeidet med NVE på plansaker i forbindelse med regionalt planforumsmøte i fylkeskommunal regi. Øvrige samarbeidsaktører innenfor risiko- og sårbarhetsutfordringer utgjøres av medlemmene i fylkesberedskapsrådet.

Det har vært gjennomført to møter i fylkesberedskapsrådet i 2010.

Følgende temaer knyttet til risiko- og sårbarhetsforhold har vært diskutert i fylkesberedskapsrådet:

- Kraftsituasjonen
- Øvingsstatus i fylket
- Radonfaren i fylket
- Trusselvurdering v/PST
- Digitalt nødnett
- Utfall av mobildekning
- NVE - øvelse

53.2 Samfunnsplanlegging

Fylkesmannen har deltatt fast en gang i måneden på regionalt planforum i regi av fylkeskommunen for å ivareta samfunnssikkerhet og beredskap i samfunnsplanleggingen. Regionalt planforum er i forhold til samfunnssikkerhet i plan - det viktigste møtestedet for Fylkesmannen til å fremme klare forventninger og krav direkte til kommunene i forkant av planprosesser. For inneværende år har Fylkesmannen avholdt to møter om ROS med Statens vegvesen i forbindelse med ny E-6.

Fylkesmannen har i perioden vært aktiv i sin pådriverrolle på området beredskapsmessige hensyn i arealplanlegging. I 2010 ble det gjennomført plansamling for alle kommunene over to dager med blant annet tema om risiko- og sårbarhetsanalyser i arealplanlegging. I tillegg er det gjennomført to beredskapskontaktmøter for alle kommuner med ROS og BIS som temaer. Gjennom tilsyn formidler Fylkesmannen nasjonale retningslinjer og krav til kommunene på samfunnssikkerhet i forhold til samfunnsplanlegging.

Fylkesmannen har gjennom sin planbehandling av i alt 47 kommuneplaner og 293 reguleringsplaner fremmet innsigelse til en kommuneplan og elleve reguleringsplaner for manglende innhold i risiko- og sårbarhetsanalyser og manglende oppfølging av pålegg innenfor samfunnssikkerhet.

53.5 Planlegging innen kraftforsyning, flom- og skredfare

Samfunnssikkerhet i plan er et gjennomgående tema i Fylkesmannens kontakt med kommunene og regionale etater. Fylkesmannen har et betydelig samarbeid med NVE. Kraftforsyning har vært tema både i fylkesberedskapsrådet og kontaktmøter med kommunene. Vi vurderer søknader på kraftverk om tiltaket er konsesjonspliktig og gir ev innspill til manglende utredninger. Fylkesmannen har dialog med NVE og kommunene ifm kraftforsyningsberedskap ved lengre strømbortfall.

Fylkesmannen ga innspill på tiltak ifm NVEs landsomfattende kartlegging av skredfare mot eksisterende bebyggelse sommeren 2010. Ett av tiltakene handlet om behovet for å tilgjengeliggjøre analoge skredkartdata i kommunene over til digital form.

Når det gjelder flom spesielt i forhold til sidevassdrag, foregår det en god samhandling mellom kommuner, NVE og Fylkesmannen på registrering/kartlegging av bekker/elver med farepotensial i seg ifm arealplanlegging. Utfordringen er manglende kapasitet og ressurser til å utarbeide flomsonekart for aktuelle bekker/elver tilknyttet sidevassdrag.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Fylkesmannen i Oppland har for virksomhetsåret 2010 opprettholdt sin kommunerettede aktivitet på samfunnssikkerhetsområdet. Det er gjennomført to kontaktmøter med de beredskapsansvarlige i kommunene, hvor tema har vært beredskapsplanlegging, tilsyn etter ny lov om kommunal beredskapsplikt, øvingsplanlegging, arealplanlegging, risiko- og sårbarhetsanalyser, utfordringer i hht klima, fritaksordningen (VPV), atomberedskap, samt nytt krisestøtteverktøy CIM m.m.

Det er det gjennomført to møter med brannsjefene i Oppland, hvor hovedtemaet har vært skogbrannberedskap, organisering av 110-sentraler samt digitalt nødnett. Informasjon om gassulykke i boligblokk på Otta, og kommunens håndtering av hendelsen har også vært dekket.

Det er i år kun gjort mindre revisjoner av Fylkesmannens kriseplanverk. Dette henger sammen med innføringen av krisestøtteverktøyet CIM. Neste år skal dette planverket integreres i CIM, og i den forbindelse vil det blir gjort en grundigere revisjon av planverket.

Tilsyn er et viktig virkemiddel i Fylkesmannens veiledningsrolle overfor kommunene for å forbedre kommunens beredskapsarbeid. Ny lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven), som ble gjort gjeldende fra 2010, stilte en del krav til kommunene når det gjaldt beredskapsplanlegging. Tilsynet ble etter loven spisset mot risiko- og sårbarhetsanalyser samt kommunens beredskapsplanverk for å tilfredsstille de nye krav.

Følgende har vært tema under tilsyn i 2010:

- Samfunnssikkerhet og beredskap i planprosesser (kommuneplanen, reguleringsplanen (BIS))
- Kommunens hendelsesbaserte risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)
- Krisehåndtering
- Personellsikkerhet etter sikkerhetsloven.

Det ble gjennomført 6 tilsyn i 2010 i følgende kommuner:

- Gausdal
- Nord-Aurdal
- Jevnaker
- Vestre Slidre
- Øystre Slidre
- Sel

Gjennomgående mangler det rutiner og systemer i den daglige planlegging og drift vedrørende temaet samfunnsikkerhet og beredskap. Imidlertid er det en bedring å spore i enkelte kommuner som allerede har forbedret sitt planverk ihh til nytt lovverk. Bevisstheten rundt samfunnsikkerhet er blitt høyere jfr. de ulike ras og flomulykker som har vært i den senere tid.

54.2 Øvelser

Fylkesmannen har gjennomført øvelser for kommunens krisestab etter utarbeidet "triomodell". De faste kommunetrioenes øves ved at to av kommunene, i samarbeid med Fylkesmannen, planlegger og gjennomfører øvelse for den tredje kommunen. I tillegg til kommunale planer (scenarieavhengig), har hovedfokuset på øvelsene vært stabsrutiner, samarbeid med politiet, og informasjonshåndtering. Fylkesmannen har utarbeidet øvingsvurderinger, med bla. oppfølgingspunkter og krav til tilbakemeldinger, etter hver øvelse. I 2010 er det gjennomført øvelse i kommunetrioen som nevnt under. Kommunen med fet skrift er blitt øvet:

- Skjåk, Lom, **Vågå**
- Øyer, Gausdal, **Lillehammer**
- Vang, Øystre Slidre, **Vestre Slidre**
- Gjøvik, Østre Toten, **Vestre Toten**
- Jevnaker, Lunner, **Gran**

Fylkesmannen har deltatt i planlegging og gjennomføring av NVEs øvelse. I tillegg til representanter fra de involverte fagsektorene, deltok også Fylkesmannens kriseledelse, fylkesberedskapsrådet, samt representanter fra tre kommuner.

54.6 Regional samordning

Fylkesmannen har, i samarbeid med de kommunale brannvesen, representanter for skogbruksnæringen, samt to flyklubber i fylket, etablert en interkommunal skogbrannovervåkingsavtale. Skogbrannovervåkningen driftes av 110-sentralen på Gjøvik.

Vernepliktsverket (VPV)

Fritaksordningen med fremmøte i Forsvaret ved mobilisering er en ordning som skal sørge for å ivareta Totalforsvarets beredskap ved mobilisering. Ordningen innebærer at det kan søkes fritak for personer som dekker samfunnskritiske funksjoner. I 2010 ble regelverket gjennomgått med henblikk på en forenkling og effektivisering av systemet. Imidlertid er dette arbeidet stoppet noe opp. Det er foreslått overfor Forsvarsdepartementet at fritaksordningen må konsekvensutredes nærmere før nytt regelverk kan iverksettes. Vernepliktsverket (VPV) håper at nye rutiner kan innføres i løpet av 2011, og at fritaksordningens behov skal ivaretas på en mer effektiv og smidig måte fra januar 2012.

Fylkesmannen er rapporterende ledd (RL) i ordningen og ivaretar søknadsprosedyren fra de ulike krigstidsoppsetninger (SKOP) samt rapportering til VPV. Fylkesmannen fører register for sitt fylke over de fritaksberettigede.

Fylkesberedskapsrådet

Fylkesberedskapsrådet i Oppland er sammensatt av alle statlige etatssjefer med fylkesmannen som leder. Rådet har fast to møter i året. Kraftsituasjonen (produksjon og magasinfilfilling) har vært gjennomgående tema på begge møter. Ved ett av møtene ble det informert om politiets (PST) årlige trusselvurdering. FORF er medlem av fylkesberedskapsrådet.

54.8 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen har deltatt på to møter med DNK for å forberede innføring av digitalt nødnett i Oppland.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe innen brannvesenet som utreder en sammenslåing av 110-sentralene i Hedmark og Oppland, blant annet med bakgrunn i innføringen av digitalt nødnett.

54.9 Atomberedskap og strålevern

I våre to årlige dialogmøter med de kommunale beredskapsansvarlige har hovedtemaene vært hentet fra Statens stråleverns oppgaveportefølje, herunder den regionale og kommunale atomberedskapen, utfordringer knyttet til radon, og utfordringer knyttet til ikke-ioniserende stråling. Noe av dette har også vært tema på våre to møter i fylkesberedskapsrådet hvor ABU inngår.

Fylkesmannen har deltatt på varslingsøvelsene til Statens strålevern.

54.10 Beredskap innen kraftforsyning

Fylkesmannen har videreformidlet varslere fra NVE ut fra risikovurderinger basert på varselets innhold, og/eller ut fra føringer gitt i varselet. Fylkesmannen har gjennomført sær møte med NVE for å drøfte flomprognoser og - utsikter.

Fylkesmannen har, på begge av årets fylkesberedskapsrådsmøter, drøftet kraftforsynings-situasjonen. Dette er også drøftet på vårens dialogmøte med de beredskapsansvarlige i kommunene.

Det er utarbeidet dambruddsølgekart for de største dammene i Oppland.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Beredskapsstaben ble i høst utvidet til en Samordnings- og beredskapsstab, organisert direkte under fylkesmannen, og med fylkesberedskapssjefen som stabssjef. Nye lokaler for krisehåndtering ble i denne forbindelsen etablert. En faglig oppdatering av Fylkesmannens krisestab vil bli gjort første halvår 2011 i forbindelse med bla. opplæring i CIM.

Fylkesmannen ivaretar driften av det graderte sambandet iht. til gjeldende lover og forskrifter.

55.2 Krisehåndtering

Under pandemien har Fylkesmannen hatt en daglig monitorering, ivare tatt rapportering til og fra sentralt-, regionalt- og lokalt nivå, deltatt i telefonmøter initiert av Helsedirektoratet, samt gjennomført nødvendige interne møter med aktuelle fagansvarlige.

Askeskyene fra Island ble stort sett håndtert som nevnt ovenfor, om en i noe mindre omfang.

Fylkesmannen har fulgt DSBs mal for ukentlig rapportering. I tillegg er det rapportert særskilt for enkelte hendelser på fastlagt rapporteringsmal.

Fylkesmannen har videreformidlet varslere fra sentrale myndigheter ut fra risikovurderinger basert på varselets innhold, og/eller ut fra føringer gitt i varselet.

Fylkesmannen har gjennomført regionsvise presentasjoner av CIM for kommunene. Her har 22 av fylkets 26 kommuner deltatt, og disse har også tatt i bruk verktøyet for loggføring og rapportering. Resterende kommuner vil bli presentert for dette verktøyet tidlig i 2011.

55.3 Evaluering

Fylkesmannen har deltatt i Helsedirektoratets arbeid med evalueringen av pandemihåndteringen.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 102 535,99	kr 0,00
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 9 173,40	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 720 038,21	kr 225 700,93
52.9 Annet Borgerettigheter (rest 52)	kr 5 810,74	kr 0,00
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 676 408,26	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 1 094 311,78	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 470 163,84	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 9 630,52	kr 0,00
Sum:	kr 3 088 072,00	kr 225 700,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannen ivaretar samordningsansvar på flere områder, og evaluerer og utvikler stadig dette arbeidet i dialog med kommunene og samarbeidende instanser. Fylkesmannen leder NAV-forum, et viktig samarbeidsorgan for å sikre god samordning og utøving av tjenesten.

Fylkesmannen leder "Tilsynsforum Oppland", et organ som ivaretar samordningen av statlig tilsyn rettet mot kommunene, i henhold til kommunelovens kapittel 10A § 60e. Tilsynsforum samordner planlegging av tilsyn i en felles tilsynskalender, hvor blant annet tilsynsbelastningen på den enkelte kommune vurderes fortløpende. Hvor det er hensiktsmessig å planlegge og gjennomføre felles tilsyn med flere medvirkende etater, legges dette også inn i kalenderen. Rådmannsutvalget har fått planen for gjennomsyn før den endelig legges på nett og tilgjengeliggjøres offentlig. I 2010 ble det også bestemt at rådmannsutvalget fra 2011 tilbys en plass i Tilsynsforum med status som obesrvatør. Det har vært en positiv progresjon i arbeidet med tilsynsplanlegging, og det er et fravær av større konflikter knyttet til gjennomføring av tilsyn. Det er utarbeidet rutiner for å ivareta lovkravet når det gjelder eventuell iverksetting av vedtak om pålegg og sanksjoner av vesentlig betydning for tilsynsobjektet. Kommunene oppfordres regelmessig til å bruke resultater av tilsyn som grunnlag for eget forbedringsarbeid, og mange kommuner har en positiv tilnærming til tilsyn i tråd med dette. Formålet med samordningen av tilsyn og oppfølging er at kommunene skal møte en forutsigbar og samordnet Stat, og at læringseffekten av gjennomførte tilsyn skal bli større og mer effektiv.

Fylkesmannen har flere møtepunkt for dialog med kommunene, noe som er helt nødvendig for å utvikle og sikre hensiktsmessighet i metode og tilnærming, så vel som kvalitativt godt plan- og strategiarbeid.

Fylkesmannen møter alle kommunene i fylket gjennom de årlige regionmøtene, og det har for 2010 også vært arrangert "Brukerpanel" med ordførere, rådmenn og fagansvarlige fra kommunene. Brukerpanel er et ledd i styrings- og brukerdialogen. Embetsledelsen er til stede på alle samlingene. Formålet med brukerpanelet er å få innspill fra kommunene i forhold til å styrke og videreutvikle fylkesmannsrollen. Det inviteres til dialog innenfor seks områder, informasjon, samhandling, tilgjengelighet, kompetanse, myndighetsutøvelse og fornyingsarbeid.

Brukerdialogen gir mange nyttige tilbakemeldinger som tas med inn i det interne plan- og utviklingsarbeidet.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Fylkesmannen i Oppland har gjennom mange år hatt et sterkt fokus på omstilling og fornying i offentlig sektor. Vi ser nå at den røde tråden som har vært i satsingen de siste årene begynner å gi håndfaste og målbare resultater. Skjønnsmidler til fornying har medført mange gode omstillings- og forbedringsprosjekter med fokus på økt kvalitet og effektivitet i de kommunale tjenestene. For 2010 ble det fordelt 9,85 millioner kroner til 34 ulike fornyingsprosjekter i fylket, de siste åtte årene er det tildelt til sammen 73,2 millioner kroner til fornying. Formålet med tildelingen er å stimulere kommunene til å følge opp regjeringens ønske om fokus på

fornyingsarbeid i kommunesektoren i tråd med regjeringens strategi for fornying av offentlig sektor. Vi ser en økende tendens til at flere kommuner ønsker å drive fornyingsprosjekter som flerkommunale satsinger og/eller i nettverk med andre kommuner. Fylkesmannen har derfor de tre siste årene driftet et styringsnettverk for kommunale ledere som støtte for gjennomføring av ulike prosjekter. Dette tilbudet er etterspurt, og en svært effektiv måte å arbeide på; det er forpliktende, men bidrar også til samarbeid, støtte, erfaringsutveksling og veiledning. For å sikre ytterligere erfaringsdeling og læring fra de ulike fornyingsprosjektene, arrangerer Fylkesmannen i samarbeid med KS en årlig Fornyingskonferanse. Nesten alle fylkets kommuner deltar på denne konferansen, som bidragsytere og deltakere. Ideen er å sette fokus på aktuelle temaer, presentere gode eksempler og lære av hverandre. På konferansen tildeles en kommune "Fylkesmannens fornyingspris" for et vellykket prosjekt gjennomført og støttet gjennom skjønnsmidler til fornying. For 2010 ble Sør-Aurdal kommune tildelt prisen.

I 2010 har Fylkesmannen sammen med KS driftet et ledernetverk med fokus på implementering av resultater fra innbyggerundersøkelser inn i de kommunale styringssystemene. Ideen kom opprinnelig fra et samlet rådmannsutvalg. Prosjektets gjennomføring ble sikret gjennom tildeling av skjønnsmidler til fornying. Arbeidet har foregått i den enkelte deltakerkommune i dialog med folkevalgte og innbyggere. Fylkesmannen og KS har sørget for faglig nettverksstøtte gjennom 4 dagssamlinger og tilretteleggelse av oppgaver og praktisk nettverksbistand. De ulike nettverkstilbudene har blitt svært godt mottatt av kommunene, og vi regner med at alle kommuner i fylket vil ha deltatt i en eller annen sammenheng i løpet av 2012. Formålet med alle nettverk er fokus på strategi, mål, resultater, effektivitet og ikke minst; økt kvalitet i de kommunale tjenester rettet mot innbyggerne.

Fylkesmannen har gjennomført styringsdialog med alle kommuner i fylket, gjennom de årlige regionmøtene. Mye av grunnlaget for tematikken i møtene dannes gjennom utarbeidelse og utsendelse av det vi kaller "Kommunebildet", en statusrapport over kommunene i de ulike regionene, dannet ved bearbeidelse av Kostratall, tilsyns- og klagesaksbehandling. Embetet har en egen strategisk kommunerettet gruppe sammensatt av representanter fra de ulike avdelingene. Gruppen har et hovedansvar for å arbeide frem Kommunebildet med tilhørende analyse og kommentarer innenfor de enkelte fagområder.

Fylkesmannen i Oppland gjennomfører brukerpanel og evalueringsmøter hvor kommunene blir bedt om å gi embetet tilbakemeldinger, noe som igjen bearbeides og tas med i planlegging og strategiarbeid. Rådmannsutvalget og KS er to andre viktige samarbeidspartnere hvor god dialog danner grunnlaget for forbedringer og utvikling.

Kommunene i Oppland har gjennomgående gitt tilbakemeldinger om at det er krevende å forholde seg til stadig skiftende satsinger og programmer fra sentralt hold. Fylkesmannen har derfor prioritert å holde en "rød tråd" i sitt fornyingsarbeid, hvor skjønnsmidler, Fornyingskonferansen, ledernetverk, veiledning og dialog danner fundamentet for alt fornyingsarbeid. Dette skaper forutsigbarhet for kommunene hva gjelder møteplasser og metodikk, samtidig som det åpner for både nødvendig og ønskelig variasjon i faglig tematikk.

Ved å koordinere satsingen blir de ulike tiltak satt i riktig sammenheng, og det er en hovedansvarlig for koordinering av det kommunerettede arbeidet ved embetet. Samarbeidspartnere har således en navngitt kontaktperson som utvikler, følger opp, tilrettelegger og veileder. De senere årene har det vært stabilitet i denne stillingen, noe som også har bidratt positivt til å gjennomføre og videreutvikle tiltak.

Fylkesmannens arbeid med omstilling og fornying preges av at embetet har en uttalt strategi hvor en ønsker å være offensiv og nytenkende i nært samarbeid og i tett dialog med kommunene og KS.

Embetet vektlegger å stadig utvikle mest mulig effektiv metodikk i arbeidet, og mange oppgaver løses derfor på tvers i embetet, så vel som i nettverk mellom kommuner. Både internt og ekstrent legges det opp til å sikre erfaringsdeling og god læring mellom aktørene.

Det er en målsetting om at de ulike fagavdelingene ved embetet i stadig større grad trekkes inn i arbeidet med kommunebildet gjennom det løpende arbeidet avdelingene utfører i kontakt med kommunene.

Slike erfaringer kan benyttes til strategisk planlegging, risikobaserte tilsyn, møte- og konferansevirksomhet med mer.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen leder arbeidet i Tilsynsforum Oppland, et organ opprettet for å ivareta samordningen av statlig tilsyn rettet mot kommuner i henhold til kommunelovens kapittel 10 A § 60e. Deltakere er alle Fylkesmannens avdelinger med kontroll- og tilsynsvirksomhet i tillegg til Arbeidstilsynet, Mattilsynet og IMDi. UDI har

foreløpig observatørstatus.

Forumet samordner planlegging av tilsyn i en felles tilsynskalender i henhold til lovens intensjon, noe som blant annet innebærer en vurdering av den enkelte kommunes tilsynsbelastning. Det er videre utarbeidet egen rutine for å ivareta lovkravet hva angår iverksetting av vedtak om pålegg og sanksjoner av vesentlig betydning for tilsynsobjektet. Resultater av tilsyn brukes aktivt av embetet for å fremme læring, blant annet gjennom arbeidet med å lage "kommunebilder", en statusrapport over kommunene i fylket basert på kostradata, klagesaker, tilsynsrapporter og andre kilder. Embetet mener mange har mye å lære av egne og andres tilsynserfaringer, og oppfordrer kommunene til å tenke positivt rundt tilsyn. Som et resultat ser vi at mange kommuner bruker erfaringer fra tilsyn til eget system- og kvalitetsforbedringsarbeid. Det er en positiv dialog med kommunene rundt tilsynsvirksomheten og svært få konfliktområder. Samarbeidet mellom de ulike etatene i Tilsynsforum er også positivt, og danner grunnlag for bedre kunnskap om hverandres metodikk og tilnærming, i tillegg til at det fremmer samarbeid om planlegging og gjennomføring av tilsyn. Rådmannsutvalget har fått oversendt forslag til tilsynskalender før den legges ut offentlig, og i 2010 bestemte Tilsynsforum etter forespørsel fra Rådmannsutvalget, at utvalget inviteres til å møte med en observatør til møtene i Tilsynsforum. God dialog er viktig for godt tilsynsarbeid. Hensikten med opprettelsen av Tilsynsforum Oppland er å ivareta lovkrav, at kommunene skal møte en forutsigbar og samordnet stat og at læringseffekten av gjennomførte tilsyn skal være effektiv og godt ivaretatt. Denne hensikten anses som nådd.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i Kommuneloven

I løpet av 2010 ble kommunenes vedtak om årsregnskap for 2009, årsbudsjett for 2010 og vedtatte økonomiplaner for perioden 2010-2013 kontrollert i forhold til Register om betinget kontroll (ROBEK). Gjennomgangen i 2010 ga ikke grunnlag for innmeldinger. Ettersom ingen av kommunene i Oppland var registrert her ved inngangen til 2010, var antallet ROBEK-kommuner i fylket 0 gjennom hele året.

Fylkesmannen har i 2010 ikke gjennomført lovlighetskontroll av vedtak om årsbudsjett eller økonomiplan i noen kommuner i fylket på eget initiativ. Det ble fremmet krav om lovlighetskontroll av vedtak om innføring av eiendomsskatt i en kommune. Kravet ble behandlet av kommunestyret, som avviste kravet under henvisning til at tidsfristen ikke var overholdt. Kommunestyret vedtok likevel å sende saken til Fylkesmannen for vurdering etter kl.§ 59 nr.5. Fylkesmannen konkluderte med at man ikke ville foreta lovlighetskontroll.

Fylkesmannen har svart på Kommunaldepartementets spørreundersøkelse om oppfølging av ROBEK-kommuner, selv om Oppland ikke har hatt noen kommuner på lista i 2010. Det er der opplyst at det i Oppland har vært sterkt fokus på veiledning/oppfølging av kommuner før de kommer i en ROBEK-situasjon. Fylkesmannen har i 2010 gjennomført møter i 2 kommuner for å bevisstgjøre kommunene om at det er behov for driftsmessige tilpasninger til den økonomiske situasjonen.

Fylkesmannen har ikke behandlet vedtak om låneopptak fra kommuner i 2010, da det ikke er kommuner registrert i ROBEK. To vedtak om låneopptak fra interkommunale selskaper (organisert etter lov om interkommunale selskaper) er behandlet og godkjent. Fylkesmannen behandlet i 2010 sju vedtak om kommunal garanti. Seks av vedtakene gjaldt samme formål (Valdres folkemuseum). Alle vedtakene ble godkjent

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Det har ikke vært kommuner i ROBEK-registeret i Oppland i 2010. Fylkesmannen har imidlertid gitt en vurdering og analyse av den finansielle stillingen i alle kommunene i fylket. Dette er gjort tilknyttet arbeidet med Kommunebilder som omfatter alle 26 kommuner. Kommunebildene er presentert regionvis for administrativ og politisk ledelse i kommunene. I tillegg er dokumentene lagt ut på Fylkesmannens hjemmeside. På møtene med kommunene er det orientert om ROBEK-bestemmelsene og henstilt til kommunene om å foreta grep som bidrar til en økonomi i balanse. Enkelte kommuner ligger i faresonen for å komme på ROBEK-lista, dersom underskudd fra 2008 ikke dekkes inn i 2010. En av kommunene ble tildelt skjønnsmidler til et fornyingsprosjekt med sikte på å snu en negativ økonomisk utvikling. Dette ser ut til å ha gitt resultater. Forøvrig har Fylkesmannen, etter forespørsel fra kommunene, deltatt på møter hvor det er uttrykt bekymring for den økonomiske situasjonen.

Fylkesmannen har veiledet og informert om regelverk og endringer av regelverk på økonomiområdet. Fylkesmannen har innhentet oversikt over hvor langt kommunene har kommet i å tilpasse seg kravene i ny finansforskrift som trådte i kraft 1.juli 2010. Fylkesmannen mener at kommunene i Oppland har arbeidet seriøst med å tilpasse seg den nye forskriften. Alle kommunene har rapportert at de i løpet av året skal ha vedtatt nytt finansreglement som er kvalitetssikret av uavhengig instans. Nye rutiner for rapportering om finansforvaltningen er også under etablering.

Fylkesmannen har prioritert ressurser til veiledning tilknyttet KOSTRA i 2010. Dette gjelder både rapportering og bruk av KOSTRA-data. I forbindelse med rapporteringen har Fylkesmannen utpekt kontaktpersoner som kommunene kan henvende seg til når det gjelder de ulike skjemaene for tjenesterapporteringen. Fylkesmannen har også fulgt opp kommuner med sen rapportering spesielt for å bidra til at KOSTRA-databasen for Opplands del blir mest mulig komplett. Når det gjelder bruk av KOSTRA-data, vises det til arbeidet med regionvise Kommunebilder. Dette arbeidet ble startet opp i 2005 og har senere blitt videreutviklet. Bruk av KOSTRA-data spiller en sentral rolle i disse bildene. Det er gjennomført intern opplæring ved Embetet i bruk av KOSTRA-databasen i SSB. Fra kommunene er det gitt positive tilbakemeldinger på nytteverdien av Kommunebildene. Fylkesmannen har analysert nøkkeltall for eiendomsforvaltningen for 2009. Det er vist tall for alle kommunene i Oppland og sammenlignet både med gjennomsnittstall for fylket og for hele landet. Analysen er lagt på Fylkesmannens hjemmeside, med oppfordring til kommunene om å vurdere om det er rapportert riktig og bruke tallene til å vurdere hvor effektivt eiendomsforvaltningen drives i egen kommune. Dette vil det bli mer fokus på i 2011.

Fylkesmannen har gitt veiledning og informert kommunene om kommuneproposisjonen, kommuneopplegget i statsbudsjettet og om inntektssystemet. Fylkesmannen, i samarbeid med KS, arrangerte samling for kommunene om kommuneproposisjonen og status for kommuneøkonomien den 18. mai 2010 med statsråden som en av innleiderne. Fylkesmannen i Oppland har også brukt hjemmesida aktivt som informasjonskanal på dette området. Alt materiell som Fylkesmannen har fått gjennom møter med departementet er videreformidlet til kommunene.

Fylkesmannen har fordelt en restpott av skjønnsmidler for 2010 til fornyingsprosjekter og fordelt mesteparten av skjønnsrammen for 2011. Fylkesmannens ulike fagavdelinger har vært involvert i arbeidet. Restpotten av 2010-rammen utgjorde 9,85 mill. kroner og ble fordelt til 34 fornyingstiltak. For 2011 har Fylkesmannen holdt igjen 11,2 mill. kroner av skjønnsrammen til fornyingsprosjekter.

Utviklings- og omstillingsprosjekter finansiert gjennom skjønnsmidler i 2010 ble rapportert i henhold til bestillingen i elektronisk skjema på fmnett.

Fylkesmannen har fulgt opp departementets forespørsler tilknyttet vårt arbeid med kommuneøkonomi innenfor de angitte frister. Det er innhentet sluttrapporter fra kommunene om bruk av vedlikeholdstilskuddet i 2009 i tråd med departementets forespørsel. Dataene er videresendt departementet. Videre er det innhentet oversikt over status for finansforvaltningen, som også er oversendt departementet.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMOP	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0	0	0		

63.2 Valg

Det har ikke vært arbeidet særskilt med valg i 2010

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

I 2010 ble det behandlet ni klager over avslag på krav om innsyn etter offentleglova § 32. Det var ingen klagesaker etter forvaltningsloven § 21 annet ledd (partsinnsyn).

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Fylkesmannen har ikke mottatt nye inndelingssaker i 2010. En sak om kommunegrensen i en innsjø er oversendt departementet for behandling. En sak som gjelder overføring av en privat skogteig fra en kommune til en annen er under behandling.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Det er betydelig interkommunalt samarbeid i fylket. Alle tilgjengelige samarbeidsformer er i bruk. Når det gjelder den nye vertskommunemodellen, har Fylkesmannen mottatt orienteringer om ni slike samarbeid, slik kommuneloven § 28e nr. 4 fastsetter. Det antas imidlertid at det kan være noe underrapportering her, og det ble derfor minnet om plikten til å rapportere til Fylkesmannen.

Fylkesmannen oppfordrer til interkommunalt samarbeid i alle fora der dette faller naturlig.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Rapporteringen er fulgt opp tertialvis på: <http://rapportering.fylkesmannen.no/>.

Det kan likevel nevnes at Fylkesmannen har behandlet 131 klagesaker etter plan- og bygningsloven. I 26 av disse sakene fikk klager medhold i sin klage. Saksbehandlingstiden har i 2010 vært lenger enn tidligere, men antall saker som ligger til behandling ved utgangen av 2010 er halvert i forhold til ved utgangen av 2009.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Fylkesmannen mottok en søknad om forhåndstiltredelse, men saken ble trukket på grunn av at partene inngikk en avtale. Fylkesmannen har således ikke behandlet saker om ekspropriasjon i 2010 og det ligger ingen saker til behandling ved utgangen av året.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMOP	0	0	0	
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMOP	0	0	0	
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
62 Kommuneøkonomi	kr 367 797,69	kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 1 459 146,35	kr 0,00
Andre oppgaver under KRD	kr 883 894,65	kr 0,00
Sum:	kr 2 710 838,00	kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Levekår og sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Det er utfylt fullstendig rapporteringsskjema til Statens helsetilsyn pr. 21. januar, og antall saker og saksbehandlingstid er lagt inn i sysam.

Totalt behandlede saker i 2010 var 140. Sakene fordelte seg slik: 134 saker etter lov om sosiale tjenester i Nav §§ 18 og 19, 2 saker etter § 20 og 3 saker etter § 21.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er tre måneder. 26 saker har en behandlingstid mellom 4 og 6 måneder mens 8 saker har en behandlingstid på mer enn 6 måneder.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen - formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Helse- og sosialavdelingen har hatt sekretæransvar i NAV forum Oppland, regional samarbeidsarena mellom KS, Fylkesmannen og NAV Oppland. Det var fire møter i 2010.

NAV Forum har blant annet hatt fokus på å få til en mer langsiktig utvikling av veilederkompetansen i NAV, og har inngått avtale om fortsatt samarbeid med Høgskolen på Lillehammer om et etterutdanningstilbud tilsvarende 30 studiepoeng.

Ny lov om sosiale tjenester i NAV og de nye kravene til internkontroll har vært tema på Fylkesmannens fagdag for ledere. KVP-prosjektet arrangerte i tillegg en kursdag som var åpen for alle ansatte i NAV, og der de nye lovbestemmelsene ble gjennomgått. Andre tema på fagdag for ledere har vært informasjon fra Pasient- og

brukerombudet i Hedmark og Oppland.

Kvalifiseringsprogrammet har vært tema på alle møter i NAV forum. I høsthalvåret stod NAV forum Oppland som arrangør for to regionale fagdager i forbindelse med avslutning av KVP-prosjektet. Her ble imidlertid deltagelsen langt lavere enn forventet.

Samarbeidet mellom Helse- og sosialavdelingen og NAV Oppland om felles fagdager for ansatte i og utenfor NAV har fortsatt. Våren 2010 ble det arrangert en godt besøkt samling over to dager med fokus på tiltak for ungdom. Her var også fagmiljøene innen psykisk helsevern trukket aktivt inn. Fagdage har som tidligere vært fulgt opp lokalt av frikjøpte veiledere, jf. resultatområde 73.3.

Generelt har det vært en økende etterspørsel i forhold til informasjon om sosiale tjenester i NAV. Høsten 2010 ble det gjennomført to heldagssamlinger for alle NAV-ansatte i henholdsvis Valdres og Lillehammer, med utgangspunkt i oppfølgingsmodellen, og koordinert med informasjon om statlige virkemidler i NAV. Fra deltagerens side var det gode tilbakemeldinger på denne måten å samordne informasjon på.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Det er lagt stor vekt på bruk av kompetanseveiledere i opplærings- og oppfølgingsarbeid på de lokale NAV-kontorene, selv om ressursene ble redusert fra vel to årsverk i vårhalvåret til vel ett årsverk fra 1. august. Det vises ellers til løpende resultatrapportering på området, og sluttrapport oversendt Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Måltall for 2010: 349 igjennomsnitt. pr. 31.12. var det inne 380 deltakere på KVP.

I april og mai foretok KVP prosjektet kvalitetsinnsyn i alle NAV kontor.

I de sakene som ble gjennomgått vises kvalitativt godt arbeid og at brukers individuelle behov blir ivaretatt. Kontorene ble anbefalt å oppdatere/etablere gode, skriftlige rutiner for KVP-arbeidet. For å minske sårbarhet anbefalte prosjektet at det var en fordel om flere hadde KVP som sitt arbeidsområde og at det burde legges mer vekt på tverrfaglig samarbeid, både i og utenfor kontoret, for å stimulere til helhetlig tenkning og oppfølging rundt den enkelte tjenestemottaker.

Oppland fylke hadde hele året flere deltakere enn gjennomsnittlig måltall. Oppland hadde også godt resultat ifht antall deltakere med overgang til arbeid, aktivitet og utdanning omlag 50 %.

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

Fylkesmannen arrangerte i mai et to-dagers kurs for økonomirådgivere/ gjeldsrådgivere. Kurset var laget både for nyansatte og mer erfarne rådgivere.

I november arrangerte Fylkesmannen et to-dagers kurs for viderekomne rådgivere. Målgruppen for kurset var primært økonomiske rådgivere i NAV, men også andre med tilknytning til arbeidet med økonomisk rådgivning kunne delta. Kurset bygget på grunnkurset i økonomisk rådgivning, og deltakerne måtte ha kunnskaper som minimum tilsvarte dette grunnkurset.

Det er gitt økonomiske midler til fire faglige fora for økonomisk rådgivning, og alle kommuner i fylket deltar nå i denne typen nettverk. I en av regionene har det blitt utarbeidet et opplegg for undervisning i ungdomsskolen, og "pilot" gjennomføres i januar 2011.

73.5 Boligsosialt arbeid

Fylkesmannen har forvaltet tilskudd til boligsosialt arbeid på vegne av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Sel, Lillehammer, Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Gran og Lunner kommuner har mottatt tilskudd i 2010 med tilsammen kr 4.375.000. Tilskuddene er vurdert i nær sammenheng med tilskudd til kommunalt rusarbeid.

Informasjon om retningslinjer for tilskudd til boligsosialt arbeid, barnefattigdom og kommunalt rusarbeid i 2011 ble formidlet til aktuelle ledere i og utenfor NAV på fagmøte 8. november. Møtet ble etterfulgt av en søkerkonferanse der også ansatte på fagområdene var invitert.

Fagmøte for ledere i NAV har ellers hatt fokus på avtaler om samarbeid mellom kommunene og fengsler når det gjelder bolig ved løslatelse, og dette vil bli fulgt opp i 2011.

I forbindelse med at Lillehammer og Gjøvik kommuner er tatt inn i Husbankens boligsosiale programsatsing, har fylkesmannen deltatt på flere samlinger og møter med disse kommunene.

Vi har i flere år sett at kunnskap om prosjektarbeid/ metodisk utviklingsarbeid har vært varierende i kommunene. I samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, Kommunal Kompetanse og Kompetansesenteret for rus og avhengighet region Øst, har Fylkesmannen derfor tilbudt prosjektledere i kommunene et fem dagers kurs i praktisk prosjektarbeid i 2010. Evalueringen fra deltagerne var svært god, og kurset følges opp i 2011.

73.6 Barnefattigdom

Fylkesmannen har bistått Arbeids- og velferdsdirektoratet med vurdering og prioritering av søknader om tilskudd over kap. 621.63. Vågå og Skjåk kommuner fikk innvilget midler, i tillegg til at Dovre, Gjøvik og Valdreskommunene (seks kommuner) videreførte sine prosjekter. Prosjektet i Valdres er nasjonal pilot i forhold til tiltak for ungdom.

Tema barnefattigdom ble tatt opp med alle NAV-lederne i fylket på en av deres fagdager i mai, og tre av prosjektene i fylket formidlet sine erfaringer.

Vedrørende informasjon til kommunene ellers, vises det til resultatområde 73.5.

Ressursrapportering

Refusjon fra fullmakt er ikke registrert på 1510 med resultatområde. Korrigert beløp for følgende resultatområder:

733: -51 688,32

739: 364 580,74

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 413 311,68	kr 0,00
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 391 138,71	kr 0,00
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 108 687,07	kr 0,00
Andre oppgaver under AD	kr 303 068,53	kr 0,00
Sum:	kr 1 216 205,00	kr 0,00

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering – nasjonal strategi

Alle 26 kommuner i Oppland har definert systemansvar for individuell plan i kommunene, men at det i varierende grad sikres samhandling på tvers gjennom sektorovergrepene i kommunenes kvalitetssystem. Når det gjelder koordinerende enhet for habiliterings- og rehabiliteringstjenester er det også variasjoner iht. hvor langt kommunene er kommet i arbeidet. Alle kommuner har definert en slik enhet, men det er store variasjoner i hvordan kommunene har forankret denne, hvor synlig og tilgjengelig den er og hvordan den fungerer i samhandling med samarbeidspartnere, herunder spesialisthelsetjenesten.

Fylkesmannen i Oppland bistår kommunene enkeltvis med råd og veiledning i forhold til kvalitetsutvikling og forbedring av dette. I tillegg viderefremmes en del informasjonsmateriell til kommuner via vår nettside og e-post

varsling.

I 2010 bistod Fylkesmannen i Oppland i arrangementet av Rehabiliteringskonferansen 2010 sammen med Sunnaas HF, Helse Sør-Øst RHF og Helsedirektoratet. Koordinerende enhet var overordnet tema.

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem

Av de kommunene i Oppland som har registrert personer under 50 år i sykehjem, er det i de fleste kommuner gjort en vurdering av boform, og det er utarbeidet Individuell plan. Det forekommer også at sykehjem benyttes som midlertidig tilbud. Dette er da i all hovedsak kortvarige opphold i påvente av at annet egnet botilbud blir gitt.

Gausdal, Vestre Toten, Jevnaker, Dovre, Gran, Østre Toten og Lillehammer oppgir en person som er under 50 år. Gjøvik kommune oppgir tre personer under 50 år.

Antall innrapporterte personer avviker noe fra foregående år, årsaken kan være ulik tolkning av oppdraget i denne registreringen hos den enkelte kommune. Det er mulig at noen kommuner kun rapporterer på beboere i alders- og sykehjem, og ikke tar med boform med heldøgns omsorg og pleie i innrapporteringen til Fylkesmannen.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2.linjetjenesten

Alle kommuner i Oppland har basisavtale med Sykehuset Innlandet HF, og KS Hedmark og Oppland har samarbeidsavtale med Sykehuset Innlandet HF sentralt.

I 2010 har det i Oppland vært høyt fokus på samarbeid mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten, og der er etablert en rekke samhandlingsprosjekt. Incentivene til dette har i stor grad vært knyttet til intensjoner og forventninger iht. samhandlingsreformen. En rekke samhandlingsprosjekt er etablert, og åtte prosjekter knyttet til lokalmedisinske sentra og kommunesamarbeid i Oppland er tildelt tilskuddsmidler til dette via Helsedirektoratet. Totalt utgjør dette 5,5 mill.

Av store prosjekter bør TRUST, Tiltak for Regional Utvikling av Samhandlingstjenester nevnes. Se <http://www.trustprosjektet.no/nyheter/>

Videre er SAM-AKS er relevant prosjekt å nevne. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Alderspsykiatrisk avd. i Sykehuset Innlandet HF og en rekke kommunale sykehjem.

Gjøvikregionen har også et stort samhandlingsprosjekt, "Samhandlingsreformen i Gjøvikregionen" med egen prosjektkoordinator og politisk forankring i kommunene og i regionen.

Fylkesmannen i Oppland bistår prosjektene med både råd, veiledning, og noe økonomisk støtte over fullmakter gitt av Helsedirektoratet. Fylkesmannen i Oppland har i 2010 sammen med KS og Sykehuset Innlandet HF også tatt initiativ til arbeide med forankring av regionale helseplaner som et ledd i å forsterke samhandling mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten.

76.2 Individuell plan

I forbindelse med arbeidet med etablering av NAV-kontor i samarbeid med NAV Oppland og "prosjekt kvalifiseringsprogrammet" har fylkesprosjektet satt fokus på individuell plan. Det er arbeidet med prosedyrer og valg av verktøy for brukere som har rett til individuell plan.

Kartlegging viser at alle kommunene har definert systemansvar i sin kommune, men det er i ulik grad implementert. Fylkesmannen vil fortsatt ha fokus på dette området.

Fylkesmannen i Oppland har hatt fokus på å øke bruken av IP (individuell plan) ved å oppfordre til økt bruk, IP var også med som en del av basisopplæringen overfor NAV ansatte.

Kvalitetsinnsyn i forbindelse med KVP prosjektet viste manglende dokumentasjon vedrørende om brukerne har IP eller var informert, men har takket nei.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Det er gitt løpende veiledning til kommunene der kvalitetsforbedring har vært tema. Fylkesmannen har avholdt kurs og konferanser, og har hatt oppfølging med enkeltkommuner i form av møter og/eller oppfølging av saksforbedringsrutiner. Forøvrig jobbes det med disse resultatkravene innenfor andre embetsoppdrag, herunder blant annet pasientrettighetsloven kap. 4A, sosialtjenesteloven kap. 4A og systemrevisjoner.

Kvalitetsarbeidet i NAV ble gjennomført ved at det ble laget eget opplæringstiltak for å styrke bruker og utøver (veileder). Det ble gitt tilbud om opplæringstiltaket til de lokale og regionale NAVkontorene, hvorav de fleste kontorene deltok på samlingene. Dette arbeidet fortsetter i 2011.

76.5 Felles digitalt nødnett

Ingen aktivitet i Oppland 2010 utover overvåkende virksomhet.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Gjennom pandemisituasjonen høsten 2009 og vinteren 2010 har alle kommunene fått oppdatert sine beredskapsplaner samtidig som planene har blitt iverksatt i praksis. Kommunene har løst utfordringene i forhold til pandemisk influensa på en utmerket måte.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fylkesmannen fikk inn 30 saker med anmodning om fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt i 2010. Av disse gjaldt ni henvendelser helsepersonell. Sakene behandles fortløpende når de kommer inn.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	9	1
Sum	9	

77.3 Særfradrag

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	33	26
Sum	33	

77.4 Førerkortsaker

Fylkesmannen i Oppland har behandlet totalt 931 saker i 2010, som er en økning på 59 % i forhold til 2009. Av dette er det 397 søknader om dispensasjon fra førerkortforskriften. Av disse ble 33 søknader avslått. Av dispensasjonssøknadene er det en markant økning i saker i forhold til diabetes, psykiske lidelser og rusmisbruk/medikamentbruk.

389 saker har vært oversendt Politiet med anmodning om inndragning av førerkort, en økning på 88 %. Av inndragningssakene er det størst økning på områdene hjertesykdom, psykiske lidelser og rusmisbruk/medikamentbruk.

Det har vært fremsatt syv klager på vedtak fattet av Fylkesmannen i Oppland. I tre av disse har klager fått medhold og vedtaket har blitt omgjort av Helsedirektoratet.

Fokus på legers meldeplikt til Fylkesmannen var et fortsatt satsnings- område i 2010. Det er avholdt flere foredrag for fastleger og leger i sykehus om meldeplikten og endringene i førerkortforskriftens helsekrav.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	931	19
Sum	931	

77.5 Pasientjournaler

En journal innlevert fra opphørt privat ØNH-praksis.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMOP	1
Sum	1

77.6 Rett til trygderefusjon

Vi har ikke blitt anmodet fra NAV om slike vurderinger i 2010.

77.7 Helse- og omsorgsmelding (tidligere Helse og sosialmelding)

Årsmeldingen for 2009 og 2010 vil bli slått sammen i en elektronisk melding som skal utgis i 2011.

77.8 Rettssikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i pasientrettighetsloven kap. 4A

Det er gjennomført tre konferanser om pasientrettighetsloven kapittel 4A. Opplæringen er ellers gitt gjennom utadrettet virksomhet i kommunene, foredrag, møter, brev og uttalelser, samt gjennom saksbehandlingen av innkomne vedtak. Eksempler på hva som er gjennomført:

Sekstimers valgfritt kurs for fastleger og sykehjemsleger i Oppland, med tema "Eldre med kognitiv svikt". Opplæring i reglene i pasientrettighetsloven kap. 4A var hovedtema.

Det er gjennomført opplæring for ledere og ansatte ved en privat helseinstitusjon.

Gjennomgang av reglene i pasientrettighetsloven kapittel 4A var tema på to turnusseminarer for medisinstudenter og fysioterapistudenter på Lillehammer.

I løpet av 2010 deltok Fylkesmannen i Oppland i et samarbeidsprosjekt "Sammen om kompetanseheving i pasrl. kap. 4A" med Undervisningssykehjemmet Haugtun. I prosjektgruppen satt også representanter fra tre kommunale sykehjem og en sykehjemslege. Prosjektet resulterte i nye sykehjemsprosedyrer for å forbedre kvaliteten på arbeidet med tvangsproblematikken og saksbehandlingen i forbindelse med vedtaksskriving. Disse skal formidles gjennom sykehjemsnettverket. Den fylkeskommunale tannhelsetjenesten var invitert i forbindelse med prosedyreutvikling.

Det er i 2010 arrangert to erfaringskonferanser sammen med Undervisningssykehjemmet. Målgruppen var ledere

og ansatte i sykehjem. Totalt var det ca. 65 deltakere.

Det er en økning i antall innkomne vedtak fra i fjor. Det er kun ett vedtak om tvungen tannbehandling i spesialisthelsetjenesten/ fylkestannhelsetjenesten i 2010. Dette antar vi er en underrapportering.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Oppland tar mål av seg til å bli et "Folkehelsefylke". Helse som turistnæring er i ferd med å forme seg. Fylkesmannen har et bredt nettverk av aktører både i kommunale og statlige etater som på en engasjerende og positiv måte holder fokuset på forebygging og helsefremmende arbeid oppe over hele fylket. Det er godt samarbeid med Fylkeskommunen.

Fylkesmannen i Oppland publiserte undersøkelsen: "Helsefremmende arbeidsplass 2008 - 2009" på slutten av året 2010. Dette var resultatet av et bredt samarbeidsprosjekt mellom en rekke statlige institusjoner, Arbeidstilsynet og Helsedirektoratet, med en spørreundersøkelse til virksomheter i syv fylker. Majoriteten av virksomhetene hadde etablert en helsefremmende personalpolitikk og et spekter av helsefremmende tiltak er utviklet innen fysisk aktivitet, ernæring, tobakksforebygging og psykisk helse og stress.

83.1 Folkehelsearbeid generelt

To rådgivere fra Helse- og sosialavdelingen har vært faste medlemmer av Fylkesmannens planteam med ukentlige møter. Det er gitt uttalelse på vegne av helse- og sosialavdelingen i til sammen 43 kommunale plansaker. I tillegg er det blitt utarbeidet innspill på folkehelsefeltet til årets kommunebilder. Det er også gjennomført månedlige møter med Oppland Fylkeskommune, med *helse i plan* som tema.

Folkehelsearbeid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	43	5
Sum	43	

83.2 Miljørettet helsevern

Gjennom deltagelse i planteam og helse i plan inngår miljørettet helsevern som et sentralt folkehelse tema. I forbindelse med planuttalelser fokuseres det på kommunenes forpliktelser, jf. kommunehelsetjenesteloven kap. 4a om miljørettet helsevern. Dette er spesielt knyttet til saker som omhandler bomiljøets betydning for befolkningens helse. Det har ut over plansaksuttalelser ikke vært klagesaker på dette området.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet, tobakk og seksuell helse

Det er høy aktivitet i folkehelsearbeidet i fylket, spesielt med tanke på lovfesting av folkehelsearbeidet, samhandlingsreform etc. I denne forbindelse har erfaringer med drift av ressursgrupper vist seg noe varierende.

Bra Mat: I samarbeid med Nasjonalforeningen, kommunale folkehelsekoordinatorer og fysiotek, har det for året 2010 vært gjennomført flere kurs.

Fiskesprell: Gjennom eksportutvalget for fisk har Fylkesmannen iverksatt kurs rettet mot barnehageansatte. Det har vært god geografisk spredning og flere barnehager har igangsatt spennende kostholdsendringer med økt fokus på fisk, frukt og grønt i barnehagehverdagen også i 2010.

FYSAK: I Oppland er 25 av 26 kommuner FYSAK-kommuner. Dette er nå en etablert institusjon og har i noen tilfelle blitt brukt som et tiltaksalternativ for brukere av kvalifiseringsprogrammet i NAV.

Idrett i skolen: Prosjektet er flerårig og drives i Lillehammerregionen som omfatter kommunene Øyer, Gausdal og Lillehammer. Fylkesmannen sitter i styringsgruppa. Det er regionrådet som er ansvarlig for driften og midler er blant annet bevilget gjennom idrettsforbundet. Her legges det til rette for enkel, daglig fysisk aktivitet med siktemål å skape mestringsfølelse hos alle elevgrupper.

Treningskontakter: Treningskontaktmodellen i Oppland er initiert av folkehelseprogrammet. Målet er å bygge en treningskontaktmodell for å stimulere frivillige lag og foreninger til å kunne bistå med lavterskeltilbud i fysiotekene. Valdresregionen har også i 2010, markert seg spesielt aktiv på området, og Valdres videregående skole har gjennom ungt entreprenørskap bygget opp et spennende tilbud som bidrar til likemannsoppfølging.

Verdens Tobakksfrie dag: Det ble samarbeidet med NSF, landsgruppa av helsesøstre i Oppland når det gjaldt lokale markeringer på kommunenes helsestasjoner. Nasjonalforeningen en sentral samarbeidspart og organisator hvert år. Tannhelsetjenesten i fylket bidro aktivt til markeringen på lokale tannklinikker. Flere videregående skoler i fylket arrangerer også markeringer i tilknytning til VTD hvert år.

Røykesluttkurs: Nasjonalforeningen for folkehelsen har ansvar for å annonsere og gjennomføre røykesluttkurs i fylket. Alle planlagte kurs annonseres i fylkets aviser i et fellesoppslag.

FRI: Folkehelserådgiver hos Fylkesmannen samarbeider her med Oppvekst- og utdanningsavdelingen når det gjelder å markedsføre/rekruttere nye ungdomsskoler i programmet. I tillegg samarbeides det med rusrådgiver om å implementere FRI i det generelle rusforebyggende arbeidet.

83.6 Smittevern

Det har vært noen utbrudd med noro-virus i flere institusjoner i fylket gjennom året. Vanlige hygieneregler har kupert utbruddene.

Helsetilsynet har blitt involvert i en sak om tilgjengeligheten for MRSA-pasienter hos fastlegen og understreket at det ikke må skapes unødvendige barrierer for undersøkelse og behandling av slike pasienter. Saksbeh.tid var 3 dager.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

Primærhelsetjenesten i Oppland er i utvikling. Området har fått større fokus i kommunene og man ser frem til utfordringene i forhold til samhandlingsreformen. To lokalmedisinske sentra, Valdres og Nord-Dalen, er i etableringsfasen og vil utvikle seg som kraftsentra for primærhelsetjenesten.

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Fastlegeordningen var i 2010 i Oppland ganske stabil og med akseptabel kapasitet i kommunene. Det er opprettet noen flere hjemler i byene og noen tettsteder. Dekningsgraden for sykehjemsleger er fortsatt lav i enkelte kommuner og disse er oppfordret til å øke legedekningen slik at de i hvert fall kan nå sine egne normtall fra 2007.

Ingen kommuner er i 2010 innvilget midlertidig dispensasjon fra ordningen, jf. Fastlegeforskriften § 17.

Det ble arrangert seminar med kommuneoverleger og ledere av helsetjenestene i kommunene i Oppland. Temaer i år var; tolk i helsetjenesten, samhandling rundt utsatte barn, LAR og helsepersonells rolle i kvalifiseringsprogrammet.

84.2 Turnustjeneste

Fylkesmannen i Oppland administrerer turnusordningen for legekandidater og fysioterapeutkandidater. Herunder inngår 23 plasser for legekandidater i kommunehelsetjenesten og 15 plasser for fysioterapeutkandidater i sykehus og kommunehelsetjenesten.

I 2010 ble det i tillegg til å avholde to elektroniske valg av plasser for legekandidater, arrangert to turnusseminar, fire kurs i akuttmedisin og 12 dagssamlinger med gruppebasert veiledning for legekandidater. I tillegg samarbeider Fylkesmannen i Oppland og Fylkesmannen i Hedmark om å arrangere to veiledningsseminar for veiledende leger og fysioterapeuter i kommunene.

Det blir stadig mer vanskelig å fremskaffe turnusplasser til legekandidater i kommuner og fysioterapeuter i sykehus og kommuner. Det er primært budsjettssituasjonen som brukes som begrunnelse for slike stillingskutt.

Fylkesmannen i Oppland måtte i 2010 anmode Statens Autorisasjonskontor om å pålegge Sykehuset Innlandet HF og noen kommuner mottak av kandidater. Slikt pålegg om mottak er ikke ønskelig og kommunene og helseforetaket uttrykker sterkt misnøye iht. dette.

84.3 Klagesaksbehandling etter lov om helsetjenesten i kommunene, pasientrettighetsloven og lov om sosiale tjenester

20 rettighetsklager ble avsluttet. 71 % hadde saksbehandlingstid på mindre enn 3 mndr. Median saksbehandlingstid var 56 dager.

en sak gjaldt rettigheter etter lov om helsetjenesten i kommunene med forskrifter. Alle sakene er rapportert i RegRoT.

Lov om helsetjenesten i kommunene med tilhørende forskrifter. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	1	82
Sum	1	

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Kontakten med fengselshelsetjenesten har bestått i korrespondanse med kommunene og kriminalomsorgen med veiledning i forhold til utførelse og organisering av fengselshelsetjenesten.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere, flyktninger, familiegjennforente og direktebosatte overføringsflyktninger

Etter revidering av IS-1022, "Helsetjenestetilbud til asylsøkere og flyktninger", ble det arrangert en samling for aktuelt personell i kommunene med foreleser fra Helsedirektoratet. Det har i tillegg vært mye direkte rådgiving, mest over telefon, til pasienter, pårørende, helsepersonell og virksomheter.

Et annet tema med en del henvendelser har vært helsehjelp til personer uten lovlig opphold i Norge. Oppland er nå det fylket i landet som har flest mottaksplasser, hvilket betyr at det vil oppholde seg en del personer med endelig avslag på asylsøknader i distriktet over en periode. Endringer og presiseringer i rettighetsforskriften som er på høring, vil være til hjelp i veiledningen og evt. klagebehandling for denne personkretsen.

Migrasjonshelse var et sentralt tema på Maihaugenkonferansen 2010, i samarbeid med Oppland Fylkeskommune og Integrerings- og mangfolddirektoratet og bistand fra Helsedirektoratet, med ca 700 deltagere fra hele landet.

Et tema som har vært berørt, er faglig forsvarlig bruk av tolk. Dette har vært et tema bl. a. på møte med kommuneoverlegene i fylket og annet helse- og barnevernspersonell. Resultatet av dette viser ytterligere behov for tiltak for å sikre faglig forsvarlig tolking i helsetjenesten.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Dette var tema på Maihaugenkonferansen 2010 i samarbeid med Oppland Fylkeskommune og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet med bistand fra Helsedirektoratet, med ca 700 deltagere fra hele landet. Alle kommunene i Oppland har bosatte flyktninger, i tillegg til at det i varierende grad er statlige asylmottak og omsorgssentra for unge enlige asylsøkere. Dette er en utfordring innenfor både helse-, sosial- og barnevernstematikken for personer med flerkulturell bakgrunn Fylkesmannen i Oppland er svært opptatt av.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

Man har tidligere kommet til enighet om at det etableres to overgrepsmottak i Oppland, ett i regi av Lillehammer kommune og ett i regi av Gjøvik kommune, der det forutsettes at hver av kommunene etablerer en avtale med Sykehuset Innlandet HF. Det forutsettes at både Gjøvik kommune og Lillehammer kommune etablerer en avtale med alle kommunene i sitt nedslagsfelt, der det faglige tilbudet og det finansielle er klarlagt.

Fylkesmannen har avholdt ett møte med deltagelse fra Gjøvik kommune, Lillehammer kommune (fraværende) og Kommunenes sentralforbund. Status pr. 31.12.10 er at Lillehammer kommune har skriftlige avtaler med kommunene i Gudbrandsdalen (unntatt Gausdal og Dovre), og mottaket har vært i drift siden 01.01.2010. For mottaket på Gjøvik er det kun Hadelandskommunene og Gjøvik kommune som det er inngått avtale med. Mottaket er ikke operativt, og det jobbes med å få gjort avtaler med de resterende kommuner i Vest-Oppland.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Det er en god dialog med Helsesøstergruppen i Oppland med fokus på gjensidig oppdatering og informasjon.

Våren 2010 ble det utført en kartlegging av samarbeidet mellom visse helseaktører i helsesøstrene i fylket. 65% av helsesøstrene svarte. Det fremkom at jprdmortjenesten ikke er særlig prioritert i flere kommuner. Noen kommuner svarer at det er et dårlig tjenestetilbud om skolehelsetjeneste som ofte skyldes redusertestillingsbrøker og mangel på egnede lokaer. Dette er problemer som også viser seg i helsestasjonstjenesten. Bare 11 av 17 kommuner har helsestasjonstilbud for ungdom. I fem av kommunene finnes det ikke formalisert samarbeid med fastlegene.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Ses i sammenheng med resultatområde 84.8. Ingen spesiell oppfølging for øvrig.

84.10 Kjønnslærestelse

En kartlegging blant barnevernstjenestene i fylket i 2010 avdekket ingen tilfelle hvor tjenesten hadde mottatt bekymringsmelding om omskjæring.

Migrasjonshelse var et gjennomgående team på årets Maihaugenkonferanse.

84.11 Tannhelse

Det er innledet et samarbeid med Oppland fylkeskommune, tannhelsetjenesten når det gjelder samarbeidslinjer i folkehelsearbeidet. Her inngår tannhelsen som aktuell samarbeidspart.

I rapporten fra fylkestannlegen fremgår det at det er store ulikheter mellom kommunene når det gjelder tannhelse, men stort sett er den god for barn og unge.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

Det er god kontakt og regelmessige møter mellom fylkene Hedmark og Oppland og Sykehuset Innlandet HF. Tilsynsaktiviteten viser at det fortsatt er nødvendig å skjerpe internkontrollen og kontrollsløyfene til ledelsen er ikke alltid til stede. Meldefrekvensen av alvorlige hendelser har økt, noe som tyder på at det er større fokus på kvalitetsarbeidet i sykehusene enn tidligere.

85.1 Abortloven

Abortnemndene etablert. Ingen saker til behandling hvor fylkesmannen har vært involvert.

85.2 Sterilisering

Steriliseringsnemnda møttes på slutten av året og godtok ikke søknad fra mor/fastlege om sterilisering av mindreårig datter. Nemnda vil ta stilling til klagen på vedtaket etter innhenting av opplysninger fra habilitetstjenesten i begynnelsen av 2011.

85.3 Lov om transplantasjon

Det har ikke vært noen saker om transplantasjon i Oppland i 2010.

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	254	19
Sum	254	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Det har ikke vært rapportert problemer eller utført tilsyn innenfor dette området i 2010.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	0	
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet

Ingen saker.

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Ingen saker.

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

Det skjer mye på omsorgssiden i Oppland. SAM-AKS prosjektet er verd å nevne. Det er et samarbeidsprosjekt om demens i sykehjem mellom 12 kommuner i Gudbrandsdalen, sykehuset og alderspsykiatrisk forskningssenter.

Legedekningen i sykehjemmene er fortsatt lav i flere kommuner.

86.1 Omsorgsplan 2015

Fylkesmannen i Oppland har i 2010 hatt en koordinator for arbeidet med områdene innenfor omsorgsplanen. Et team hos Fylkesmannen har i perioder arbeidet med blant annet gjennomføringen Omsorgsplan 2015 i Oppland. Tre ansatte ved embetet har vært involvert i arbeidet i ulik grad med det daglige arbeidet med Omsorgsplanens områder. Fylkesmannen har en løpende kontakt med kommunene, i tillegg har Fylkesmannen planer om en kartlegging av fremdrift og videre planer i forhold til å nå målsettingene i Omsorgsplan 2015.

Kommunene i Oppland har gjennom en samling i mars 2010 for Omsorgsplanen 2015, herunder Kompetanseløftet, blitt invitert til dialog rundt de ulike områdene. Det er også gitt støtte til enkeltkommuner, samt foregått dialog rundt kommunenes utfordringer i løpende kontakt med kommunene.

Fylkesmannen følger de ulike prosjekter i Oppland knyttet til videreutvikling av omsorgstjenestene, det være seg samhandlingsprosjektet SAM - AKS, prosjekter knyttet opp mot undervisningssykehjem og andre forskningsprosjekter innenfor sektoren.

Fylkesmannen i Oppland har inngått et samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelse for å etablere flere pårørendeskoler i fylket.

86.2 Demensplan 2015

Kommunene er gitt råd og veiledning i det løpende arbeidet med å øke kapasiteten i tjenestetilbudet. Dette er hovedsaklig gjort gjennom arbeidet med kompetanseløftet. Det ble i mars arrangert en to dagers samling for kommunene i Oppland.

Fylkesmannen legger til rette for og bidrar til samarbeidet med kompetansemiljøer om å iverksette generelle opplæringstiltak, herunder Demenssorgens ABC, miljøbehandling og alderspsykiatri.

Fylkesmannen i Oppland følger tett SAM – AKS prosjektet, som er et samarbeidsprosjekt mellom Alderspsykiatrisk forskingssenter, Sykehuset innlandet og 12 kommuner i Gudbrandsdalen hvor målet er: *Bedre undersøkelse og behandling av pasienter i sykehjem gjennom å utvikle en modell for spesialisthelsetjenestens rolle i oppfølgingen av eldre pasienter i sykehjem.*

Fylkesmannen i Oppland arrangerte i samarbeide med Fylkesmannen i Hedmark og Sykehuset Innlandet en to dagers Demenskonferanse i januar 2010. Stor deltagelse og gode tilbakemeldinger gjør at det gjennomføres tilsvarende konferanse også i 2011.

Gjennom året har det blitt gitt løpende råd og veiledning til kommuner som har ønsket bistand i dette arbeidet, spesielt i forbindelse med kartlegging, og planlegging av bygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger med spesiell tilrettelegging for demente.

Fylkesmannen sendte ut på oppdrag fra Helsedirektoratet en kartlegging av kommunenes tjenestetilbud til personer med demens.

Fylkesmannen har innledet et samarbeide med Nasjonalforeningen for folkehelse

86.3 Kompetanseløftet 2015

Kompetanseløftet 2015 er hos Fylkesmannen i Oppland organisert med en prosjektgruppe bestående av ansatte fra Oppvekst- og utdanningsavdelingen (prosjektleder) og fra Helse- og sosialavdelingen. Det har i 2010 vært avholdt prosjektgruppemøter, i tillegg til arbeidsmøter knyttet til spesifikke oppgaver. Prosjektgruppa har også hatt møter med sentrale samarbeidspartnere og deltatt på kontaktmøter med Helsedirektoratet. Prosjektleder har i tillegg deltatt i arbeidsgruppemøter sammen med de ulike utdanningsinstitusjonene i fylket. Prosjektets styringsgruppe består av avdelingsledere ved de to avdelingene og Fylkesmannen. Det ble avholdt tre styringsgruppemøter i 2010.

I mars 2010 ble det rapportert til Helsedirektoratet på måloppnåelse og utfordringer i gjennomføringen av Kompetanseløftet 2015 i Oppland. Rapporteringen bygger på data fra kommunene vedrørende planlagte endringer av stillingshjemler, samt planlagte utdanningsløp i perioden 2010 – 2013. I tillegg var opplysninger fra utdanningsinstitusjonene i Oppland og tilgjengelig data i Kostra grunnlag for analyser og planer.

Det ble våren 2010 arrangert en samling for kommunene i Oppland. Tema på samlingen var nytt fra forskningsmiljøene med fokus på omsorgsteknologi. Det ble også gitt informasjon om Kompetanseløftets ulike tiltak, måloppnåelse i fylket, søknadsprosess og kriterier for tildeling av midler. 23 av fylkets 26 kommuner søkte midler fra Kompetanseløftet 2015 i 2010. I tillegg mottok vi søknader fra interkommunale samarbeidsorganer som ønsket å etablere desentraliserte opplæringstilbud. Kommunene ble til sammen tildelt kr. 3,7 mill. og ca. 90 % av dette ble gitt som tilskudd til formelle utdannings- og kvalifiseringstiltak. De resterende 10 % av midlene ble tildelt prosjekter med målsetting om å øke andelen med fagutdanning.

I Lillehammer kommune er det i samarbeid med NAV og Opus etablert et arbeidsplassbasert studietilbud for å utdanne nye helsefagarbeidere. Dette prosjektet finansieres med midler fra Kompetanseløftet 2015 og vi håper at det kan gi erfaringer og kunnskap som kan spres til de andre kommunene i fylket.

86.4 Investeringsstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Fylkesmannen følger fortløpende utviklingen av utbyggingen av sykehjem og omsorgsboliger i kommunene. Det har vært stor aktivitet innen dette området i Oppland i løpet av 2010.

Fylkesmannen har bidratt i behandlingen av søknader om investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger i

tråd med oppdrag og føringer. Ved uttalelse og prioritering av løpende søknader fra kommunene om investeringstilskudd fra Husbanken, ser Fylkesmannen på om investeringsprosjektene er i samsvar med kommunenes behov og planer.

Fylkesmannen i Oppland har ved noen tilfeller vært på befaring i forhold til utformingen av enkelt prosjekter før disse har blitt behandlet. Velferdsteknologi var et av hovedtemaene ved den årlige samling knyttet til omsorgsplanen i mars.

Informasjon om investeringstilskuddet, søknadsprosess, retningslinjer for søknad, behandling og prioritering av søknader var et av temaene på konferansen i mars 2010. Videre er det i samarbeid med Husbanken avholdt planleggingsmøter med de kommunene som har fått tilsagn om tilskudd, for å gi støtte i deres videre arbeid med bygging av sykehjem og omsorgsboliger.

Omsorgsteknologi var et sentralt tema under konferanse Fylkesmannen arrangerte i mars 2010, med de muligheter og begrensinger innenfor dette tema.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Kommunene er gitt veiledning i arbeidet med kvalitetsutvikling av pleie og omsorgstjenesten, med fokus på internkontroll og kvalitet i tjenesten. Helse og sosialavdelingen har gjennomført møter med utvalgte kommuner, hvor det spesielt er sett på kvalitetsarbeidet i saksbehandlingen ved tildeling av kommunale helse- og sosialtjenester. Det er også brukt tid på konferanser til å oppfordre kommunene til å legge til rette bruk av etisk refleksjon over praksis.

I september arrangerte Fylkesmannen, sammen med Helsedirektoratet, en temakonferanse om IPLOS for kommunene i Oppland og Hedmark. Kommunene ble oppfordret til å bruke IPLOS i alle saker som sendes til Helsetilsynet og Fylkesmannen.

Fylkesmannen har innhentet opplysninger pr. 1. juni 2010 som viste at flere av kommunene i Oppland har prosesser på gang for å styrke legetjenesten i sykehjem. 12 av de 26 kommunene hadde nådd sin lokale norm.

Gjennom tilsynsvirksomhet hvor tema har vært hvordan pleie- og omsorgstjenesten følger opp og sikrer at eldre som bor hjemme eller i sykehjem har en forsvarlig ernærings situasjon har Fylkesmannen satt fokus på ernærings situasjonen i sykehjem. I denne sammenheng har det vært etterspurt om kommunene har innarbeidet de nye retningslinjene for forebygging og behandling av underernæring

86.6 Undervisningssykehjem/ Undervisningshjemmetjenester/Lindrende behandling

Undervisningssykehjemmet har jobbet med å etablere et sykehjemsnettverk for sykehjemmene i Oppland. Første samling i dette nettverket ble avholdt i mars 2010, med stor deltagelse fra hele fylket, Fylkesmannen bevilget midler til dette formålet.

Fylkesmannen i Oppland deltar i styringsrådet for undervisningssykehjemmet i fylket, og bidrar på denne måten i arbeidet og med dette å spre, og implementere kunnskap fra undervisningssykehjemmenes satsningsområder til de øvrige kommunene i Oppland.

Oppstart av undervisningshjemmetjenester i Oppland har tatt noe tid, årsaken til dette er lokale forhold. Først siste halv år av 2010 ble tjenesten etablert, første styringsråd vil være i løpet av januar 2011. Fylkesmannen har tatt initiativet til samarbeidsmøte mellom undervisningssykehjem, undervisningshjemmetjenester og senter for omsorgsforskning.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og omsorgstjenesten

Det er i 2010 gjennomført forskjellige tiltak rettet mot økt forvaltningskompetanse i helse- og omsorgstjenesten:

Det er gjennomført systemrevisjon i flere kommuner med fokus på god kvalitet i saksbehandlingen. Tilsynsystema har vært: tildeling av sykehjemsplasser, avlastning, stikkprøvetilsyn og saksbehandling spesielt, stedlig tilsyn med vedtak etter stjl. kap. 4A.

Gjennomgang av sakbehandlingsreglene i pasientrettighetsloven kap. 4A for fastleger, sykehjemsleger og andre

ansatte i sykehjem. Det er arrangert to regionkonferanser i Gjøvik og Otta i samarbeid med Undervisningssykehjemmet for å øke kompetansen i forbindelse med å fatte vedtak. Vedtaksskjema og saksbehandlingsregler er lagt ut på Fylkesmannens fagsider på internett.

Fylkesmannen har bistått Helsedirektoratet med å skaffe oversikt over praksis der psykisk utviklingshemmede har måttet flytte mot sin vilje/ bruk av vilkår for å motta tjenester.

Det er bevilget kr 20 000,- til kurs i saksbehandling om BPA.

86.8 Aktiv omsorg/Partnerskap med familie og lokalsamfunn

Fylkesmannen i Oppland har innledet et samarbeide med Nasjonalforeningen for folkehelse hvor målsetningen er en økning av antall pårørende skoler i Oppland. Det er planlagt med oppstart av nye pårørende skoler første tertial 2011.

Fylkesmannen i Oppland har inngått et samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelse for å etablere flere pårørendeskoler i fylket, blant annet for å bidra til økt forebygging og egenmestring hos hjemmetjenestenes mottakere og deres pårørende.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming

Fylkesmannen godkjente siste år 46 vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming i Oppland. Disse vedtakene omfatter 59 forskjellige tiltak med elementer av tvang og makt. Dispensasjon fra utdanningskravet ble innvilget i 44 av vedtakene.

Det ble gjennomført tilsyn med gjennomføring av 21 vedtak.

Fylkesmannen mottok 336 meldinger om bruk av tvang som skadeavvergende tiltak i nødsituasjon. Disse meldingene fordeler seg på 45 personer.

Vi har gjennomført en konferanse for kommunalt ansatte med overordnet ansvar for tjenester til psykisk utviklingshemmede. Tema for konferansen var ledelsens betydning for å oppnå gode tjenester i den enkelte bolig. Dette temaet ble valgt på bakgrunn av våre funn på tilsyn de siste årene.

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Fylkesmannen er vært tilgjengelig for kontaktpersoner i kommunene ift. Kvalitetssikring og bruk av IPLOS data. I forbindelse med Omsorgsplan konferansen i mars var et av temaene "Begrensning og muligheter i IPLOS statistikken" ved helsedirektoratet.

IPLOS har vært aktivt brukt i forbindelse i kontakt med kommunene, både i møter og i tilsynssammenheng.

Høsten 2010 gjennomførte Fylkesmannen i Oppland i samarbeid med helsedirektoratet og Fylkesmannen i Hedmark en IPLOS temadag. Oppfølgingen av kartlegging av status sikkerhetsløsninger i helse- og omsorgstjenesten i kommunene, gjennomført i 2009 var et av flere tema.

De fleste kommuner svarer ja på at de er kjent med "Norm for informasjonssikkerhet i helsesektoren med fakta ark", men kun et fåtall har gjennomført opplæring i organisasjonen.

Resultatområde 87 Psykisk helse

87.1 Tvungen undersøkelse

Fylkesmannen har ikke vært involvert i saker som omhandler tvungen undersøkelse.

87.2 Behandling uten eget samtykke

16 tvangsmedisineringsklager ble avgjort med median saksbehandlingstid på en dag.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

Ingen saker.

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

Det ble behandlet og godkjent en søknad i 2010. Søknaden gjaldt godkjenning av psykiatrisk poliklinikk for voksne i Valdres.

87.5 Vedtak om overføring

Ingen saker.

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

Ingen saker.

87.7 Videre utvikling av det psykiske helsearbeidet i kommunene

Det har fortsatt vært fokus på samordning av tjenester mellom kommuner og helseforetak innen psykisk helsearbeid. Samtlige av fylkets 26 kommuner kunne ved årets slutt vise til skriftlig samhandlingsavtale med Helseforetaket (DPS/BUP). I forbindelse med vedlikehold av kliniske samarbeidsutvalg har det vært deltagelse på to møter med DPS/BUP Lillehammer og kommunene i Gudbrandsdalen.

Satsningen på barn og unges psykiske helse har først og fremst blitt synliggjort gjennom samarbeidet med Høgskolen i Lillehammer ifm. videreutdanningen *Psykososialt arbeid med barn og unge*. I inneværende år har til sammen 14 kommuner mottatt statlig lønnstilskudd gjennom Fylkesmannen på vegne av 43 studenter. Det har også vært deltagelse på to møter i referansegruppe for *Behandlingsnettverk for gravide/foreldre med spedbarn, med rusproblematikk og/eller psykisk lidelse* i regi av BUP-Lillehammer.

Det har gjennom året vært deltagelse i en felles rådgiversamling i regi av Helsedirektoratet, sammen med rådgivere for fagområdet rus.

Til kommunene i Oppland er det i 2010 overført 3 535 000 kroner i tilskudd til tverrfaglige videreutdanninger og 154 000 kroner til lokale etter- og videreutdanningstiltak.

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

Ingen dispensasjonssøknader.

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

Ingen slike godkjenningssaker i 2010.

87.10 Gjennomføring av tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

Fylkesmannen i Oppland har bistått ved en sak i 2010 om hjemhenting av norske borgere med alvorlige psykiske lidelser som befinner seg i utlandet.

Resultatområde 88 Rusområdet

88.1 Alkoholoven

Fylkesmannen fikk inn fire klagesaker i 2010 og behandlet tre innen utgangen av året. Den ene klagen gjaldt inndragning av serveringsbevilling, hvor Fylkesmannen omgjorde kommunens vedtak jf. serveringsloven §§ 27 jf. 19 med bakgrunn i at klager hadde prøvd å rette opp i flere forhold som lå til grunn for vedtaket om tilbakekall.

De to andre gjaldt forhold etter alkoholoven, hvor den ene saken ble avvist for behandling da det påklagde lå utenfor Fylkesmannens prøvingsadgang etter alkoholovens § 1-16, mens den andre ble trukket for behandling da klager kom til det standpunkt at han ville godta kommunens vedtak.

Fylkesmannen ga også veiledning etter henvendelser fra enkelte kommuner. Spørsmålene kommunene stilte dreide seg i hovedsak om skjenkebevilling.

Vi har ikke behandlet saker angående statlig skjenkebevilling i 2010.

88.2 Rusmiddelarbeid

Tilskudd til kommunalt rusarbeid over HOD kap 761 post 61 i Oppland ble nær fordoblet i 2010. Det er flere interkommunale rusprosjekter, og alle kommunene i fylket nå er involvert. Prosjektene rettes i hovedsak mot etablerte misbrukere b.l.a oppfølging i bolig, lavterskeltiltak med tannhelsetilbud, nettverksmøter og fysisk aktivitet.

Oppland har også noen tidligintervensjons-prosjekter fra tiltak i forhold til gravide og mødre med barn 0-2 år, via implementering av familieråd i barnevernstjenestene til "jentegruppe" for utsatte tenåringsjenter og frafall i videregående skole. I forbindelse med prosjektsøknader ble det avholdt "prosjektverksteder" i desember. Det ble også gitt informasjon om rus og boligsosiale prosjekter på NAV ledermøtet.

Fylkesmannen har gjennom råd og veiledning gitt bistand til fapersonell samt noen kommuners politiske administrative ledelse. Rusrådgiver har deltatt på møte med politisk ledelse i Kommunene Jevnaker, Østre Toten og Sel. Bistand til kommunens ledelse har foregått gjennom møter i kommunene: det er kun i kommunene Lunner og Gran at det ikke har vært noe møtevirksomhet.

Forpliktende samarbeid og samhandling mellom Fylkesmannen i Oppland og KoRus-Øst (Østnorsk kompetansesenter) er videreutviklet i tråd med intensjonene i Opptrappingsplanen. Det er utarbeidet en felles kompetanseplan, som revideres jevnlig, det er gjennomført to samlinger for R 26 nettverket som består av rusmedarbeidere i Oppland og der brukerorganisasjoner og DPS sine rus- avdelinger blir invitert inn. Det er i tillegg gjennomført flere regionale rusfora.

KoRus- Øst, Sykehuset innlandet HF og FM Hedmark og Oppland samarbeider om Rusforum innlandet og i 2010 var det en to dagers oppfølgingsssamling med fokus på Tvang etter sosialtjenesteloven § 6,A og 6,2A, det ble opprettet et AU i forbindelse med konferansen.

Fylkesmannen i Oppland har hatt fokus på å øke bruken av IP (individuell plan) ved å oppfordre til økt bruk, IP var også med som en del av basisopplæringen overfor NAV ansatte der det møtte medarbeidere fra nesten alle kommuner i Oppland.

Fylkesmannen i Oppland har deltatt på flere samarbeidsmøter med pasient og brukerorganisasjoner. Fylkesmannen har i tillegg til LAR konferansen vår 2010 sørget for å distribuere og informere om div. faglige veiledere

I samarbeid Med KoRus-Øst, FM Hedmark og div. brukerorganisasjoner for rus /psykisk helse har det i 2010 vært jobbet for opprettelse av brukerstyrt senter i Lillehammer kommune.

Refusjon fra fullmakt er ikke registrert på 1510 med resultatområde. Korrigert beløp for følgende resultatområder er:

840: 407 159,44

860: 0,00

870: 0,00

899 andre oppdrag under HOD: 1 276 593,80

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
81 Tilsyn og klagesaksbeh. etter sosialtj. loven	kr 1 474 587,91	kr 0,00
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 2 389 312,92	kr 0,00
83 Folkehelsearbeid	kr 345 821,97	kr 0,00
84 og 85 Primærhelsetj. og Spesialhelsetj.	kr 602 159,44	kr 7 092,55
86 og 75 Omsorgstj, Habilitering og Rehabilitering	kr 707 151,03	kr 11 295,90
87 og 88 Psykisk helse og Rusområdet	kr 936 424,74	kr 1 024 150,92
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 165 423,25	kr 0,00
Andre oppgaver under HOD	kr 2 001 460,06	kr 0,00
Sum:	kr 8 622 341,00	kr 1 042 539,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Det er 81 inngående dokumenter og 14 utgående dokumenter i 2010 på saksområdet.

De utgående dokumentene gjelder hovedsakelig endring av konsesjon, herav to nye konsesjoner.

Hovedtyngden av inngående dokumenter gjelder meldinger fra forsikringsselskap vedrørende forsikringer og meldinger fra Taubanetilsynet om driftstillatelser.

Sakene er behandlet i samsvar med lov og forskrift.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Fylkesmannen i Oppland behandlet totalt 505 apostiller i 2010. Dette er en oppgang på 53 % i forhold til året før.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Det har ikke vært forberedelse av noen saker om honorære konsuler hos Fylkesmannen i Oppland i 2010.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

I Oppland er det 20 tilskuddsberettigede trossamfunn. Fylkesmannen har i 2010 betalt ut 772023 kroner i tilskudd til totalt 2037 medlemmer.

Tilskuddssatsen pr medlem i 2010 er kr 379,-.

Det største trossamfunnet i Oppland er Muslem Cultural Center med 407 medlemmer, deretter følger Islamisk kultursenter i Gjøvik med 207 medlemmer og Lillehammer pinsemenighet med 193 medlemmer.

Det er ikke noen nye trossamfunn som har søkt tilskudd i 2010 i forhold til tidligere år.

Forøvrig har Fylkesmannen gitt innberetning om trossamfunnene i Oppland i brev av 22. desember 2010 til Kulturdepartementet

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Det kom inn 94 saker i 2010. En sak gjaldt privat gravsted, de andre søknad om askespredning. 72 saker er behandlet. Resultatkravet på saksbehandlingstid er oppfylt.

Resultatområde 97 Lov om Helligdager

Fylkesmannen behandlet i 2010 totalt 8 saker etter lov om helligdager og helligdagsfred. Det ble dessuten gitt veiledning til enkelte kommuner og private.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

Rekruttering

Embetets rutiner knyttet til rekruttering følger de krav som er spesifisert i SPH pkt 2.3.2.3 og 2.3.3.

I alle stillingsannonser for Fylkesmannen i Oppland presiseres det at det for statlige virksomheter er et mål å oppnå en balansert sammensetning når det gjelder alder, kjønn og kulturell bakgrunn.

Søkere vurderes ut fra deres reelle kompetanse og ikke ut fra etnisk bakgrunn.

Dersom det finnes kvalifiserte søkere med innvandrerbakgrunn skal minst en av disse innkalles til intervju.

IA-Arbeid

Fylkesmannen i Oppland følger opp sine forpliktelser i henhold til IA-avtalen. Embetet hadde i 2010 jevnlig kontakt med BHT leverandør (Frisk HMS) samt NAV. Dette innebærer at embetet bedre kan ivareta HMS-arbeidet og følge opp medarbeidere som har behov for det, samt å iverksette tiltak som forebygger arbeidsrelaterte sykdommer. Som et resultat av dette arbeidet har embetet i løpet av 2010 fått flerer ansatte med tidligere innvilget delvis uførepensjon samt langtidssykemeldte tilbake i arbeid.

Det totale sykefraværet er redusert det siste året. I 2007 var det totale sykefraværet på 5,59 %, i 2008 4,78 %, i 2009 4,11%, mens det i 2010 kun var på 2,91 %. Det samlede sykefraværet er først og fremst et resultat av medarbeidere som er langtidssykmeldte. Gjennom oppfølgingsplaner m.m. legges det til rette for at sykmeldte kan komme raskere tilbake i arbeid. Dette gjelder blant annet tiltrettelegging av arbeidsoppgaver, innkjøp av særskilt utstyr, samtaler med psykolog e.l. ved behov, samt forebygging gjennom økt bruk av bl.a. heve-/senkbare pulter m.m. Ellers har vi videreført arbeidet for at de ansatte skal bli motivert til trening, bl.a. tilgang til treningsrom og mulighet for trening i arbeidstiden for seniorene. Andre tiltak er at alle tilsatte har skritteller, samt at alle ansatte har mulighet til å låne pulsmålere over en lengre periode. I kantina tilbyr vi et grønnere alternativ.

To ganger årlig gjennomfører vi en "ergonomidag". Dvs. at alle som ønsker det får besøk av en ergonomiterapeut fra bedriftshelsetjenesten der arbeidsstilling og andre fysiske forhold på kontoret vurderes. Etter tilbakemelding fra terapeuten kjøper vi utstyr som anbefalt så langt det lar seg gjøre.

Når det gjelder målet om å tilsette ansatte med nedsatt funksjonsevne, tilsatte embetet ingen nye innenfor dette målområdet i 2010. Dette kan forklares med at vi ikke hadde søkere med kjent nedsatt funksjonsevne. Embetet stiller seg positiv til å ta inn medarbeidere på arbeidsmarkedstiltak. Embetet hadde i 2010 to kontorlærlinger (skifte i august) og en IKT-lærling, samt en utplasseringselev fra det andre året på salg, kommunikasjon og service (LIGA-elev). Denne eleven var her i elleve uker. På grunn av oppfølging i forhold til lærlingene og LIGA-eleven tok vi ikke inn noen på arbeidsmarkedstiltak i 2010.

Når det gjelder måltallet knyttet til å utsette reell pensjonsalder, og tiltak relatert til dette, vises det til embetets seniorpolitikk som innebærer bl.a. økte muligheter til fleksibel arbeidstid og arbeidssted, trening i arbeidstiden samt muligheter for å tilpasse arbeidsoppgavene til den enkelte senior. Disse tiltakene gjelder for ansatte fra fylte 58 år. Fra 60 år får man i tillegg tilbud om pensjonsforberedende kurs, samt mulighet til å søke om 1 time av kjøretid beregnet inn i arbeidstiden for ansatte med lang arbeidsvei. Det er også fremforhandlet lokal særavtale om de 6 dagene som omtales i HTA, 5.9.1 b.

Det er lagt vekt på åpen dialog rundt arbeidssituasjonen for seniorene, ved at det bl.a. er lagt inn et eget avsnitt i skjema for medarbeidersamtalen knyttet til seniorer. Embetet skal, så langt det er mulig, stille seg positiv til søknader om delpensjon etter HTA 4.2.4. Vi hadde ved årsskiftet 22 ansatte i alderen fra 58 år og oppover.

Gjennomsnittsalderen for ansatte i 2010 var 48,2 år. Ved årsskiftet hadde vi 17 ansatte fra 35 år og yngre, samt to lærlinger under 20 år.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2010	% 2010	Antall 2011	% 2011
FMOP	1	0,74	1	0,74
Sum	1	0	1	0

98.2 Kompetanseutvikling

Fylkesmannen i Oppland skal ha et kompetansenivå blant sine tilsatte som til enhver tid bidrar til å oppfylle embetets målsetting om et høyt faglig nivå.

Avdelingsledelsen skal planlegge, iverksette og evaluere kompetanseutviklingstiltak både på individ- og

gruppenivå. For å oppnå ønsket og nødvendig kompetanse på ulike områder, og for å være forberedt på endringer og nye krav, er kompetanseutvikling et viktig personalpolitisk satsningsområde.

I tillegg til den enkelte leders ansvar for å initiere og gjennomføre kompetanseutviklingstiltak, både når det gjelder planlegging, iverksetting, anskaffelse og evaluering, har embetet også en overordnet kompetansestrategi som for 2010 innebar gjennomføring av kurs innen prosessveiledning/ coaching. Kurset var i regi av Høgskolen i Hedmark. 20 ansatte fikk muligheten til å delta på dette kurset som gikk over 6 kursdager. Kurset var studiepoenggivende. I tillegg til eksamen, som besto av oppgaveskrivning og en muntlig del, gjennomførte deltakerne veiledningssituasjoner i embetet i løpet av kurstiden. 15 av de 20 deltakerne gjennomførte og fullførte eksamen. Kunnskapen de ansatte har fått med seg kommer til å bli brukt i ulike type sammenhenger i embetet, bl.a. ved implementering av varslingsplakat samt utarbeidelse av livsfasepolitikk.

Planer for kompetanseutvikling utarbeides i samarbeid med de ansattes organisasjoner og må sees i forhold til målsettinger og strategiske planer. Den enkelte medarbeider har også selv ansvar og plikt til å holde seg oppdatert i forhold til egen kompetanseutvikling.

Medarbeidersamtaler kan danne grunnlaget for tiltak innenfor kompetanseutvikling både på individuelt og organisasjonsmessig nivå.

Fordeling av kompetansemidler

Ikke all kompetanseheving kan måles i kroner og øre. Av det som er målbart har embetet totalt sett brukt kr 668.073,- på kompetanseheving i 2010. Da har vi ikke tatt med reise og opphold samt konferanseutgifter. Den gruppen som har fått størst andel av kompetansemidlene i 2010 er kvinner under 50 år. Embetet har brukt i overkant av 300.000 på prosessveilederstudiet (250.000,- av disse var HTA-midler). Av de 20 som deltok på dette studiet, var 8 stk (40 %) kvinner under 50 år. Dette forklarer hvorfor akkurat denne gruppen kom best ut i fordelingen av kompetansemidler. Gruppen som kommer dårligst ut er kvinner over 50 år. Dette var ikke tilfelle i 2009, da det var menn under 50 som var den gruppen som kom dårligst ut. I forhold til ansatte fordelt på kjønn og alder er fordelingen av kompetansemidler rimelig jevnt fordelt.

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	Antall kvinnelige ledere	Antall mannlige ledere
FMOP	2	0	100	6	9

Fordeling av kompetansemidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMOP	54	46	57	43

98.3 Medvirkning

Hos Fylkesmannen i Oppland er medbestemmelsen iht. HA ivaretatt gjennom samarbeidsutvalget (SAMU), hvor de fire hovedsammenslutningene er representert med hvert sitt medlem. Fylkesmannen leder SAMU. I tillegg er det valgt avdelingstillitsvalgte ved hver avdeling, som via lokal tilpasningsavtale har rettigheter blant annet i forhold til høringer på stillingsutlysninger, drøfting av avdelingsbudsjett m.m.

Viktige saker for SAMU siste år var drøftinger av årets budsjett og virksomhetsplanlegging, bemanningsoversikter, utarbeidelse av varslingsplakat, mobiltelefonordning, fremtidig lokasjon for embetet, og det som i 2010 tok mest tid - organisasjonsjustering.

Organisasjonsjusteringen dreide seg i første rekke om en prinsipiell beslutning om å ha juridisk kompetanse i alle fagavdelinger, dvs. nedleggelse av juridisk avdeling, samt sammenslåing av det som var beredskapsstab og Fylkesmannens sekretariat til en ny samordnings- og beredskapsstab.

Organisasjonsjusteringen, med endringen som beskrevet over, ble gjeldende fra 15. august 2010.

Det er gjennomført ti møter i SAMU i 2010.

98.4 Likestilling og likeverd

Lik lønn for likt arbeid

Menn har høyere gjennomsnittslønn enn kvinner totalt sett i embetet. Dette må ses i sammenheng med at det er til dels store lønnsforskjeller mellom de stillingsgruppene hvor kvinner er overrepresentert; renhold/kantine, kontorstillinger og saksbehandlerstilling I (konsulentstillinger) og de stillingsgruppene hvor menn er overrepresentert.

Vi ser at kvinner ligger marginalt høyere enn menn i stillingskodene underdirektør, senioringeniør og overingeniør. Menn ligger høyere enn kvinner i stillingskodene avdelingsdirektør, sekretær, overingeniør, prosjektleder, seniorkonsulent, seniorrådgiver, førstekonsulent og rådgiver. Det understrekes imidlertid at forskjellene er marginale, bortsett fra for avdelingsdirektørene hvor det utgjør 3 trinn.

Kjønn fordelt på ulike stillingsgrupper

Stillingene ved embetet er fordelt på 5 stillingsgrupper. Nedenfor fremkommer kjønnsfordelingen i de ulike stillingsgruppene ved embetet per 31.12.2010:

- **Drift:** 100 % kvinner
- **Kontorstillinger:** 60% kvinner, 40% menn
- **Saksbehandler gruppe I:** 89 % kvinner, 11 % menn
- **Saksbehandler gruppe II:** 47 % kvinner, 53 % menn
- **Lederstillinger:** 38% kvinner, 62% menn

Vi ser at kvinner er overrepresentert innen driftstillinger, kontorstillinger og saksbehandler I stillinger - altså lavtlønnede stillinger. Det er en del flere menn i saksbehandlergruppe II, samt at mennene er overrepresentert i lederstillinger (fm, ass.fm, avd.dir og ass.dir). Det var to utlyste lederstillinger i 2010, og disse ble besatt av menn.

Universell utforming

Embetet har et resepsjons- og inngangsparti hvor det er tatt hensyn til at det skal være tilrettelagt for syns- og funksjonshemmede bl.a. ved automatisk døråpner, trinnfri adkomst, god belysning-, farge- og kontrastbruk samt installering av teleslynge i møterom. Vi har heiser som er store nok for elektriske rullestoler og handikoptolett.

Embetet foretar individuelle tilrettelegginger av arbeidsplass og arbeidsoppgaver for ansatte med spesielle behov og/eller funksjonshemninger. Vi er tilknyttet HMS-leverandør som kan bistå i dette arbeidet. Videre kjenner vi til NAVs støtteordninger.

Rekruttering

Vi har en mangfoldserklæring i utlysningsteksten og opplyser om at vi vil legge forholdene til rette for søkere med redusert funksjonsevne.

Vi kaller kvalifiserte søkere fra underrepresenterte grupper inn til intervju.

Vi sikrer likeverdig behandling i intervjusituasjonen ved at intervjulokalet er tilgjengelig for funksjonshemmede, at samme intervjumal brukes overfor alle kandidater og at det ikke blir spurt om familieforhold og omsorgsforpliktelser eller religiøs tilhørighet.

Vi gjennomfører en nytilsatt samtale der nytilsatte informeres om bl.a. embetets tilretteleggingstilbud, og den nytilsatte kan informere om sine ønsker og behov.

Graviditet, foreldrefravær og andre omsorgsoppgaver

Tiltak for å sikre likestilling for de ovennevnte gruppene:

- tilrettelegge for gravide ved behov
- inkluderer ansatte i foreldrefravær i sosiale arrangementer og lignende
- sikrer ansatte som har hatt foreldrefravær gjennomsnittelig lønnsutvikling
- gir permisjoner for ansatte med omsorgsoppgaver så langt det lar seg gjøre
- bistår de ansatte i forhold til informasjon om plikter/rettigheter i NAV-systemet
- tilbyr betalte ammepauser
- 2 uker betalt permisjon for far ifm. fødsel

Ivaretagelse av seniorer

- vi jobber for å ivareta seniorenas utviklingsmuligheter
- tilrettelegger arbeidsoppgaver

Det vises videre til pkt 98.1 - IA-arbeid.

Tilretteleggingstiltak mot trakassering/diskriminering

- embetet har en klar holdning mot trakassering / diskriminering
- det slås ned på diskriminerende språk og oppførsel
- vi har utarbeidet varslingsplakat med tilhørende rutiner for hvordan man skal gå fram ved varslings av bl.a. trakassering/diskriminering
- deltakelse på kurs i regi av Likestillings- og diskrimineringsombudet for å bedre kunnskapen om hvordan man fremmer likestilling og hindrer diskriminering

Tiltak for å sikre likestilling ifm. arbeidstid

- embetet bruker fortrinnsretten for deltidsansatte i aktuelle stillinger
- tilbyr hele stillinger så langt som mulig
- tilrettelegger arbeidstid så langt det er mulig
- begrenser overtid

98.5 Føringer på IKT-området

Kart og geodata

Fylkesmannen i Oppland har en egen Gis- koordinator. Gis-koordinatoren bidrar til å løse oppgavene gitt i Gis-strategien for fylkesmannsembetene.

Det er et godt og tett samarbeid mellom Fylkesmannen og Statens kartverk om en enhetlig geodatastrategi i fylket. Fylkesmannen har også en aktiv rolle i den regionale organiseringa av Norge Digitalt, ved deltagelse i fylkesgeodatautvalg, arbeidsutvalg for basis geodata og arbeidsutvalg for tematiske geodata, samt at vi deltar i lederforum for Gis i Hedmark og Oppland (det siste ved assisterende fylkesmann).

Gjennom Norge digitalt har alle nivåer i forvaltningen tilgang til oppdatert geografisk informasjon. I tillegg får kommunene gjennom Norge Digitalt-samarbeidet mye støtte til å løse sine geodatautfordringer på en god måte. Fylkesmannen i Oppland samarbeider i tillegg med Fylkesmannen i Hedmark, Oppland fylkeskommune, Hedmark fylkeskommune, Statens kartverk Hamar og Statens vegvesen Region Øst om en felles webkartløsning, kalt Innlandsgis. Et fagråd med deltagere fra alle de nevnte partene tar seg av den daglige driften.

Innlandsgis gikk over fra å være et prosjekt til ordinær drift i 2008. Innlandsgis er den primære kartinnsynsløsningen for medarbeidere hos fylkesmenn og fylkeskommuner i begge fylker. I 2010 og 2011 blir teknologien bak Innlandsgis oppgradert for å møte morgendagens krav til et godt saksbehandlingsverktøy.

I 2009 ble det i Oppland og Hedmark igangsatt et plansatsingsprosjekt ("Bedre tilgang til planinformasjon for lokal og regional forvaltning i Hedmark og Oppland"). Overordnet målsetting med plansatsningen er at: "Alle relevante arealplaner skal innen år 2012 være på gjeldende digital standard og tilgjengelig på Internett. Ved å utvikle og sette i drift digitale planregistre og utvikle rutiner som gjør det mulig å sikre god elektronisk flyt av dokumenter digitalt i planprosessen og legge til rette for større grad av medvirkning i planprosessen, skal man gjennom prosjektet etablere hensiktsmessige samarbeidsarenaer og forbedre effektiviteten og kvaliteten i planbehandlingen." Prosjektet er knyttet tett opp til iverksetting av ny planlov.

Det er de samme partene som deltar i plansatsingsprosjektet som samarbeider om webkartløsningen; i tillegg bidrar plangrupper i de interkommunale Gis-samarbeidene. Det er kommunene som står for det meste av "gjøre-jobben" i dette prosjektet - de implementerer digitale planregistre i sin infrastruktur og de sørger for en digital flyt av arealplaner.

I løpet av 2010 har både Hedmark og Oppland oppnådd 100% dekning i henhold til de mål som har vært for standardinndeling for FKB (FKB = Felles KartdataBase) i fylkene. Et godt samarbeid mellom fylkesmannens

landbruksavdeling og kommunenes landbrukskontorer har resultert i store laserskanningsprosjekter i Oppland, og det er gjennomført skogtakst i forbindelse med de fleste større laserprosjekter. Dette har gitt både skogbruket og Geovekstpartene tilgang til gode høydedata til en rimelig kostnad.

Store deler av Oppland er tilnærmet heldekket med ortofoto etablert gjennom Geovekstsamarbeidet.

Andre

Ressursrapportering

Refusjon fra fullmakt er ikke registrert på 1510 med resultatområde. Korrigert beløp for følgende resultatområder er:

91: 263 271,85

92: -78 076,27

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
Andre faglige oppg. på oppd. for statlige verk.	kr 688 776,23	kr 0,00
Andre faglige oppgaver for ikke-statlige verk.	kr 1 281 923,73	kr 0,00
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 25 915 024,31	kr 0,00
Sum:	kr 27 885 724,00	kr 0,00